

The Project Gutenberg eBook of Meripoikia: Kolminäytöksinen huvinäytelmä, by Teuvo Pakkala

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Meripoikia: Kolminäytöksinen huvinäytelmä

Author: Teuvo Pakkala

Release date: January 10, 2005 [EBook #14650]

Most recently updated: December 19, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MERIPOIKIA: KOLMINÄYTÖKSINEN
HUVINÄYTELMÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

MERIPOIKIA

Kolminäytöksinen huvinäytelmä

Kirj.

Teuvo Pakkala

Otava, Helsinki, 1922.

VANHALLE PUOSULLE.

Harvoin kyhää kirjailija,
Laula ei myös laulumies
Miehistä meren päällä kulkevista.
He heitti heidät unholaan.

Näillä säkeillä alkaa muuan laulu tuossa kellastuneessa vihkosessanne, johon nuorena jummannina olette kirjoittellut oppimianne merimieslauluja. Nuo nimettömät ja tuntemattomat runoilijat ovat aikoja sitten laskeneet kynän kädestään. Unhoittuneet ovat merimieslaulut, lakanneet kuulumasta nuo kaihomieliset sävelet, joita merimiesten tyttäret talvet pitkät lauleskelivat. Autioina ovat nyt satamat,

joissa ennen kesäisin oli metsänään frekattiemme, parkkiemme ja skuunareittemme mastoja. Siitä merimiespolvesta, joka edusti Suomen laivaston viimeistä loistetta, on enää elossa jokunen iäkäs vanhus niinkuin Tekin odotellen viimeistä käskyä: »Vahti alas!»

Teidän muistollenne pyydän saada omistaa tämän vaatimattoman kuvaukseni Teitä
ihailien ja kunnioittaen
Teuvo Pakkala.

Kokkola 9.3.1915.

HENKILÖT.

EEVA, |
ELVIIRA, | merimiehen tytär.
ANNA, |
HILMA, puotineitsy.
HEI LOTTA, ravintolan emäntä.
JUNKKA, merikapteeni.
KARIHAARA, matruusi.
KARIHAARAN LESKI, edellisen äiti.
LETTO, matruusi.
NEITSY JANNE, nuori merimies.
ONNEN HERRA, merikapteeni.
PASANTERI, vanha merimies.
PASANTERSKA, hänen vaimonsa.
RAJALINSKA, kipparin leski.
SIHVONEN, matruusi.
VARJAKKA, perämies.
ENSIMÄINEN MERIMIES.
TOINEN MERIMIES.
ERÄS MERIMIEHEN VAIMO.
KALLE |
HEIKKI | pikkupoikia.
JUSSI |
PAAVO, Rantalalan huutolaispoika.
VÄISÄS-AMAALIA.
Merimiehiä, neitoseja ja muuta väkeä.

Tapahtuu Pohjanmaan rantakaupungissa 1860-luvulla.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

Piha. Vasemmalla kaksi rakennusta, toinen pieni, maaperässä mataloine portaineen, perimäinen talo on korkeampi, sievästi rakennettu, että se huomattavasti eroaa muista. Keskellä vasenta sivua talojen välissä portti. Oikealla sivulla etualalla korkea lauta-aita, jossa muutamassa kohtaa on lauta poikki, että on kapea, ihmisen mentävä aukko. Aidasta perälle päin ulkokuonerakennuksia sekä perempänä pieni asuinrakennus. Perällä säleaita, jossa on portti. Aidan takaa näkyy matalaa rantaa. Ulompana ulapalle aukeava meri.

Keskellä pihaa laajakehyksinen kaivo. Siitä oikealle laudanpäistä ja laatikoista rakennettu poikain leikkilaiva, jonka keulassa on nimi: Suomi.

KALLE, HEIKKI, JUSSI ja muita poikia on laivassa. Jussi, pienin pojista, »sydvästi» päässä, avojaloin, puserotta, housut yhden viilekkeen varassa ja takaa rikki, että paidanelma on ulkona repeimestä.

KALLE (komentavasti). Hiivatkaa ankkuri!

POJAT (hinaten ankkuria laulavat).

Meripoika merellä ja maalla,
Meripoika kannella ja raalla,
Meripoika oo oli ohi ooo.

Meripoika rajullakin säällä,
Meripoika hurtilla on päällä,
Meripoika oo oli ohi ooo.

KALLE. Ruori styyrpuuriin.

HEIKKI (matkien komentoa). Ruori styyrpuuriin.

KALLE. Mikä on kompassisträki?

HEIKKI. Uest-bai-saut.

KALLE. Eallaa.

HEIKKI. Eallaa.

KALLE. Sträki?

HEIKKI. Uestsautuest.

KALLE. Eallaa.

HEIKKI. Eallaa.

KALLE. Sträki?

HEIKKI. Sautuest-bai-uest.

KALLE. Fallaa vielä.

HEIKKI. Fallaa vielä.

KALLE. Sträki?

HEIKKI. Sautuest-bai-saut.

KALLE. Stödi!

HEIKKI. Stödi!

POJAT (laulavat).

Kapteeni katsoi horisonttikin,
Siellä pilvi paltava, oli myrsky alkava.
Kapteeni katsoi horisonttiin,
Hei, nyt, poiat, reivaamaan!

Hurraa, me Suomen meripoiat,
Meillä ilo omppi aina
Eikä surut meitä paina,
Hurraa, me Suomen meripoiat,
Meillä luonto raitis ain!

Yksitoista miestä meni mastohon
Ja kaksi ruorihin sekä kuusi pumppuihin.
Yksitoista miestä meni mastohon,
Heitä aallot huuhteli.

ANNA tulee laulun aikana oikeanpuolisesta talosta kaivolle veden nountiin.

KALLE. Tehkää pramseili.—Reivatkaa märsseili. Ottakaa mesaani pois.

Pojat puuhailevat laivassa purjeita kooten ja muissa toimissa.

ELVIIRA tulee peräportista ja nousee kulmatalon portaita.

ANNA. Elviira! Menetkö tapaamaan Eevaa? Hän on kirkossa.

ELVIIRA (tulee kaivolle). Kuule, Anna. Ei se olekaan komesrootin Patria, joka Merenkurkussa on tehnyt haaksirikon, vaan Toivo. Eikä ketään ole hukunut.

ANNA. Minä jo tiedän.

ELVIIRA. Tietääkö Eeva?

ANNA. Jo eilen illalla hän sai kuulla.

ELVIIRA. Mitäs Eeva, kun oli turhaan itkenyt?

ANNA. Tietysti oli iloinen.

ELVIIRA. Tiedätkö, ketä hän oikeastaan itki?

ANNA. Setäänsä, kapteeni Junkkaa.

ELVIIRA. Eihän kapteeni Junkka ole hänen oikea setänsäkään, kummisetä vain.

ANNA. Niin on, mutta on Eevalle kuin isä ja niin hyvä, että harva isä.

ELVIIRA. Eikö Eeva ole sinulle sanonut, ketä hän rakastaa?

ANNA. Ei.

EEVA on pujottautumassa aidan raosta oikealta ja purskahtaa nauramaan.

ELVIIRA. Mutta katso sinä, Anna, minkälainen kummittelija tuo Eeva on!

ANNA. Mitä teitä sinä, hyvä ihminen, kuljet?

EEVA. Niinpä tuntuu kuin kulkisin neulan silmästä. Olisi käynyt hullusti, jos minulla olisi ollut krinuliini!

ANNA. Etkö sinä olekaan ollut kirkossa?

EEVA. Olen minä ollut kirkossakin.—Terveisiä kirkosta.—Mutta sieltä palatessani jouduin synnin retkille.

ELVIIRA. Missähän se on ollut?

EEVA. Friiuulla.

ELVIIRA. Herra siunatkoon, kirkosta friiuulle! Voi kauheaa! Siitä ei ole hyvät seuraukset.

ANNA. Ja Elviira se kaikki totena tonkaisee. Eeva on tietysti ollut taas piilosilla jonkun pienen pojan kanssa.

ELVIIRA. Sopiiko se aikaihmiselle syntymäpäivänään?

EEVA. Ei se ollut pieni poika, vaan Onnen kapteeni.

ELVIIRA. Oletteko te ennestään tuttuja?

EEVA. Emme.

ANNA. Missä sinä hänen kanssaan olit?

EEVA. Kuljimme pitkin katuja.

ELVIIRA. Mitä te puhelitte?

EEVA. Emme puhelleet mitään. Minä kuljin edellä, hän asteli jälessä.

ELVIIRA. Sepä sitten friiailua!

EEVA. Aivan oikeaa friiailua.—Juuri kun minä laskeuduin kirkon portaita, kulki hän mammansa ja sisarensa kanssa katuviertä ohi. Mutta kun ensimmäisestä kadunkulmasta käännyin, huomasin kapteenin tulevan jälessäni. Ja aina kun poikkesin toiselle kadulle, poikkesi hänkin. Luulin, että hänellä on matka tänne Pasanterin luo pestausasioissa. Pisti päähäni tehdä tarpeeton mutka, hän seurasi kuin varjo. Ja niin me sitten kuljimme jonkun aikaa mutkitellen jos miten.

ANNA. Minne hän sinusta lopuksi jäi?

EEVA. Parhialan talon nurkkaan seisomaan ja odottamaan minua.

ANNA. Sinä eksyit hänet?

EEVA. Niin. Laskeakseni hänet ohitseni pistäysin Elviiraa tapaamaan. Mutta teillä ei ollut ketään kotona. Minulle ei muu neuvoksi kuin puikkelehtia palosolia myöten tänne.

ANNA. Ai ai, Eeva! Hän on sinuun rakastunut.

ELVIIRA. Rakastunut! Kyllä kai rikkaan komesrootin poika saa minkä herrastytön tahansa.

ANNA. Miksei, mutta jospa hän ei huoli. Hänen mammansa ei pidä herrastytöistä lainkaan. Sen olen kuullut hänen omasta suustaan viime talvena, kun olin siellä neulomassa.

ELVIIRA. Mitä hän sanoi?

ANNA. Huonolla suomenkielelläänkin hän osasi panna pataluhaksi jokaisen, josta tuli kysymys. Ja ylisummaan hän sanoi: Kaikki herskapityttö tämä kaupungis olla kalppeas ja vetteläs ku yks eipaistettu kringuli.

ELVIIRA. Mutta kuulkaa miten hassua! Viime viikolla komesrootin rouva tuli minua vastaan, pysähdytti minut ja kysyi: Kenen on sinä tyttö?— Minä vastasin, että luotsioltermanni Parhialan. Mutta ei hänellä ollut sen enempää asiaa, taputti minua poskelle ja sanoi: Hyvästi, kaunis tyttö.

EEVA. Kas niin! Elviira valtaa minulta Onnen kapteenin!

ONNEN HERRA tulee näkyviin oikealta perältä kulkien aidan taitse vasemmalle. Hän pysähtelee ja katselee kuin paikkaa tunnustellen ja katoaa vasemmalle.

ANNA. Katsokaa, tuolla hän menee. Hän katselee sinun asuntoasi, Eeva.

EEVA. Ei hän tiedä minun asuntoani, vaan hakee Pasanteria, joka on koettanut pestata miehiä Onneen.

ELVIIRA. Hän siis tulee tänne.

ANNA. Mutta Pasanteri ei näy olevan kotona. Ei ole vielä tullut kirkosta.

EEVA. Sittenpä on mainio tilaisuus tehdä kapteenin kanssa tuttavuutta.

ELVIIRA. Mutta jos hän ei tulekaan tänne, vaan menee ohi?

EEVA. Se olisi suuri vahinko, sillä minulla olisi hänelle tärkeää asiaa.

ELVIIRA. Mennään seisomaan portille.

EEVA. Se ei passaa.—Mutta lauletaan »Onnen herran laulu».

ANNA. Oletko kerrassaan hullu? Joka kuuluu olevan kauhean vihainen tuosta laulusta. Ei siedä Onnen herran nimeäkään enempää kuin härkä punaista vaatetta.

EEVA. Silloinpa hän varmasti tulee. Pojat, laulakaa se Onnen herran laulu, niin saatte lakeria!

ANNA (ottaa vesiastian). Minä kumminkin lähden tieheni. (Menee oikeanpuoliseen taloon jääden kurkistelemaan.)

POJAT (laulavat).

Onni laiva Pohjanmerta sinne tänne seilas,
Styry nukkuu humalassa, kapteen' maita peilas:
Liiverpuuliks' paikan luuli,
Hampuriksi rannass' kuuli.

ONNEN HERRA tulee sivuportista ja keppi tanassa syöksyy poikia kohti. Pojat keskeyttävät laulunsa ja piiloutuvat laivaansa. ELVIIRA pelästyneenä juoksee Annan luo.

EEVA (joka on ollut kaivon takana, astuu Onnen herran tielle). Minnekä nyt?

ONNEN HERRA (hölmistyen). Oletteko te täällä?

EEVA. Ettekö minua näe?

ONNEN HERRA. Minulle neuvottiin, että tämä on Pasanderin talo.

EEVA. Niin onkin.

ONNEN HERRA. Mutta mikä se olikaan sen talon nimi?

EEVA. Minkä talon?

ONNEN HERRA (viitaten vasemmalle). Tuolla päin.

EEVA. Siellä on monta taloa.

ONNEN HERRA (ottaa taskukirjansa, josta katsoo). Muuan pikku poika sanoi, että se on Parhialan talo.

EEVA. Parhialan talo on tuolla päin. (Osoittaa oikealle.)

ONNEN HERRA. Niitä siis on kaksi.

EEVA. En usko.

ONNEN HERRA (katsoo kirjaansa). Se poika sanoi, että siinä asuu luotsi Parhiala.

EEVA. Aivan oikein.

ONNEN HERRA. Kaksi lasta.

EEVA. Kaksi lasta, niin.

ONNEN HERRA. Yksi poika, merellä.

EEVA. Niin. Herra häntä varjelkoon.

ONNEN HERRA. Yksi tytär, Elviira, kotona.

EEVA. Pikku poika on selittänyt oikein ja tarkasti.

ONNEN HERRA. Minä olen kapteeni Ramberg. Komersroodi Ramberg on minun pappani.—Minun mammani tykkää teistä.

EEVA. Eihän komesrootin rouva tunne minua.

ONNEN HERRA. Ei hän tiedä nimeänne ja kuka olette. Kun näimme teidät kirkon portailla, niin mamma sanoi: Wilhelm, ota nyt selko, missä hän asuu ja kuka hän on.—Minä en uskaltanut tulla kadulla teiltä kysymään, pelkäsin että pahastutte.

EEVA. Ettekö olekaan enää vihassa?

ONNEN HERRA. En, en lainkaan. Näytänkö minä siltä?

EEVA (huutaa laivalle päin). Pojat, ei teidän tarvitse pelätä. Ei kapteeni ole vihassa, se oli vain leikkiä. Tulkaa pois, kapteeni antaa teille lakerirahaa.—(Onnen herralle.) Eikö niin?

ONNEN HERRA. Niin, tulkaa vain pojat tänne, minä annan lakerirahaa.

Pojat nouseskelevat laivasta.

ONNEN HERRA. Kuka teistä on kapteeni?

KALLE. Minä olen kapteeni.

ONNEN HERRA. Minä annan rahan kapteenille. Ostakaa lakeria ja jakakaa keskenänne.

KALLE. Oolrait, verivel.

ONNEN HERRA. Tuossa on.

KALLE. Kiitoksia paljon.—Pojat, tulkaa! Mennään apteekista ostamaan lakeria.

Pojat Kallen jälessä juoksevat sivuportista.

EEVA. Minulla olisi tärkeää kysyttävää kapteenilta. Halutti jo kadulla kysyä.

ONNEN HERRA. No, kysykää vain.

EEVA. Milloin tulee komesrootin Patria laiva?

ONNEN HERRA. Patria on jo tullut.

EEVA (hämmästyty aivan kuin säikähtäen). Onko Patria jo tullut?

ONNEN HERRA. Se tuli tänä aamuna, aamurummun aikaan.

EEVA (tavattomasti riemastuen). Hurraa, me nuoret meripoiat! (Hypähtää laivan kannelle ja huiskuttaa pikkuliinaansa ulapalle päin.) Terve tuloa, terve tuloa!

ONNEN HERRA (nolostuneena.) Patriassa siis on joku poika, jota te olette hartaasti odottanut?

EEVA. Niin on. Minä kerran sain tuliaisiksi näin kauniita pikkuliinoja.
Katsokaas.

ONNEN HERRA. Onhan se kaunis tuokin. Mutta jos minä saan tuoda tuliaisia neitsy Elviiralle—

EEVA (purskahtaen nauramaan). Neitsy Elviiralle!

ONNEN HERRA. Saanko minä sanoa vain Elviiraksi?

EEVA. Kuulkaa, kapteeni, osaatteko panna kolme luutaa yhteen varteen?

ONNEN HERRA. En, en minä osaa. Voiko niitä niin monta panna yhteen varteen? Olisipa hauska nähdä, miten se käy.

EEVA. No, kapteeni on luuta.

ONNEN HERRA. Minäkö luuta?

EEVA. Paremman puutteessa, ja minä olen toinen. Istukaa tuohon kaivon kannelle.

ONNEN HERRA. Mitä Elviira meinaa?

EEVA. Pelkäätekö kaivoa? Merikapteeni!

ONNEN HERRA. En minä pelkää. (Istuutuu.)

EEVA (istuutuen viereen). Me olemme nyt pari.

ONNEN HERRA. Pariko?

EEVA. Niin, luutapari.

ONNEN HERRA (nauraen mielihyvän naurua). Luutapari.

EEVA. Käsketään tuolta yksi tyttö kolmanneksi.

ONNEN HERRA. Ei käsketä, minusta on hauskeampi kahden Elviiran kanssa.

EEVA. Tässä ei ole vielä kolmea luutaa. (Huutaa.) Hoi, sinä kaunis tyttö, tule tänne, joutuin!

ELVIIRA (rientäen kaivolle). Mitä minulle on asiaa?

EEVA. Istu tuonne toiselle puolen.

ELVIIRA. Mitä varten? (Istuutuu.)

EEVA. Kuulkaa, kapteeni Ramberg. Yhteen varteen ei voi panna kolmea luutaa.

ONNEN HERRA. Sitähän minäkin.

EEVA. Valitkaa nyt parinne, kapteeni. Kumpaa te rakastatte, Eevaa vai Elviiraa?

ONNEN HERRA. Elviiraa!

EEVA. Siinä sen nyt kuulit, Elviira! Te siis olette pari, ja minä poistun. Kiitoksia hauska seurasta. (Menee Annan luo ja sitten tämän kanssa kulmataloon.)

ONNEN HERRA (pitkän hölmistymisen jälkeen). Onko hänen nimensä Eeva?

ELVIIRA. On.

ONNEN HERRA. Onko hänellä veljiä?

ELVIIRA. Ei ole veljiä eikä sisaria.

ONNEN HERRA. Teidän nimenne on Elviira?

ELVIIRA. Niin.

ONNEN HERRA. Asutte Parhialan talossa?

ELVIIRA. Niin.

ONNEN HERRA. Ja sukunimenne on Parhiala?

ELVIIRA. Niin.

ONNEN HERRA. Kaksi lasta?

ELVIIRA. Kaksi lasta?

ONNEN HERRA. Yksi poika merellä?

ELVIIRA. Herra hyvästi varjelkoon!

ONNEN HERRA. Minä huomaan, että on tullut erehdys. Minä tarkoitin äsken neitsy Eevaa.

ELVIIRA. Mutta minulla ei ole yhtään poikaa, ei maalla eikä merellä!

ONNEN HERRA. Eikö?

ELVIIRA. Ei ole, ja se on tosi!

ONNEN HERRA. Onko neitsy Eevalla?

ELVIIRA. Ei ole Eevallakaan.

ONNEN HERRA. Se ei voi olla totta. Kyllä sellaisella tytöllä kuin neitsy Eeva täytyy olla poikia jos kuin paljon. Meidän Patria laivassa on muuan, jota hän odottaa.

ELVIIRA. Niin—sellaisia poikia!

ONNEN HERRA. Minkälainen poika se on, jolta Eeva on saanut tuliaisiksi silkkisiä pikkuliinoja?

ELVIIRA. Se on Patrian kapteeni.

ONNEN HERRA. Kapteeni Junkka? Mutta hänhän on liian vanha!

ELVIIRA. Hän on Eevan kummisetä.

ONNEN HERRA. Vai niin? Kuka on neitsy Eevan isä?

ELVIIRA (katsahtaen portille, äkkiä). Pasanteri!

ONNEN HERRA. Sekö vanha puosmanni Pasander?

ELVIIRA. Hän tulee tuolla. Kapteenilla kai on hänelle asiaa. (Menee kiireesti kulmataloon.)

PASANTERI, kirja kädessä, ja PASANTERSKA tulevat sivuportista.

PASANTERI. Hyvää päivää, kapteeni. Terveisiä kirkosta.

PASANTERSKA. Mikä kapteeni se on, joka istuu meidän kaivon kannella?— Kas, olipahan sittenkin. Hyvää päivää, kapteeni Ramberg. Terveisiä kirkosta.—Minä en kauas erota hyvin enkä aina tahdo oikein uskoa tuota meidän ukkoa, kun se on niin paha kureilemaan.

PASANTERI. Kuka sitä, muori kulta, heti kirkosta tultuaan kureilemaan!

PASANTERSKA. Voi, ukko kulta, sinä kureilet kirkkoon mennessäkin ja kirkossakin. Niinkuin tänäänkin, kun olisit pannut minut veisaamaan väärän virren.

PASANTERI. Numeron minä sinulle hain oikean ja syytön olen siihen, että sanat olivat engelskaa.

PASANTERSKA. Herranen aika, sekö olikin engelskikirja?

PASANTERI. Itse sinä tämän kirkkoon kannoit. Kun minä siellä asian huomasin, niin ajattelin, että antaapa muorin veisata luikahuttaa engelskaksi. Mutta eukko sihtaili ja tihtaili ja sitten paiskasi kirjan kiinni äkäisesti.

PASANTERSKA. Minä luulin, että ukko on kureillaan hakenut minulle väärän numeron, ja olin hänelle vihassa.

PASANTERI. Muori oli ison aikaa vaiti kuin ahven. Ihmiset katselivat, että mikä nyt on, kun ei veisaakaan Pasanterska. Mutta sitten hän rupesi ulkomuistista veisaamaan ja veisasikin niin, että lukkari innostui laulamaan tenuuria, ja seurakunta kuunteli, kun nämä kahden lauloivat.

PASANTERSKA. Kapteeni on odottanut ja istunut ties kuinka jo kauan meidän kaivon kannella?

PASANTERI. Ei se ole mikään kaivon kansi, se on isoluukku.

PASANTERSKA. Kapteeni ei ymmärrä sinun isoluukkujasi.

PASANTERI. Kyllä kapteeni tietää, että laivassa sopivina joutohetkinä keräännyttään isonluukun kannelle juttelemaan. Samaa virkaa toimittaa tämä kaivonkansi meidän pihamaalla.

PASANTERSKA. Annapa, ukko, se huoneen avain. (Saatuaan avaimen Pasanterilta rientää kiireesti etumaiseen taloon.)

PASANTERI. Minulle tuli hiki kuumia katuja kävellessä, ja tässä paahtaa aurinko. Mennään tuonne ruffin kynnykselle istumaan. (Menee etumaisen talon portaille, johon istahtaa.) Tässä onkin suloinen katve. Istukaa, kapteeni. Tästä ei korkealta putoa.—Onko kapteeni kauankin odottanut?

ONNEN HERRA. Ei siitä ole kuin vähän aikaa, kun minä tulin.

PASANTERI. Ja näytti olevan seuranpitäjäkin, niin että pitkäkin aika olisi lyhyeksi käynyt.

ONNEN HERRA. Varsinkin kun minulle oli seuraa tekemässä teidän tyttärenne.

PASANTERI. Meidän tytär? Ei suinkaan hän ole ollut.

ONNEN HERRA. Oli hän.

PASANTERI. Parhialan tyttären minä näin.

ONNEN HERRA. Teidän tyttärenne oli ennemmin ja meni käymään tuolla valkoisessa talossa.

PASANTERI. Ahaa! No, mitäs kapteeni hänestä tykkäsi?

ONNEN HERRA. Hän on hyvin hauska ja herttainen ja kaunis. Minä rakastan häntä.

PASANTERI. Ohohohoh! Mutta mitäs kapteenin mamma sanoo?

ONNEN HERRA. Mamma sanoi tänään, että tuo tyttö Wilhelmin pitää saada rouvakseen.

PASANTERI. Kylläpä hissattaisiin korkealle, kun ihan ison maston toppiin!

PASANTERSKA (tulee portaille). Siihenkö sinä, ukko kulta, kapteenin istutit? Kapteeni on hyvä ja tulee sisälle.

PASANTERI. Eipä kapteenin ole siellä sen hauskempi kuin tässäkään, kun ei sattunut olemaan kotona meidän tyttäreemme.

PASANTERSKA (nauraa). No on toki hyvä, että kapteeni ymmärtää leikin.

ONNEN HERRA. En minä ymmärrä.

PASANTERSKA. Eihän meillä ole tytärtä. Ei tytärtä, ei poikaa.

ONNEN HERRA. Poikaa teillä ei tarvitsekaan olla, mutta pitäisi olla yksi tytär.

PASANTERI. Niin, muori kulta, ollapa meillä nyt ohria, niin saataisiin rukiita!

PASANTERSKA. Ei ole meitä siunattu lapsilla.

ONNEN HERRA. Eikö? Sepä kummallista. Sitten on tullut joku erehdys.

PASANTERSKA. Jumala kaikkietävässä viisaudessaan on sen niin hyväksi nähnyt.

ONNEN HERRA. Kukas tuossa valkoisessa talossa asuu?

PASANTERSKA. Siinähan se Rajalinska asuu.

PASANTERI. Rajalinska on eräs kipparin leski.

PASANTERSKA. Sinä, ukko kulta, selittää tokotat niinkuin kapteeni ei tuntisi eikä tietäisi Rajalinskaa.

ONNEN HERRA. En minä tunne.

PASANTERSKA. Eikö kapteeni tunne Rajalinskaa!

PASANTERI. Mutta, muori kulta, ei kapteenintutkinnoihin kuulu tietää ja tuntea kaikki linskat ja lanskat ja Pasanterskat.

PASANTERSKA. Eipä kaiketikaan. Mutta ajattelin, että kaikki tämän kaupungin herrasväki tuntee Rajalinskan, joka on joka herrastalossa ollut oikeana kätenä, olipa sairas hoidettavana, hautajaiset tahi häät tahi ristiäiset pidettävänä. Ja ennen tyttönä kun oli, niin ei sitä kapteenia täällä, jonka kanssa ei tanssinut.

PASANTERI. Se oli ennen, muori kulta. Nyt Rajalinskan maailma rajoittuu tähän pihaan, niin että kesäisinä sunnuntaipäivinä hän retkeilee talonsa portaille katselemaan lasten leikkejä ja maailman menoa. Ja hänen tanssitovereistaan monet ovat jo melkoisen pihlajan alla. Niin, muori kulta, meidän taipaleemme lyhentyvät ja maailmamme rajat kutistuvat kutistumistaan.

PASANTERSKA. Niinpä vain, niinpä vain.—Hän oli kaunis ja manjeerityttö. Arvokas, niinkuin hän on vieläkin.

ONNEN HERRA. Onko hänellä tytär nimeltä Eeva?

PASANTERSKA. Eeva on ollut vain hänen kasvatettavanaan.

ONNEN HERRA. Onko neitsy Eeva orpo tyttö?

PASANTERSKA. Orpohan se on Eeva ollut varhaisesta lapsuudestaan saakka. Isä hukkui ennen Eevan syntymistä, ja viikon vanhana Eeva jäi orvoksi äidistäänkin.

PASANTERI. Muori, viepä mennessäsi tämä engelskakirjasi. Ja koska olet nuorempi minua, niin ota tämä minun takkinikin. (Riisuu takkinsa.)

PASANTERSKA. Paitahisillesiko sinä riisut, vaikka on kapteenikin.
(Kopahuttaa Pasanteria muka toruvasti kirjalla.) Olet sinä klooki.
(Menee sisälle.)

PASANTERI. Kapteeni arvatenkin tuli tiedustelemaan, olenko saanut miehiä Onneen. Asia on niin, ettei ole halukkaita lähtijöitä.

ONNEN HERRA. Pappa käski sanoa, ettei tarvitsekaan enää tiedustella. Pestaus Onneen toimitetaan tänään merimieshuoneella tavallisuuden mukaan ja tarjotaan vain tavalliset palkat.

PASANTERI. Miten luullaan nyt saatavan miehiä tavallisilla palkoilla, kun ei ole saatu korotetuillakaan? En ymmärrä komesrootin ajatusmeininkiä. Mutta eipä asia minua liikuta.

ONNEN HERRA. Kun meidän Patria on nyt tullut, niin järjestetään asia vähän toisin.

PASANTERI. Niin, sitäpä minä, että kyllä komesrooti itse tietää asiansa.—Milloinkahan Patrian miehistö pääsee maihin?

ONNEN HERRA. Minä luulen, että ovat jo päässeet.

LETTO ja KARIHAARA tulevat perältä oikealta aidan taitse ja kääntyvät pihaan peräportista.

ONNEN HERRA. Tuolla tuleekin Patrian miehiä.

PASANTERI (nousee ja käy kaivon luo). Niinpähän on, ainakin tuo toinen, Leton Oskari, sisareni poika. Toista en tunne.

ONNEN HERRA. En minäkään tiedä hänen nimeään, mutta kyllä minä hänet näin aamulla Patriassa. Me olimme siellä aamukahvilla, pappa, Eliise ja minä.

LETTO. Terveisiä, eno, meidän matkoiltamme.

PASANTERI. Terve tuloa kotia.

KARIHAARA. No, vielä vanha puosukin elää. Terveisiä sellaisesta maasta, jossa Pasanteri ei ole käynyt.

PASANTERI. Teillä on syytä ylpeillä. Ensimmäisiä Suomen poikia, jotka ovat käyneet Itä-Intiassa. Onnellisesti te teitte matkanne ja joutuisasti.

KARIHAARA. Ei auttanut muu kuin joutu, kun tuuli puhalteli posket sievästi pullollaan ja aina parhaalta puolen.

LETTO. Hyväntoivon niemen kohdalla se puhalteli silmät nurin päässä. En ole ennen ollut sellaisessa ryöpyssä.

ONNEN HERRA. Kapteeni Junkka kertoi, ettei koko matkalla ollut minkäänlaista hätää.

LETTO. Sitä kummaa ei tule, että kapteeni Junkka sanoisi, että on hätä.

PASANTERI. Sen uskon minäkin. Minä tunnen Junkkan Jussin. Monella matkalla olemme olleet yhdessä. Minulta hän on ensimmäisen oppinsakin saanut.

LETTO. Meidän styyry, Varjakka, joka ei ole arkalasta kotoisin, kerran vakavasti sanoi kapteenille: Minä luulen, että nyt on aika vähentää purjeita.—Mutta ukki hymähti styyrylleen ja sanoi: Jos niitä on liaksi, niin kyllä tuuli alas tuopi, mitä sinne poikia vaivaamaan.

PASANTERI. Rohkea hän on, mutta myös taitava. Ja ihmisenä erinomainen. Niin hyvää herrassäätyä kuin mikä muu kapteeni hyvänsä, mutta kansanmies.

KARIHAARA. Kyllä Jumalakin purjehtii mielellään sellaisessa laivassa, jossa kapteenina on Junkka ja perämiehenä Varjakka.

ONNEN HERRA. Kapteeni Junkka sanoi papalle, että styyrmani Varjakka on etevämpi kuin hän.

KARIHAARA. Perämies Varjakka pystyisi minkä ulkomaalaisen kapteenin rinnalle hyvänsä.

PASANTERI. Varjakka on minun ristipoikani. Hän on syntynyt ja kasvanut tässä pihassa. Jo pienestä näki, että hän on luotu merimieheksi.

EEVA, ELVIIRA ja ANNA tulevat kulmatalosta.

KARIHAARA. Kas tyttöjä tuolla. (Heiluttaa hattuaan.) Terve, Suomen neitokset! Minäpä tulen lähempää katsomaan ja näyttämään itseäni, että tunnetteko te minua ja minä teitä. (Menee tyttöjen luo jääden heitä puhuttelemaan.)

PASANTERI. Kuka se on tuo poika?

LETTO. Se on kippari Karihaara vainajan poika.

PASANTERI. Nythän minä muistankin. Hän on ollut kauan poissa kotimaasta.

LETTO. Viisi vuotta yhteen menoon. Liiverpuulissa hän tapasi meidät, kun lastasimme Itä-Intiaan. Hän oli ollut hospitaalissa pari viikkoa ja oli aikeissa lähteä kotia, mutta ottikin pestin Patriaan, kun kuuli, että tarvitaan mies.

ANNA (huudahtaen). Karihaaran Jooseppi!

KARIHAARA. No niin! (Ottaa vyötäisistä Annaa ja pyörähyttää ympäri ja yrittää tavoittamaan Eevaa.)

EEVA lähtee juoksemaan pakoon kaivon luo.

KARIHAARA juoksee jälessä. Kiertävät kaivoa.

KARIHAARA. Sitä tyttöä, joka pakenee, minä suutelen.

EEVA yht'äkkiä pujahtaa Pasanterin taakse ja pistää päänsä tämän kainalosta.

KARIHAARA. Katsohan veitikkaa, minkä teki!

PASANTERI. Jäipä Joosepilta kiinni saamatta.

ONNEN HERRA. Ja suutelematta.

KARIHAARA. Mutta tuosta minä otankin tytön ikuiseksi kullakseni.

EEVA. Elköö ottako, hyvä Jooseppi. Minä rukoilen.

KARIHAARA. No, en ota, koska niin koreasti pyytää, mutta se ehtona, että saan huomenna parikseni tuliaistansseihin.

ONNEN HERRA. Mutta jos ei neitsy Eeva lähde?

KARIHAARA. Niin se merkitsee, että minä saan tulla kosimaan.

ONNEN HERRA. Siis jos neitsy Eeva lähtee pariksenne tanssiaisiin, niin ette saa häntä kosia.

KARIHAARA. Mutta kapteeni saa tulla sinne kosimaan.

EEVA. Tuohon käteen. (Ojentaa kätensä Karihaaralle.)

ONNEN HERRA. Niinkö?

EEVA. Niin. Mutta ainoastaan huomenna ja tanssiaisten aikana.

ONNEN HERRA. Miten se nyt oikeastaan tuli.

KARIHAARA. Se tuli niinpäin, että kapteeni hartaasti toivoo neitsy Eevan lähtevän minun kanssani tanssiaisiin ja minä taas en tätä iloa itselleni soisi.

PASANTERI. Selvä kontrahti, jompikumpi saa kosia, mutta ei molemmat.

LETTO. Ja huomenna nähdään, kumpi.

KARIHAARA. Mutta kukas tämä minun ikuinen kumppanini tahi huominen tanssiparini onkaan? Kun tarkemmin katson, niin en tunnekaan.

EEVA. Siitä väliin on ikävät seuraukset, kun ei tunne. Voi käydä niinkuin muutaman Joosepin kerran Liiverpuulissa.

KARIHAARA. Miten tuon kaimamiehen kävi?

EEVA. Jooseppi pyysi saada suudella muuatta missiä ja saikin Koiton kapteenilta hänen rouvansa puolesta korvapuustin.

KARIHAARA (yllätettynä pyörähtää ympäri). Katsos tuota tytön velhoa!

LETTO. Ja se Jooseppi oli juuri tuo tuossa! Meille oli pitkäksi aikaa lystiä siitä Joosepin poskimuiskusta.

PASANTERI (Eevalle). Mistä sinulla, veitikka, on tietona näitten poikain temppuilut?

KARIHAARA. Teillä on ollut joku silmä näkemässä meidän laivallamme. Kukahan se mahtaa olla?

VARJAKKA on tullut oikealta perällä kulkien aidan taitse vasemmalle ja nousee kulmatalon portaita.

ANNA. Perämies Varjakka tuolla!

Kaikki muut kääntyvät katsomaan perällepäin paitsi

EEVA (joka Varjakan nimen kuultuaan hätkähtää ja jää seisomaan jännityksissään, itsekseen). Yrjö! (Vetäytyy leikkilaivan suojaan.)

PASANTERI. Yrjö on. (Huutaa Varjakalle.) Hyvää päivää, Yrjö! Terve tuloa kotimaahan!

VARJAKKA. Hyvää päivää, kummi. Terveisiä minun matkoiltani.

PASANTERI. Minä olin malttamaton kuulemaan ääntäsi.

VARJAKKA. No, minä tulen heti pistämään kättäkin lämpimiltään. (Laskeutuu portaita ja tulee keskipihalle.)

EEVA (häätäytyneenä). Herranen aika, hän tulee tänne! (Nousee toisten huomaamatta leikkilaivaan ja piiloutuu sinne.)

VARJAKKA. Terveisiä Itä-Intiasta. (Tervehtiessään tyttöjä.) Eipä Annalla ole sormusta. Ilmankos Letto onkin niin autuaan näköinen. Ja Elviira on sitten kun tavattiin tullut kahta vuotta nuoremaksi. Eikä ole Elviirallakaan sormusta, mutta taitaa olla Jooseppi katselemassa.

KARIHAARA. Täällä on kolmas tyttö, jo olen katsellut.

VARJAKKA. En minä näe täällä kolmatta tyttöä.

KARIHAARA. Herranen aika. Puolitoista silmänräpäystä sitten oli tässä oikea Eevan tytär, mutta hih hei, sen tuuli vei!

PASANTERI. Minnekä se Eeva katosi? Eivätkö tytöt huomanneet, minne Eeva meni?

ELVIIRA. En minä huomannut.

ONNEN HERRA. Hän on tietysti mennyt kadulle.

PASANTERI. Menkää tytöt katsomaan.

ANNA ja ELVIIRA menevät sivuportista.

ONNEN HERRA (ottaa taskukirjansa). Mikä on neitsy Eevan nimi?

PASANTERI. Ruskoranta, jos kapteeni tarkoittaa sukunimeä.

ONNEN HERRA. Ruskoranta. (Kirjoittaa.) Kaunis nimi.

KARIHAARA. Kaunis on tyttökin.

ONNEN HERRA. Mikäs oli tämän toisen naisihmisen nimi?

PASANTERI. Elviira Parhiala.

ONNEN HERRA. Hänen nimensä minulla jo onkin täällä. Mutta sen toisen?

PASANTERI. Anna Vasala.

KARIHAARA. Pestaako kapteeni Ramberg Onneen naisia vai lastaateko, kun merkitsette heitä kirjoihinne?

ONNEN HERRA. Se voi olla muuten tarpeellista.

KARIHAARA. Eihän kapteeni vain aio kääntyä turkinuskoon?

ONNEN HERRA. Hyvästi, Pasander.—Styrmannin kanssa me tapaammekin tänään kalaaseissa, jotka pidetään kapteeni Junkan kunniaksi Patriassa. Sinne tulee soittokunta ja nuorta väkeä, niin että styrmanni saa siellä tanssia.

VARJAKKA. Kiitoksia, mutta sitä konstia minä en osaa.

ONNEN HERRA. Vai niin. Sisareni Eliise oli niin iloissaan, että hän saa tanssia styrmannin kanssa.—Hyvästi. (Menee sivuportista.)

VARJAKKA (nousee istumaan laivan laidalle). Missä asioissa kapteeni Ramberg täällä oli?

KARIHAARA. Naima-asioissa. Me olemme kapteeni Rambergin kanssa kilpakosijoita.

PASANTERI. Leikkiä tässä laskivat.

KARIHAARA. Kapteenilla oli täysi tosi ja minulla enemmän kuin puoli. Siinä neitosessa, joka oli tässä, oli kovasti tykövetoa ja kiinnipitoa. Minun suuni alkoi maistua puolukoille, joita en ole syönyt viiteentoista vuoteen.

EEVA ottaa salaa Varjakan takin taskusta pikkuliinan, pistäen omansa sijaan.

PASANTERI. Kapteeni Ramberg oli pestausasioissa. Onni on jo ollut kolme viikkoa lähtövalmiina, mutta ei ole saatu miehiä.

LETTO. Ei tietysti enää ole niin hullua, joka lähtisi Onnen herran laivaan. Onnen viime matkallahan

kuuluu kokki hypänneen mereen ja hukuttautuneen, kun ei enää jaksanut kestää kiusaa ja rääkkiä. Miten ne saavatkin kapteeninkirjat tuollaisetkin kuin tuo komesrootin Ville?

VARJAKKA. Kapteeninkirjoja on monenlaisia.

LETTO. Mutta että on saanut minkäänlaisia tuollainen mies, joka voi laskea laivansa vaikka majakkakalliolle.

VARJAKKA. Pappansapa hänellä on laiva.

LETTO. Entä miehistö tuollaisen laivassa? Sehän on alinomaa henkensä kaupalla.

PASANTERI. Niin on. Senpä vuoksi ei kukaan lähde Onneen. Komesrooti antoi minulle toimeksi tiedustella yksityisesti miehiä ja lupasi maksaa melkein mitä hyvänsä, mutta ei nokkaakaan.

LETTO. Siihen se Onni jää mätänemään lastissaan, vaikka minkälaisia palkkoja tarjoaisivat.

PASANTERI. Mutta nytpä tämä kapteeni toikin komesrootin terveiset, että ei enää tarvitse tiedustella miehiä eikä luvata korotettuja palkkoja, vaan pestaus toimitetaan tänään merimieshuoneella tavallisuuden mukaan. Mitähän merkinnee se meininki?

KARIHAARA. Se merkitsee kapteenin muutosta.

PASANTERI. Aivan niin. Sinäpä sen sanoit! Nyt minullekin selvisi. Ja tuossa istuu Onnen kapteeni!

VARJAKKA. En ole minä Onnen kapteeni ikinä.

PASANTERI. Minkä vuoksi et? Hyvä laiva ja komea laiva. Sillä purjehtii vaikka maailman ympäri.

VARJAKKA. Eipä silti ja sen vuoksi. Mutta minua ei panna Onnen kapteeniksi.

KARIHAARA. No mikä siinä olisi esteenä?

VARJAKKA. Se on esteenä, että täällä on laivattomia kapteeneja kuin kirjavia kissoja ja heillä on sellaisia ansioita, joita ei ole minulla.

LETTO. Mitä sellaisia ansioita heillä olisi?

VARJAKKA. He ovat rootien ja raatien poikia. Ja se merkitsee enemmän kuin mikään muu.

KARIHAARA. Mutta rooteilla ja raateilla on tyttäriä. Sellainen mies kuin te saatte niitä hevoskuormallisen tarvitsematta muuta kuin pysähdyttää aina talon kohdalle ja kerran koukistaa etusormeanne tytölle ikkunaan.

PASANTERI. Ei sellaisia krinuliinimamselleita monta yhteen kuormaan mahdu.

KARIHAARA. No, astuvat jälessä kadun leveydeltä ja pituudelta. Totta puhuen heti ensimmäisenä saatte komesrootin mamsellin, joka oli aamulla laivassa isänsä ja veljensä kanssa. Se tyttö ei teitä pakoon juokse, ei tee pienintäkään mutkaa. Papasta ja mammasta teidän ei tarvitse välittää, kyllä tyttö heiltä luvan hankkii, ja silloin teillä on kädessänne laivan keulatrossin pää. Ette ole ainoastaan kapteeni, vaan laivan osakaskin.

LETTO. Eipä tiedä, mitä tapahtuu vielä tänään siellä pidoissa, jotka ovat Patriassa kapteeni Junkan kunniaksi.

JUNKKA (on tullut peräportista ja noussut kulmatalon portaille. Huutaa etualalle.) Hei, siellä!

KARIHAARA. Kapteeni Junkka tuolla.

PASANTERI. Hyvää päivää. Terve tuloa kotimaahan.

JUNKKA. Hyvää päivää, veli Pasanteri. Sanopa sille ristipojalleni terveisiä minulta, että laskeutuu alas korkeudestaan ja menee heti komesrootin luo.

VARJAKKA (hypähtää alas ja siirtyy peremmäksi). Mitä minulla siellä?

JUNKKA. Sielläpähän sitten saat tietää.—Tulen luoksesi, puosu. Pistäydyn ensin täällä. (Menee taloon.)

EEVA toisten huomaamatta laskeutuu laivasta ja pujottautuu aidanraosta oikealle.

LETTO. Laivan saatte!

KARIHAARA. Tytön myöskin. Ja pulska tyttö onkin. Ei muuta kuin häät heti ja rouvinne merelle.

VARJAKKA (Pasanterille). Eikö kapteeni Ramberg puhunut mitään kapteenin vaihdoksesta?

PASANTERI. Kyllä hän mainitsi jotain, että kun Patria on tullut, niin järjestetään asia toisin.

VARJAKKA. No niin. Nyt minä tiedänkin. Minulle tarjotaan perämiehen paikka Onnessa.

PASANTERI. Tosiaan. Aiotko ottaa?

VARJAKKA. En millään palkalla. (Menee sivuportista.)

KARIHAARA. Mutta sanokaa minulle, mikä kievari tahi hotelli se on tuo valkoinen talo tuossa kulmassa.

PASANTERI. Kuinka niin?

KARIHAARA. No, kun nämä meidän herrat sinne aina ensimmäisenä menevät. Sinne yritti perämies Varjakka ensiksi ja sinne meni nyt suoraa päätä kapteeni Junkka, ja kiire hänellä näytti sinne olevankin.

PASANTERI. Hän meni tapaamaan Eevaa, joka asuu siellä.—Mutta eipä sattunut Eeva kotia. Kuule, Oskari, käyhän katsomassa, olisiko Eeva pistäytynyt tuonne muorin luo. En tullut sitä äsken ajatelleeksi. Sano Eevalle, että hänelle tuli mieluinen vieras.

KARIHAARA. Perhana! Onko se Eeva tämän kapteenin morsian?

LETTO (nauraen). Peloiittaako korvapuusti? (Menee sisälle.)

PASANTERI. Ei ole Eeva kapteeni Junkan morsian. Mutta Eevan äitivainaja oli aikoinaan hänen sydämensä valittu.

KARIHAARA. Vai niin. Ja taisikin olla oikein valitsemalla valittu, koskapa kapteeni on jäänyt vanhaksipojaksi.

PASANTERI. Vaikeapa taitaa olla löytää vertaa nuoruuden ensimmäiselle mielitietylle, varsinkin jos hän on vallannut mielen pohjia myöten.

KARIHAARA. Mutta tyttö ei rakastanut?

PASANTERI. Hän rakasti Junkkaa kuin jumalaansa.

KARIHAARA. No?

PASANTERI. Selvitys molemmin puolin tapahtui vasta toisen kuolinvuoteen ääressä, kun tämä oli nuori leski ja nuori äiti.

KARIHAARA. Sepä surullista. Mikä toisen oli pakottanut naimisiin?

PASANTERI. Junkka purjehti muutamassa ulkolaisessa seilarissa, joka katosi teille tietymättömille, kunnes tuli sen verran selville, että se oli tehnyt täydellisen haaksirikon, kuultiin Junkkan hukkuneen. Mutta parin kolmen vuoden perästä hän tulee ilmielävänä.

KARIHAARA. Ja hänen rakastettunsa on naimisissa.

PASANTERI. Junkka tuli parahiksi Eevan ristiäisiin, ja muutaman päivän perästä oli Eevan äidin hautajaiset. Kapteeni Junkka on ilokseen ja autuudekseen ollut Eevan isänä.

LETTO (tulee sisältä). Ei Eeva ollut siellä.

PASANTERI. Eikö? Mutta minnekähän se tyttö katosi kuin noitumalla!

ANNA ja ELVIIRA tulevat portista, JUNKKA kulmatalosta.

JUNKKA. Eivätkö nämä neitoset satu tietämään, mihin Eeva on mennyt?

PASANTERI. Menkää tytöt hakemaan tuolta rannalta, hän on luultavasti siellä.

JUNKKA. Minä teille, tytöt, toimitan sitten palkaksi miehen, toiselle kiiltomustan, toiselle kuparinpunaisen.

KARIHAARA. Letto, me lähdemme apureiksi.

Tytöt ja meriläiset menevät peräportista oikealle.

JUNKKA. No, paiskataan nyt kättä.

PASANTERI. Terve, terve. Käydään sisään.

JUNKKA. Koska nyt on kaunis kesäinen sunnuntaipäivä, niin istutaan portailla majan edessä. Se tuntuu niin kotoiselta. Ja sinusta kai sen pitäisi tuntua kuin istuisit laivan isollaluukulla. Vai mitä?

PASANTERI. Eihän tässä ole isoluukku. Tässä on ruffin kynnyks. Tuo kaivon kansi on isoluukku.

JUNKKA. Aivan oikein. Minä olen niin äkkinäinen maalaivassa.

PASANTERI. Oletko tavannut muita kapteeneja? Mitäs he sanovat Itä-Intian reissustasi?

JUNKKA. Ennen lähtöäni tapasin Liiverpuulissa useita meikäläisiä. Niitähän on siellä aina makoilemassa. Siellä oli Pikku Matti, Kulta Kallen Poika ja Pramia Hanssu.

PASANTERI. Mitäs he arvelivat?

JUNKKA. Nauroivat ja Pramia Hanssu sanoa honotti: Itä-Intiaan mennäkseen pitää olla oppia.

PASANTERI. Mitäs sinä?

JUNKKA. Sitä on ja toista saadaan, sanoin minä. En minä itseäni kehumut. Minä sanoinkin jatkoksi: Minulla on puurissa poika, jolla on oppia enemmän kuin meillä neljällä kapteenilla yhteensä.

PASANTERI. Varjakkaa tarkoittit?

JUNKKA. Hänen ansiotaan onkin, että retkemme onnistui erinomaisesti. Sen minä ilolla ja halulla tunnustin komesrootille.

PASANTERI. Annetaanko hänelle nyt laiva, vai mitä varten hän sai kutsun komesrootin pakeille?

JUNKKA. Minä esitin, että Varjakka saisi Patrian, minä kun aion jäädä maihin. Olen osani purjehtinut ja jo on aika minunkin opetella kävelemään maalla.

PASANTERI. Olisipa se, jos Yrjö palaisi sieltä Patrian kapteenina.

JUNKKA. Kun ei vain komesrootin rouva sekaannu asiaan.

PASANTERI. Mitä hänellä olisi tässä asiassa tekemistä?

JUNKKA. Kyllä sillä mammalla on tekemistä. Toissa kesänä juuri kun minä olin täällä, komesrooti odotteli suuria rahoja Toivon kapteenilta, mutta saikin kauhean velkalaskun, jonka panttina Toivo oli Englannissa. Komesrooti kiroili, että luulin konttorihuoneen seinäin pullistuvan, ja päätti että kapteeni viralta ja toinen sijalle. Mutta sitten tuli rouva ja sanoi: Ei!—Ja se piti.

JUNKKA. Ja nyt Toivo makaa Merenkurkussa.

JUNKKA. Sepä se onkin paha asia, että Toivon kapteeni on laivatta. Hän saapuneekin pian kotia. Hän on kaunis nuorukainen, josta on ajateltu Eliise mamsellille mies.

PASANTERI. Jumalalle kiitos!

JUNKKA. Kuinka niin?

PASANTERI. Eliise mamsellihan voisi muuten siepata Yrjön.

JUNKKA (nauraen). Ja sinä et soisi Yrjölle sitä onnea?

PASANTERI. Olisi liika onni sellaisen mamman tyttö. Viime viikolla kun pistäysin komesrootin luona asioilla, niin konttorihuoneeseen astuessani oli rouva hyväilemässä herraansa parasollilla, jolla taputteli niin, että kouraan jäi lopuksi vain pieni varren tynkä, jolla sitten tuikki kuin puukolla rintaan, selkään ja mahaan, komesrootin pyöriessä kuin hyrrä. Kyllikseen näin kutkuteltuaan rouva kääntyi minuun ja osoittaen komesrootia sanoi: Hoono mees, äilen pooli hullu, tämä päivä koko hullu!

JUNKKA. Ja komesrooti seisoi kuin hunsvotti Jumalan edessä?

PASANTERI. Rouvan mentyä tuumi komesrooti: Sanopa, puosu, rehellisesti, mitä ajattelet.

JUNKKA. Ja sinä sanoit?

PASANTERI. Sanoin, että noin pulskaa rouvaa ei komesrooti olisi löytänyt tältä puolen Hampurin.

JUNKKA. Sieltähän se sen haki ja komean saikin mööpelin.

PASANTERI. Komea on tyttökin. Ja jos on puoleksikaan mammansa luontoa, niin kyllä hänkin miehensä opettaa tietämään, montako päivää on viikossa.

JUNKKA. Mutta mistä sinä olet saanut päähäsi, että Eliise mamselli voisi siepata Varjakan?

PASANTERI. No, niillä komesrootilaisilla on kauneudelle hyvin avonainen mieli. Tässä kävi äsken Ville kapteeni luonani asioillaan ja ilmoitti rakastavansa Eevaa, ja mammakin oli jossakin sanonut pojalleen Eevasta, että tuo tyttö Villen pitää saada rouvakseen.

JUNKKA. Elä hiidessä! Silloin on leikki kaukana. Siitä eukosta ei pääse irti tappelemallakaan.

PASANTERI. Eiköpähän irtaudu, kun Eeva menee kihloihin.

JUNKKA. Niinkö ovat asiat? Sepä on hauska tieto! Parasta on, että Eevan kihlaus julkaistaan heti.

PASANTERI. Ei kuitenkaan ennen kuin on tehty sellaiset kirjat, että Yrjö varmasti saa Patrian.

JUNKKA. Tarkoitatko sinä, että Eeva ja Yrjö?

PASANTERI. Oletko sinä liittoa vastaan?

JUNKKA. En toki, päinvastoin. Mutta kuinka se olisi mahdollista? Eiväthän he ole tavanneet toisiaan kuin lapsina.

PASANTERI. Sitä lujempi. Sen tietääkin silloin, että se rakkaus kestää.

JUNKKA. Ei Eeva ole minulle koskaan puhunut mitään, ei kirjeissäänkään viittaustakaan tehnyt.

PASANTERI. Eipä minullakaan ole mitään varmaa tietoa asiasta. Mutta nyt muutamista merkeistä olin huomaavinani, minkä puun juurella Eevalla on pesänsä.

JUNKKA. Jos hän ei ole juoksuttanut sinua harhaan niinkuin metsäkana pesältään.

PASANTERI. Eikö Eeva ollut kirjevaihdossa Yrjön kanssa?

JUNKKA. Siitäkään ei minulla ole mitään tietoa.

PASANTERI. Sinäkö olet kirjoittanut Eevalle jutun Joosepin poskimuiskusta.

JUNKKA (nauraa). Se oli hauska juttu se Joosepin poskimuisku. En ole koskaan muulloin nähnyt Jooseppia hämillään. Mutta en minä ole siitä kertonut Eevalle. Minun kirjeeni ovat aina olleet vakavia. Varsinkin silloin, kun olen päättänyt kirjoittaa leikillisesti, niistä on tullut niin vakavia, että itseäni on itkettänyt.

PASANTERI. Mutta Eeva syöti tuon jutun Joosepille äsken tässä pihalla heidän leikkiä laskiessaan.

JUNKKA. Onko Eeva ollut äsken tässä?

PASANTERI. Aivan äsken. Ja tässä oli Karihaara ja Oskari Letto ja Ville kapteeni, nuo pari tyttöä ja minä. Eikä Eevalla näyttänyt olevan aikomusta mihinkään mennäkään. Mutta sitten tuli Yrjö tuolta portista, ja siihen kun hän saapui joukkoon, oli Eeva kadonnut, aivan kuin olisi hänet tuuli siepannut.

JUNKKA. Se on varma merkki, että hän rakastaa Yrjöä. Hän on kuin äitinsä. Eeva vainaja kertoi minulle, että kaksi oli hänellä tuskan hetkeä: aina kun ensi kerran tapasi minut matkalta tultuani ja toinen eronhetki. Hän ei sen vuoksi voinutkaan koskaan tulla saattamaan rantaan. Enkä minä mies poloinen ymmärtänyt, että kulta alla, hiekka päällä. (Vaipuu kuin muisteluihin.)

PASANTERSKA (tulee huoneesta). Leton Oskari narrasi minua, sanoi Yrjön tulleen tänne.

JUNKKA. Hyvää päivää.

PASANTERSKA. Junkan kapteenin ääni!

JUNKKA (nousten). Entäs käsi? (Kättelee.)

PASANTERSKA. Ai ai ai! (Lyödä näpähyttelee Junkkaa kädelle.) Senkin pihtikoura!

JUNKKA. Terveisiä minun matkoiltani.

PASANTERSKA. Terve tuloa, terve tuloa. Jumalalle kiitos tulemastanne. Teitä sitten on itketty. (Istuutuu portaille.)

JUNKKA. Sepä hauskaa, että meitä on niin ikävöity.

PASANTERSKA. Hauskaa! Kun luultiin, että olette meren pohjassa. (Pyyhkii kyyneliä.)

JUNKKA. Niin, täällähän kuuluu puhutun, että Patria on tehnyt haaksirikon Merenkurkussa.

PASANTERI. Akat hölyisivät, että hukunut miehineen päivineen.

JUNKKA. Näin kauniilla ilmoilla kotirannoilla!

PASANTERSKA. Sitähän se meidän ukko sanoi, että kyllä kapteeni Junkka tehdäkseen haaksirikon ja hukuttaakseen itsensä valitsee toki paremmat paikat ja oikean jumalanilman. Mutta Merenkurkussa on tänä vuonna monta laivaa tehnyt haaksirikon ja harva se laiva, joka on tullut aivan puhtaasti. Ettekö te edes kraapaissetkaan karia?

JUNKKA. Oli yöaika, ettemme löytäneet kareja.

PASANTERSKA. Niin! Sama kureilija kuin ennenkin!

JUNKKA. Paljon se on kuitenkin unohtunut sillä pitkällä matkalla.

PASANTERSKA. Tekö olette käynyt sellaisessa maassa, jossa ei meidän ukkokaan ole käynyt?

JUNKKA. Sitähän se ihmetteli Suurmoguli—tuntee kai Pasanterska Suurmogulin?

PASANTERI. Totta kai meidän muori tuntee entisen friiarinsa.

PASANTERSKA. Kas niin! Nyt ne taas pääsivät yhteen. Jouduin minä höykkään niiden keskellä.—No niin, mitä siitä Suurmogulista?

JUNKKA. Suurmoguli ihmetteli, että kun ei Pasanteri ole käynyt hänen kotimaassaan. Käski sanoa terveisiä ja tulla käymään. Kun olin jo kaukana rannasta, niin huusi jälkeeni: Pasanterska myös!

PASANTERSKA. Kyllä meidän, ukko kulta, pitää lähteä käymään siellä. Tuossahan on laiva valmiina, sitä ei tuulikaan heiluttele.—Mutta aivanko vahingotta te teitte sen pitkän matkanne?

JUNKKA. Ei tokikaan. Pekka Piipari—

PASANTERSKA. Herra hyvästi siunatkoon! Miten Pekka raukan kävi?

JUNKKA. Pekka raukalta putosi mereen piippu, joka oli sellaisesta maasta, missä ei Pasanterikaan ole käynyt.

PASANTERSKA (ottaa lakin Junkan päästä ja tukistaa häntä). Tämäpä vahinko, jolla toista säikytellä!

PASANTERI. Eukko! Sinä jo tukassa kiinni, kun toinen juuri portaille päässyt ja vasta meren pohjasta noussut!

JUNKKA. On hauska tuta, että ystävyys on entisellään kahden pitkän vuoden kuluttua.

PASANTERSKA. Kaksi vuottako siitä on, kun viimeksi tavattiin? Hyvät ihmiset, kuinka se aika rientää! Ja minne se katoaa?

PASANTERI. Meidän nahkamme sisään, kunnes meillä on sitä se lasti, mikä kullekin on osakseen määrätty.

PASANTERSKA. Niinpä vain, niinpä vain. Mikä kullekin on aikaa annettu. Toisille enemmän, toisille vähemmän. (Pyyhkii kyyneleitä.) Siitkö on kaksikymmentä vuotta, kun Eevan äiti kuoli?

JUNKKA. Kaksikymmentä vuotta tulevana sunnuntaina.

PASANTERSKA. Niin. Ja tänään on Eevan syntymäpäivä. Tulikin kirkas päivä. Se oli tietysti riemu, kun hän teidät näki.

JUNKKA. Eipä koko Eevaa taida enää ollakaan. Hän on kadonnut kuin neula nurmikkoon.

PASANTERSKA. Onko Yrjö myös kadonnut?

PASANTERI. Yrjö lähti ristittäväksi.

PASANTERSKA. Vai niin, iso viisas! Ja miksi hänet nyt ristitään?

PASANTERI. Kapteeniksi. Niin että muori kulta, hae yllesi vielä paikkaisempi röijy siihen, kun tulee tänne kapteeni Varjakka.

PASANTERSKA. Herranen aika! Eikö totisesti olekin paikkainen röijy! (Lähtee.) Ja minä olin ottavinani vintistä parhaimmasta laidasta. (Portailla.) Etkä sinäkään ukko ennemmin sano, vaan istutat toista kuin variksenpelätintä. Olisi se ollut sinulle, ukko, aika häpeä, jos Junkan kapteenin sijasta olisi ollut Suurmoguli. (Menee huoneeseen.)

VARJAKKA tulee sivuportista.

JUNKKA. No, mitäs komesrootilla oli asiaa? Tyttärensäkö tarjosi vai laivan vai molemmat?

VARJAKKA. Tarjosi Onnen kapteenin paikan.

JUNKKA. Senkö verran vain?

PASANTERI. Onpa sitä siinäkin aluksi.

JUNKKA. Eikö ollut mitään puhetta Patriasta?

VARJAKKA. Ville herra kuuluu lähtevän Patrialla.

PASANTERI. Ville luulee, että kun Patrialla on käyty Itä-Intiassa, niin se osaa nyt sinne itsestään!

JUNKKA. No, mitä sinä, Yrjö, vastasit komesrootille?

VARJAKKA. Tahdoin ensin neuvotella teidän kanssanne ja sen vuoksi pyysin miettimisaikaa. Viimeistään tunnin kuluttua hän tahtoi vastauksen. (Istuutuu.)

JUNKKA. Jos minun mielipidettäni tahdot kuulla, niin on se: pidä pussi auki, kun porsasta tarjotaan, vaikka olisi pienikin porsas. Ota Onni!

PASANTERI. Milloin Onnen on lähdeittävä merelle? Määräsikö komesrooti aikaa?

VARJAKKA. Määräsi ensin, että huomenillalla. Mutta minä sanoin, että en voi millään ehdolla lähteä ennen kuin ylihuomenna puolenpäivän aikaan. Hän suostui siihen.

JUNKKA. Onpa, onpa lyhyt aika. Eiköhän sitä mitenkään saisi tingityksi vähän pitemmäksi?

VARJAKKA. Ei komesrooti suostu millään.

JUNKKA. No, luuletko olevasi kaikin puolin valmis lähtemään ylihuomenna?

VARJAKKA (hypistelee pikkuliinaa). Kyllä minä olen.

JUNKKA. Silloinhan on kaikki hyvin!

VARJAKKA (hypähtää seisomaan). Mitä tämä merkitsee?

JUNKKA. Mitäs nyt? Mikä sinuun ampui?

VARJAKKA (tuijottaen pikkuliinaan). Minä en totisesti ymmärrä.

JUNKKA. Mitä sinä tuijotat? (Otaa Varjakalta pikkuliinan.) Mitä kummaa tässä on?

VARJAKKA. Se ei ole minun. (Kopeloipi taskujaan.) Minun pikkuliinani on otettu.

JUNKKA (antaa pikkuliinan takaisin). Hae varas ja vaadi ankara rangaistus. Elinkautiseksi.

RAJALINSKA on tullut asuntonsa portaille. JUNKKA menee Rajalinskan luo ja sittemmin palaa etualalle taluttaen Rajalinskaa käsikoukusta.

PASANTERI (katsoo pikkuliinaa). Tässähän on nimi! E. R.—Eeva Ruskoranta.

VARJAKKA. Ei tämä voi olla Eevan. Emme ole vielä tavanneet toisiamme, emme edes vilahdukselta nähneet.

PASANTERI. Sinä et ole häntä nähnyt. Mutta hän on nähnyt sinut.

VARJAKKA. Missä?

PASANTERI (viittaa laivalle päin). Hän on piiloutunut tuonne laivaan.

VARJAKKA (vaihtelevan epätietoisuuden jälkeen naurahtaen leikillisesti). Vai niin, vai siellä hän on. (Istuutuu portaille.)

PASANTERI. Sinä luulet, että minä kureilen. Mutta se on aivan totta. Sinähän istuit tuossa laivan laidalla.

VARJAKKA. Niin istuin.

PASANTERI. Ja silloin Eeva sinun pikkuliinasi nappasi. Hän sinun tullessasi on pujahtanut tuonne laivaan, eikä hän ole sieltä mihinkään päässyt, kun tässä on aina oltu.

VARJAKKA. No, kummi rupeaa poliisiksi, minä itse istun viskaalina. Hakekaa varas tänne.

PASANTERI. Minä haen hänet, herra viskaali. (Hiipii laivalle ja jää sinne, nousten lopuksi laivaan.)

PASANTERSKA (tulee huoneesta). Herra nähköön, minne se on pannut tällä aikaa partansa!

VARJAKKA. Minäkö vai?

PASANTERSKA. Hella lettu! Yrjöhän se onkin. Terve tuloa. Hella lettu.

VARJAKKA. Terveisiä minun matkoiltani.

PASANTERSKA. Kuule, Yrjö, onko sinusta tehty kapteeni?

VARJAKKA. On kyllä.

PASANTERSKA (rupeaa itkemään). Minusta on aina ennen tuntunut, kuin olisit olleet meidän poika. Mutta nyt minun ei sovi enää sinutella.

VARJAKKA. Mitä kummi joutavoipi. Kyllä minä olen mielelläni vieläkin Pasanterin Lettu.

RAJALINSKA ja JUNKKA ovat hiljalleen kävellen saapuneet paikalle.

RAJALINSKA (tervehtien). Onko tämä nyt se Pasanterin Lettu?

PASANTERSKA (itseksään mielihyvillään). Pasanterin Lettu! Hellalettu!

RAJALINSKA. Mies kuin kangaspetäjä aamun paisteessa.

PASANTERSKA. Ja hän nyt on oikea kapteeni.

RAJALINSKA. Jumala sinulle suokoon edelleenkin varjelustaan ja siunaustaan. (Istuutuu.) Me emme ole tavanneet sitten, kun sinä ensi kerran merille lähdit.

VARJAKKA. Niin omituisesti on aina sattunut, että en ole saanut tavata. Niinä parina kesänä, kun olen kotimaassa käynyt, te olette Eevan kanssa olleet maaseudulla.

RAJALINSKA. Perämiehenä otetun kuvasi olen saanut. Ja sinun matkoistasi ja miehistymisestäsi olen tuontuostakin kuullut. Mutta muistellessani sinua olet mielessäni ollut aina vain sellainen hento poikanen kuin olit merille lähtiessäsi.

PASANTERSKA. Ja minä muistan hänet aivan pienenä poikana, kun hän leikki kapteenia tuossa Suomi laivassa. Ja Eeva oli kapteenin rouva, jota tämä kantaa punnasi sylissään laivaan.

RAJALINSKA. Siihen virkaan Eeva oli niin innostunut, että jos hän oli kotona ja näki ikkunasta täällä pihalla ruvettavan leikkimään laivasilla, niin hän meni johonkin piilopaikkaan itkemään sitä surua, ettei häntä huolitettu leikkiin, koska ei tultu hakemaan. Hän ei kyllä koskaan sitä ilmoittanut minulle. Ja meni kauan aikaa, ennenkuin pääsin asian perille. Kuiskasin silloin Letulle, että muista hakea Eeva laivaleikkiin. Eikä kapteeni sitten koskaan jättänytkaan rouvaansa maalle itkemään.

PASANTERI nousee laivassa näkyviin.

JUNKKA. Mitä sinä, puosu, siellä laivassa teet? (Menee Pasanterin luo.)

PASANTERSKA. Niinkö kiire sinulle, ukko kulta, tuli Itä-Intiaan?

PASANTERI. Hain täältä viimetalvista lunta. Olisin näyttänyt Yrjölle, kun hän ei ole sitä pitkään aikaan nähnyt.

PASANTERSKA. Turhaan sitä haet.

PASANTERI. Turhaanpa hain. (Junkalle kahdenkeskisesti.) Siinä pikkuliinassa oli E. R. Minä luulin ensin, että se oli Eevan.

JUNKKA. Kenen sinä nyt luulet sen olevan?

PASANTERI. E. R., Eliise Ramberg.

JUNKKA. Ole huoleti, se on Eevan. Minä olisin sen tuntenut nimettäkin.
All right. Very vell!

PASANTERI. Ahaa! Tuolla aidassa on varkaan reikä!

NEITSY JANNE (tulee oikealta perältä ja kääntyy portista pihaan). Hyvää päivää kaikille ja erikoisesti herra kapteeni Junkalle.

JUNKKA. Minkä vuoksi minulle erikoisesti?

NEITSY JANNE. Minulla on asiaa kapteenille. Nimeni on kirkonkirjojen mukaan Johannes Poikonen, mutta minua sanotaan Neitsy Janneksi. Minä haluaisin päästä merelle.

JUNKKA. Miehistymään?

NEITSY JANNE. Äitini, joka on sairaloinen, on kuollut, niin minä nyt joudan merelle, jonne minua on haluttanut aina.

PASANTERI. On Jannessa miestä merelle.

PASANTERSKA. Kättelehän, Janne, kapteenia. Kättele oikein miehen kouralla. (Junkalle.) Sillä pojalla on luja koura.

JUNKKA. Onko siitä oikein merimiehen kouraksi? (Ojentaa kätensä.) Ai ai, elä hiidessä!

PASANTERSKA. Ähä! Joko tapasitte vertaisenne!

JUNKKA. Mikäs elävä tämä oikein on?

PASANTERSKA. Kaupungin rumpari.

PASANTERI. Se ei ole Jannen ainoa toimi. Helpompi on sanoa, mikä Janne ei ole kuin mikä hän on. Kutoo kangasta, nikkaroi, leipoo, suutaroipi, pesee pyykkiä ja on seppä sen mokompi!

PASANTERSKA. Ja sepän hänellä on näpitkin, vai mitä, kapteeni Junkka?

PASANTERI. Sen pojan kourassa taipuu hevosenkenkäkin.

JUNKKA. Mikä raha sinulla on rinnassa?

PASANTERSKA. Se rintaraha on ihmishengen pelastamisesta. Tämä Janne oli silloin kymmenvuotias, kun hän palavasta talosta liekkien keskeltä pelasti ihmisen.

NEITSY JANNE. Ei se ollut aikaihminen, pikku tyttö, leikkiverini.

JUNKKA. Hyvä niinkin! Onpa sinussa sitten miestä. Puhuttelehan tuota nuorta kapteenia. Kyllä hän sinut laivaansa ottaa.

NEITSY JANNE. Neitsy Eeva Ruskoranta käski minun tulla kapteeni Junkan puheille ja vakuutti, että kyllä te otatte minut.

JUNKKA. Milloin sinä olet Eevan tavannut? Ja missä?

NEITSY JANNE. Äsken tuolla kedoilla.

PASANTERSKA. Yrjö ei ole tainnut vielä tavata Eevaa. Kuinka siitä on kauan, kun te olette toisianne nähneet?

VARJAKKA. Kahdeksan vuotta.

PASANTERSKA. Kahdeksan vuotta! Herra siunaa! Tuntevatkohan enää toisiaan?

KARIHAARA ja LETTO tulevat oikealta peräportista taluttaen kädestä EEVAA, jolla on kukkaseppele päässä. Heidän mukanaan tulee ANNA, ELVIIRA ja muuta nuorisoa.

Joukko laulaa:

Kuin virpa vihanta tuo neito ihana,
Niin suloinen ja kaunis kuin kukka nurmella.
On lumivalko otsa ja kaunis katsanto,
Käynti norja, nopsa ja sorja vartalo.
Ken tuon neidon saa, sille hurrataan:
Hurraa, onnellista sulhoa!

EEVA riistäytyy irti ja juoksee Junkan luo peittäen päänsä hänen poveensa kuin piiloutuakseen.

JUNKKA. Rakas, oma lapseni. Hyyrynkyyryläiseni.—Mutta näytähän minulle silmäsi.—Onko ollut ikävä?—On ollut, sanovat silmäsi. On minullakin. —Tuossa on muuan lapsuuden tuttujaasi. Tervehdipä häntäkin.

EEVA ja VARJAKKA tervehtivät toisiaan sanaa lausumatta, mutta puhuvin katsein.

JUNKKA ja PASANTERI nyökäyttävät toisilleen päätään merkitsevästi.

KARIHAARA (luotuaan silmäyksen Eevaan ja Varjakkaan, itsekseen, mutta hyvin ääneen). Vai niin? No, sopiikin!

JUNKKA. Puhutko sinä, Jooseppi, yksiksesi!

KARIHAARA. Aivan yksin. Omia ajatuksiani. (Kahdenkeskisesti.) Tuo nuoriso ensi sunnuntaina kuulutetaan. Ja se sopii.

JUNKKA. Eeva! Toivon, että tämä vuosi on sinulle yhtä valoisa kuin tämä sinun syntymäpäiväsi.

KARIHAARA. Syntymäpäiväkö? Perämies! Nostetaan neiti miehelään!

KARIHAARA ja VARJAKKA nostavat Eevaa.

KARIHAARA. Häiksenne tämä vuosi!

Väkeä kerääntyy pihalle, nuoria ja vanhoja, joukossa KALLE, JUSSI ja muut pojat.

PASANTERI (ilmoittaen joukolle). Tänään tavalliseen aikaan pestataan miehiä merimieshuoneella tavallisilla palkoilla Onni laivaan.

ENSIMÄINEN MERIMIES. Kuinka paljo siihen miehiä otetaan, kun aina vain pestataan joka sunnuntai?

Ivallista naurua.

TOINEN MERIMIES. Ja pitkin viikkoa keräillään korotetuilla palkoilla.

SIHVONEN. Ei tule Onneen miehiä, jollemme me Karihaaran kanssa lähde.

KARIHAARA. Minä en lähde sinun kanssasi, Sihvonen, enää mihinkään laivaan.

SIHVONEN. Minkä vuoksi?

KARIHAARA. Olet vieraan kylän miehiä. Mistä lienet Kettulan pitäjältä.

PASANTERI. Tänä sunnuntaina pestataan Onneen viimeinen kerta tälle kesälle.

ENSIMÄINEN MERIMIES. Elkää hiidessä sitä lystiä lopettako!

PASANTERI. Kapteeniksi tulee Yrjö Varjakka.

KARIHAARA. Hurei! Pojat! Potkitaan perämies Varjakka pois joukosta. (Nostaen meriläisten kanssa Varjakkaa.) Kapteeni Varjakka, hurraa! Onnen kapteeni, hurraa!

JUSSI (suu poskia myöten lakerissa). Se Onnen kapteeni on eri hyvä mies. Minä sain eri paljon lakeria.

KARIHAARA. Sen näkee sanomattakin, että on saapas saanut rasvaa. Mutta mikä mies sinä oikeastaan olet?

JUSSI. Minä olen Suomen jummanni.

KARIHAARA. Katsokaas, pojat, Suomen jummannia!

Naurua.

JUNKKA. Niin, niin. Tuollaisena, isävainajansa sydvästi päässä, minä näin ensi kerran Onnen nykyisen kapteenin. (Nostaa Jussin korkealle ilmaan.) Suomen jummanni, hurraa!

KALLE. Styry! Nosta lippu Suomen mastoon!

Leikkilaivan mastoon nousee lippu.

Joukko laulaa:

Ja nyt Suomen laivan mastossa
On lippu liehuva, meillä mieli riemuva.
Ja nyt Suomen laivan mastossa
Meitä lippu tervehtii.
Hurraa, me Suomen meripoiat,
Meillä ilo ompi aina
Eikä surut meitä paina.
Hurraa, me Suomen meripoiat.
Meillä luonto raitis ain!

Esirippu.

TOINEN NÄYTÖS.

Puistikkopiha. Oikealla ravintolarakennuksen pääty kaksine ovineen korkealle parvekkeelle, jonka keskeltä rappuset pihalle. Molemmin puolin rappusia puutarhasohva edessä olevine pöytineen. Vasemmalla aita, jonka takana tiheäkasvuinen metsä. Lähellä aitaa kulmikkopenkki, sen keskellä pienoinen pöytä. Perällä aita, jonka keskellä on kapea pyöräportti, molemmin puolin porttia kiikkulautapenkki. Aidan takana maantie. Taustassa meri.

Auringonlaskun aika.

Ravintolarakennuksesta kuuluu tanssisoittoa.

ANNA ja LETTO istuvat kulmikkopenkillä puhellen läheisesti keskenään.

NEITSY JANNE ja muutamia muita nuoria merimiehiä tanssii keskipihalla merimiestanssia.

Soiton loputtua meriläiset lopettavat tanssinsa hajaantuen mikä minnekin. Maantielle ilmestyy tanssiväkeä kävelylle.

HEI LOTTA (lihava nainen, puhuu puhuttavansa yhteen menoon, välittämättä kuunteleeko kukaan, ja nauraa hohottaa leveästi, tulee tanssin loppupuolella keräilemään pöydiltä pullot ja lasit vyöliinansa laajoihin taskuihin ja kainaloihinsa, pysähtyy katselemaan tanssivia ja tanssin loputtua puhkeaa puhumaan). Täällä pojat tanssivat yksinään. Onko se lystimpää kuin tuolla salissa tyttöjen kanssa?

NEITSY JANNE (kuin sivumennen). Hei Lotta, se oli hentuttomain tanssia. (Menee Leton ja Annan luo)

HEI LOTTA. Hohhohoh, hentuttomain tanssia, hohhohoh. Kyllähän se on maailma muuttunut ja

muuttuu. Niinhän kertovat, ettei laivoissa enää tarvita purjeita. Mutta se kuitenkin on vissi, ettei kaksilahkeiset voi tulla toimeen yksilahkeisista ja yksilahkeiset ilman kaksilahkeisiä. Kyllähän tytötkin talvella, kun ei ole meripoikia tanssittajina, tanssia helttäsevat kipeimpään haluunsa keskenään tahi tuoli kainalossa, mutta heillä on silmät ummessa ja kuvittelevat tanssivansa pojan kanssa, hohhhohhhoh.

ERÄS MERIMIES (parvekkeelta huutaa). Hei Lotta, olutta!

HEI LOTTA. Minä tulen. Mutta kun te mokomat pystytätte näitä pulloja ympäri maailman, niin että minun pitää kulkea ympäri kuin kiljuva jalopeura ja etsiä—

TOINEN MERIMIES. Hei Lotta, olutta pojille, tänä päivänä rahalla, huomenna ilman!

HEI LOTTA. Kylläpä ne nyt määkivät. (Puhella poristen menee parvekkeen kautta.) Pistouaisitte minulle edes lasin olutta. Mutta eikös mitä! Eivät nämä nykyiset merimiehet ole sellaisia poikia kuin ennen olivat. Entisaikaan merimiehillä oli rahaa ja repäisevä meininki. Ei ole ajat niin kuin oli ennen—

LETTO. Minkä vuoksi sinä, Janne, et tuonut tänne itsellesi paria?

ANNA. Olisit käynyt pyytämässä sen Hilma Pollarin.

LETTO. Kuka se on?

ANNA. Se on se tyttö, jonka Janne on pelastanut tulesta.

LETTO. Minkälainen tyttö hän on? Minä en tunnekaan.

ANNA. Sievä tyttö ja varakaskin.

LETTO. No olisit, Janne, pannut sen rahan rintaasi, mennyt tytön luo ja kysynyt: Eikö passaisi lähteä parikseni?

NEITSY JANNE. Pidätkö sinä minua tyhmänä vai puuttuuko sinulta itseltäsi ihmisen ymmärrys?

ANNA. Janne ei tahdo komeilla rintarahallaan.

LETTO. Olipa se rinnassa eilen pestauksessa.

NEITSY JANNE. Mitäs, jos siellä. Se oli aivan eri asia.

ANNA. Eilen minä näin Jannella tuon rahan ensi kerran.

NEITSY JANNE. On se minulla ollut rinnassa yhden kerran ennen.

LETTO. Olitko silloinkin pyrkimässä merelle?

NEITSY JANNE. Minä olin silloin vielä alle puolivälin toistakymmentä.

LETTO. Kenelle sinä sitä silloin näyttelit?

NEITSY JANNE. Koko kaupungille!

LETTO. Oho, mutta kannattikin.

NEITSY JANNE. Oli pakko.

LETTO. Kukas siihen pakotti?

NEITSY JANNE. Hengenhätä. Oli ankara talvi. Olimme armon tarpeessa. Vasu kainalossa ja raha rinnassa kuljin talosta taloon ja lauloin.

Tanssisalista alkaa kuulua soitto (valsse).

NEITSY JANNE (laulaa).

Voi kun on kylmä! Vaatteistani
Jäljellä ei oo kuin riekaleet.
Murheeksi muuttuu maailmani,
Silmistä helmii kyyneleet.
Riemua se toisi,
Jospa joku oisi
Köyhälle raukalle myötämielinen.

Äiti on sairasvuotehessa,
Pien' veikko kuolee vierellen,
Heidänpä tähden pakkasessa
Kuljen nyt mieroo kierrellen.
Pyytelen mä teitä,
Säälikäätte meitä,
Antakaa armiaasti leipäpalanen.

LETTO. Sinulle annettiin tietysti kaksikin palasta Pollarilta.

NEITSY JANNE. Pollarit silloin olivat köyhiä, yhtä köyhiä kuin minunkin äitini, ja heillä oli tupa lapsia täynnä kuin pääskysen pesä poikasiasa. Hilma kulki minun kanssani kaupungilla. Hän odotteli kadulla sen aikaa, kun minä olin talossa laulamassa. Päivän hämärtyessä meillä aina oli ruokatavaraa niin paljon kuin kahden jaksoimme kantaa. Ja meillä oli lysti!

ANNA. Sen arvaa.

NEITSY JANNE. Mutta sitten Pollarit saivat perinnön, ostivat maatilan ja muuttivat maalle. Hilma on nyt juuri äskettäin muuttanut kaupunkiin. Hän on komesrootilla puotineitsyen opissa.

LETTO. Hilma ei taida olla sinua enää tuntevinaan?

NEITSY JANNE. Kyllä hän tuntee. Tänään aamupäivällä kävin komesrootin puotissa ostamassa kukkaron. Hän lahjoitti minulle tämän.

LETTO. Silloinpa sinun olisi sopinut pyytää häntä tänne pariksesi.

NEITSY JANNE. Sitä varten minä sinne oikeastaan menin, mutta en rohjennut.

LETTO. Olisinpa minä tiennyt, niin olisin lähtenyt puhemieheksesi.

NEITSY JANNE. Oli minulla puhemieskin.

LETTO. Mutta Hilma ei lähtenyt?

NEITSY JANNE. Ei ehkä ole päässyt toimestaan.

ANNA. Ehkä hän tulee vielä.

LETTO. Olisi pitänyt tulla, joka tullakseen. Aurinko on jo laskullaan.

ANNA. Jopa on aika kulunut pian! Ja huomenillalla, kun lännen ranta ruskottaa, te olette tuolla merellä näkymättömissä.

LETTO. Siellä keinumme, allamme vuorina aaltoileva viheriä meri, päällämme kultainen taivas.

ANNA. Ja tiesi milloin palajatte.

LETTO. Palataksemme meidän ensin pitää lähteä. Ja nyt on lähtiäiset. Mennään, Anna, valssiin. (Otaa Annaa käsikoukusta.)

NEITSY JANNE. Te taidatte olla jo kihloissa julki Jumalan ja ihmisten edessä? Onnea vain, hyvästä sydäimestä ja lämpöisestä kädestä.

LETTO. Palattuamme, Janne, mereltä, saat tanssia meidän häitämme. Mutta sinullakin pitää silloin olla morsian. Ja miksei olisi? Sillä kun sinä tulet mereltä, niin pyörii tyttöjä ympärilläsi, että kihisee. (Menee Annan kanssa parvekkeen kautta.)

SIHVONEN tulee maantieltä vasemmalta kääntyen puistikkaan.

NEITSY JANNE. Ettepä saanut Hilmaa lähtemään tänne, vaikka niin vakuutitte.

SIHVONEN. Ei lähtenyt. Mutta kyllä siitä rakkaudentaudista aina pääsee. Meritauti on pahempi. Se on ankaraa ja ilkeää: maha nousee suuhun ja henki kulkee silmistä.

NEITSY JANNE. Sekin on kestettävä ja kärsittävä kunnes tottuu.

SIHVONEN. Jotkut eivät totu koskaan. En minäkään olisi päässyt mokomasta lääkkeestä. (Otaa pienen pullon taskustaan.) Tuossa sitä on.

NEITSY JANNE. Rommia.

SIHVONEN. Niin sen luulisi, mutta maistahan, onko rommia!

NEITSY JANNE (ryypättyään). En minä ymmärrä sanoa, mitä se on.

SIHVONEN. Eri maassa kasvaa rommi ja eri maassa tuo aine. Se on Itä-Intiasta. Siitä maasta, josta luetaan raamatussakin: Ja katso, tietäjät tulivat itäiseltä maalta Jerusalemiin.

NEITSY JANNE. Itä-Intiastako ne olivat?

SIHVONEN. Itä-Intian pääkaupungista Pompaista. Siellä minäkin kävin muutaman tietäjän luona. Oli väkeä kaikista maailman kansoista. Ja kun minun vuoroni tuli, niin se tietäjä sanoi: Sinä olet meritautilta raskautettu, seuraa minua. Ja hän vei minut yrttitarhaan, jossa oli pyhää savua ja mirhamia. Siellä muutaman kasvin lehdestä tippui nestettä. Maistahan vielä, onko rommia!

NEITSY JANNE (ryyppää). Hyvän makuista tämä on.

SIHVONEN. Etkä tunne meritautia ikinä. Mutta se ei olekaan vähällä maksettu eikä pienillä rahoillakaan.

NEITSY JANNE. Paljoko tämä maksaa?

SIHVONEN. Paljoko sinulla on rahaa?

NEITSY JANNE (katsoen kukkaroonsa). Taitaa olla vielä pari pikku seteliä.

SIHVONEN. Näytähän. (Ottaa kukkaron Neitsy Jannelta.) Eipä ole paljo. Mutta olkoon menneeksi. (Pistää kukkaron taskuunsa.)

NEITSY JANNE. En minä suostu kauppaan. Tuossa on lääkkeenne takaisin.

SIHVONEN. Takaisin? Kun olet jo ryyppinyt sen! Pullo on melkein tyhjä.

NEITSY JANNE. Pitäkää rahat, mutta antakaa kukkaro takaisin. Sehän on muistokalu.

SIHVONEN. Silloinpa se joutaa sinulta hyvin, sillä Hilma rakastaa toista, hihhihhih.

NEITSY JANNE. Ahaa! Sihvosella on sormus!

SIHVONEN. Onhan minulla sormus, hihhihhih.

NEITSY JANNE. Jos minä nipistän Sihvosta niskasta, niin Sihvonon ei hihitää!

SIHVONEN. Kyllä Sihvosen niska kestää, sitä on puristellut monen tytön käsivarsi, hihhihhih.

NEITSY JANNE. Mutta minä olen seppä! (Kouristaa Sihvosta niskasta.)

SIHVONEN. Ai ai ai! Elä kourista, hyvä mies. Maailma mustenee silmissäni.

NEITSY JANNE (hellittäen). En päässyt vielä siunattuun alkuunkaan. Minä vielä vähän kopeloin.

SIHVONEN. Elä, elä kourista enää. Minä annan takaisin rahat ja kukkaron—

NEITSY JANNE. En huoli, pitäkää! Minulla on rahaa ja minä saan kukkaroita.

SIHVONEN. Sormus on vain ilman aikojaan kaiken maailman Väisäs-Amaalialta.

NEITSY JANNE. Mitä sinä sitten hihität?

SIHVONEN. Hilma rakastaa jotakin toista. Hihhih.

NEITSY JANNE. Mutta elä hihitää! Minä en sitä kärsi.

SIHVONEN. Saanko pistouata Jannelle olutta?

NEITSY JANNE. Minä saan pistouaamattakin. Ja nyt minä juon! (Menee parvekkeen kautta.)

SIHVONEN (yksinään). Herjalla on koura kuin ruuvipihdit. Luulin silmäini pullistuvan nurmikolle.

HILMA tulee maantietä vasemmalta ja kääntyy puistikoon.

SIHVONEN (itseksseen). Hilma Pollari tulee! Peijakas! (Ottaa sormuksen sormestaan ja pistää kukkaron. Käy Hilmaa vastaan.) Hilmakein tuli tänne. Kuka Hilman on pyytännyt parikseen?

HILMA. Ei ole pyytänyt kukaan. Minä vain tulin tapaamaan Sihvosta saadakseni sormuksen, jonka otitte.

SIHVONEN. Eikö Hilma ymmärrä leikkiä ja niin tavallista leikkiä nuorten kesken?

HILMA. Olkoon leikkiä tahi totta, minä tahdon sormuksen heti takaisin.

SIHVONEN. Saahan Hilma sen. Enhän minä mikään varas ole.

Tanssisoitto lakkaa. Maantielle ilmestyy väkeä kävelylle.

ELVIIRA (tullen parvekkeen kautta rientää Hilman luo). Hilma! Minkä vuoksi nyt vasta tulet? Etkö ole ennemmin päässyt?

HILMA. Minä tulin vain käymäseltaan.

ELVIIRA. Mitä sinä hulluttelet! (Ottaa Hilman päällysvaatteen tämän käsivarrelta ja antaa Sihvoselle.) Sihvonen, viekää Hilman päällysvaate sisälle.

SIHVONEN menee parvekkeen kautta.

HILMA. En minä voi jäädä aivan outojen seuraan.

ELVIIRA. Sinä nyt jäät, ja sillä hyvä. Täällä on niin hauskaa, että et kadu jääneesi. Kyllä sinä täällä pian tuttuja saat.

HILMA. En minä muusta välitä, kunhan saan tavata Janne Poikosen. Minulla on hänelle asiaa.

ELVIIRA. En ole nähnyt Jannea tanssissa pitkään aikaan.

HILMA (hätääntyen). Onkohan hän mennyt jo pois?

ELVIIRA. Ei hän pois ole tietystikään mennyt, vaan on kai tuolla meren rannalla tai maantiellä kävelemässä jossakin.

HILMA. Mennään sinne.

ELVIIRA. Kyllä sinä ehdit hänet tavata. Istutaan täällä ja puhellaan.— (Riemastuneena.) Kuulehan, mitä minulle Väisäs-Amaalia povasi: että minä kohtaan vesien päällä kulkevan nuorukaisen, jonka sydämen minä valtaan. Eräs toinen on rakkautensa kiinnittänyt samaan nuorukaiseen—

HILMA. Ai ai, sepä paha.

EEVA parin meripojan seurassa on kävelemässä maantiellä kulkien oikealta vasemmalle.

ELVIIRA. Tuossa se on juuri se toinen naishenkilö.

HILMA. Kumpi noista pojista on se nuorukainen?

ELVIIRA. Ei kumpikaan noista, sillä ei Eeva noista välitä. Mutta minä en tiedä oikein varmaan, kuka se nuorukainen on.

HILMA. Herranen aika, miten sinä sitten tiedät, että tuo tyttö on sinun kilpailijasi?

ELVIIRA. Amaalia povasi, että se on enemmän kaunismuotoinen naishenkilö, jota minä olen pitänyt luotettuna ystävänäni.

HILMA. Elä sinä usko povauksiin.

ELVIIRA. Sen saa uskoa, minkä Amaalia povaa. Hän lukee korteista kuin kirjasta. Saat nähdä, että se toteutuu.—Minä vilkkaalla luonnollani ylitsevoitan nuorukaisen sydämen ja löydän onneni nuorukaisen rakastavassa sylissä.

HILMA. Ja sinäkö nyt vain odottelet nähdäksesi, ketä tuo toinen rakastaa?

ELVIIRA. Minä luulen, että hän rakastaa Varjakkaa. Tapasin hänet toissa päivänä itkemästä Varjakan kuvan edessä.

HILMA (nauraen). Mutta minä sanon sinulle, että kapteeni Varjakan teiltä kummaltakin ylitsevoittaa meidän Eliise mamselli. Hän on juurjulmasti rakastunut kapteeni Varjakkaan. Niin että Amaalia on povannut väärin, jos Varjakkaa toivot.

ELVIIRA. Sitten se nuorukainen on Karihaaran Jooseppi. Minusta on näyttänytkin, että Eeva häntä rakastaa, vaikka hän minulle vakuutti muka, että minä saan ottaa Karihaaran. Mutta se on sellainen se Eeva, että ei kukaan tiedä, ketä hän rakastaa.

HILMA. Eevako? Ei suinkaan se vain ole Eeva Ruskoranta?

ELVIIRA. Juuri Eeva Ruskoranta.

HILMA. Tuoko se oli, joka äsken tuolla meni? Voi, mennään mekin maantielle kävelemään, että saan nähdä hänet lähempää. Komesrootin rouva sanoi, että Eeva Ruskoranta on »hövä ja ihanas ku yks enguli taiffas päältä». Minä olen utelias näkemään hänet oikein. (Vie Elviiran mukanaan menen maantielle.)

SIHVONEN tulee parvekkeen kautta ja menee Elviiran ja Hilman seuraan.

ANNA ja KARIHAARA tulevat parvekkeen kautta menen istumaan kulmikkopenkkiin.

ANNA. Mitenkäs ne ovat sinun asiasi, Jooseppi?

KARIHAARA. Terveys hyvä ja rakkaus ennallaan.

ANNA. Vai ennallaan rakkaus? Siis lähdet kotimaastasi sydän tyhjänä.

KARIHAARA. Täynnä kauniita muistoja: Saiman siniset silmät, Marin punaiset posket ja Ellin hopeanheleä ääni.

ANNA. Mutta jokaisella on joku vika?

KARIHAARA. Niin on.

ANNA. Entäs sillä tytöllä, joka on parinasi? Sinä jätit hänet mainitsematta.

KARIHAARA. Hänellä on muuan hyvin paha vika.

ANNA. Kas niin, aina sama virsi.

EEVA (joka on jättänyt seuransa, tulee Annan ja Karihaaran luo). Karihaara, tänne on tullut uusi neitokainen. Menkää tutkimaan. Minusta näyttää, että hänessä on sekä »tykövetoa» että »kiinnipitoa».

KARIHAARA. Tuoko tuolla Elviiran kanssa? Hilma Pollari. Tulesta pelastettu. Hänellä on sama vika kuin neitsy Eevalla.

EEVA. Onpa hauska kuulla.

KARIHAARA. Se vika, että on toisen oma.

ANNA. Voi, sano, Jooseppi, kenen Eeva on!

EEVA. Karihaara tarkoittaa sitä kapteenia.

KARIHAARA. Niin.

ANNA. Mitä kapteenia?

EEVA. Etkö sinä, Anna, eilistä muista? Kapteeni Ramberghan sai luvan tulla tänne minua kosimaan. Mutta minua peloittaa, ettei hänen rakkautensa ole kestänyt tätä kovaa koetusta, jonka hänelle panitte, Karihaara.

KARIHAARA. Ette te minua eksytä. Kyllä minä tiedän aivan tarkalleen.

EEVA. Mitä ja kuinka ja koska te olette saanut tietää?

KARIHAARA. Minun silmäni on yhtä tarkka huomaamaan rakkauden asiat kuin kompassineula raudan. Minä näin, kun te vaihdoitte silmäyksiä.

ANNA. Aha, jopa joutui Eevakin kiinni.

EEVA. Ei vielä lähimaillekaan.

KARIHAARA. Minä tunnen tuon pikkuliinan, joka on teillä kädessänne. Minä olin mukana, kun hän tuollaisia osti. Olette saanut ne häneltä tuliaisina.

EEVA. En ole saanut tätä keneltäkään.

KARIHAARA. No, saanko mainita nimen?

EEVA. Kysyy vielä! Eikö se ole kunniallinen nimi?

KARIHAARA. Suurimmalla kunnioituksella nostan lakkiani Onnen uuden kapteenin tulevalle rouvalle.

ANNA. Varjakka.

EEVA. Mutta hyvät ystävät! Minun kapteenini ei saa olla mikään turkkilainen!

ANNA. Varjakkako turkkilainen? Elä toki!

EEVA. Ei suinkaan hän muuten voi ottaa rouvakseen kaikkia niitä, joita Karihaara hänelle toimittaa ja on toimittanut.

KARIHAARA. Ketä kaikkia minä olen hänelle toimittanut?

EEVA. Hevoskuormallisen rootien ja raatien tyttäriä ja ensimmäisenä komesrootin Eliise mamsellia. Pasanterin pihalla eilen. Anna ei ollut kuulemassa, mutta muistatte kai itse.

KARIHAARA. Mitenkäs se olikaan? Eikö neitsy Eeva silloin ollut kaukana kedolla kukkasia poimimassa?

EEVA. Mitä se tähän kuuluu?

KARIHAARA. Sitä, että teille joku on kertonut minun puheeni, ja kukas muu kuin kapteeni Varjakka, jonka kanssa olette päättäneet, että parasta on kapteeni Varjakan pysyä kristinuskossa ja lapsuudenrakkaudessaan.

EEVA. Emme ole sanaa vaihtaneet kahdeksaan vuoteen. Sillä sen jälkeen, kun kapteeni Varjakka eilen Pasanterin pihalta lähti, emme ole toisiamme nähneet.

KARIHAARA. Sitten minä olen tietämättäni tehnyt paljon pahaa, puhuessani rootien ja raatien tyttäristä teidän kuultenne!

EEVA. Ja äsken sanoitte, että minä olin kedolla.

KARIHAARA. Ette ollut vielä silloin, vaan jossakin kuulosalla. Sillä nyt vasta minä oikein ymmärrän katseenne, jonka loitte kapteeni Varjakkaan tavatessanne.

EEVA. Minkähänlainen se oli?

KARIHAARA. Se oli ensin sellainen, että katseenne alainen mahtoi väristä kiireestä kantapäähän, mutta sitten niin ylpeä, että varmaan hän tunsii olevansa yksi kaikkein pienimpiä.—Ja nyt minun tunnollani on se vaiva, että olen kahden sielun erottaja.

EEVA. Päästän teidät synnintunnosta.

KARIHAARA. Ei se ole sillä hyvä, että te päästätte. Meidän on lähdettävä kaupunkiin. Minun ainakin.

EEVA. Istukaa kaikessa rauhassa.

KARIHAARA (katsoen Eevaa kysyvästi). Istutteko te kaikessa rauhassa?

EEVA. Eikö teidän tarkka silmänne näe?

KARIHAARA (kuin edellä). Te odotatte kapteeni Varjakkaa tänne?—Mutta minkä vuoksi hän ei ole jo tullut?

ELVIIRA ja HILMA ovat tulleet maantieltä puistikoon. HILMA menee istumaan parvekkeen luo perimäiselle sohvalle. ELVIIRA poikkeaa kiireellä Annan luo.

ELVIIRA. Varjakka ja komesrootin Eliise mamselli ovat kihloissa!

ANNA. Mistä sinulla, Elviira, nyt se tieto on?

ELVIIRA. Hilma Pollari kertoi.

KARIHAARA. Mitä hän kertoi?

ELVIIRA. Eilen kalaaseista tultuaan Eliise oli mammalleen sanonut, että hän tahtoo Varjakan miehekseen, ja mamma oli sanonut: Ota vain.

ANNA. Eiväthän he vielä sillä ole kihloissa.

ELVIIRA. Ja kun Varjakka oli tänä päivänä ollut käymässä komesrootin luona ja yrittänyt lähtemään, niin Eliise oli ryöstänyt Varjakalta hatun ja juossut puutarhaan.

KARIHAARA. Joko he silloin olivat kihloissa?

ELVIIRA. Jos he olisivat olleet kihloissa, niin eihän Eliisen olisi tarvinnut Varjakalta hattua ryöstää saadakseen hänet puutarhaan.

KARIHAARA. Mitä varten hän Varjakkaa sinne puutarhaan?

EEVA (nauraen). Johan te, Karihaara—

ELVIIRA. No, jo sinä, Jooseppi kulta, olet typerä!

ANNA. No, entä sitten, Elviira?

ELVIIRA. Sitten Varjakka oli ollut komesrootilla päivällisellä. Ja kun päivällinen oli syöty, niin vaunut oli odottamassa portaitten edessä. Olivat käyneet ajelemassa komesrootin huvimajalla, komesrootin rouva, Eliise mamselli ja Varjakka.

EEVA. Jos ei tuollaisessa höykässä mies joudu kihloihin, niin pitää olla kuuro ja sokea.

KARIHAARA. Joutuu, joutuu, jos on kuuro ja sokea ja heikkopäinen.— Kapteeni Varjakka tulee tänne, kun saa varastetuksi oman hattunsa.

LETTO (tulee parvekkeen kautta). Sinä Jooseppi, olet luotettava profeetta!

KARIHAARA. Erehtymätön!

LETTO. Se on kai jo toteutunut, mitä eilen ennustit. Varjakka nyt voi sanoa: Minä olen tässä laivassa kapteeni ja isäntä.

KARIHAARA. Ei sentään vielä.

LETTO. Jospa ei aivan nyt vielä, mutta kun palattuaan Onnella viettää häänsä Eliisen kanssa.

KARIHAARA. Sitten kyllä! (Menee Hilma Pollarin luo.)

LETTO. Eikä ole kauan siihen, kun Varjakka on monen laivan isäntä ja konsuli ja viimeksi komesrooti.

SIHVONEN (on Hilman ja Elviiran seurasta jäänyt maantielle puhelemaan merimiesten kanssa ja, näitten kiihtyneinä lähtiessä oikealle, poikkeaa puistikoon tullen Leton luo). Letto. Saatte Varjakan sijaan toisen miehen kapteeniksenne Onneen.

LETTO. Se onkin sillä tavoin, Sihvonen, ettei tule sitä kapteenia, joka nyt syrjäyttäisi Varjakan komesrootin laivasta.

SIHVONEN. Eipä vainenkaan. Mutta Varjakalle, komesrootin tulevalle vävypojalle, annetaan komeampi laiva, Patria.

LETTO. Ja meillekö kapteeniksi Onnen herra!

SIHVONEN. Niin. Lykkyä reissuun! Hihhihhih.

ANNA. Mutta sehän on kauheaa!

EEVA. Turhaa te säikytte!

ELVIIRA. Turhaa sinä, Eeva, toivot, jos toivot Varjakkaa.

LETTO. Me emme lähde Onnen herran kanssa merelle! Ennen vaikka linnaan.

SIHVONEN. Parempi sielläkin. Mutta minä tiedän konstin ja hyvän konstin. Hihhih.

EEVA. Jonkun konnanteon!—Lähtekää nyt täältä muille markkinoille ja heti, muuten käsken Karihaaran antaa teille kyytiä!

ELVIIRA. Sihvosella on täällä yhtä hyvä oikeus olla kuin kenellä muulla tahansa.

EEVA. Mutta ei kukaan kaipaa, jos tuo mies lähtee.

SIHVONEN. Tulisi ikävä minun parilleni, hihhih, neitsy Hilma Pollarille, hihhihhih.

NEITSY JANNE (sadetakki käsivarrella on tullut parvekkeen kautta pihalle päihtyneenä ja kuin huomaamatta ketään, havahtuu äkkiä). Sihvonen!

SIHVONEN (tyrmistyy, sitten rientää Neitsy Jannen luo). Hilma on täällä, ja hän rakastaa Karihaaraa. He istuvat tuolla.

NEITSY JANNE. Vai niin? Kukkaro tänne.

SIHVONEN. Se on tainnut pudota.

NEITSY JANNE. Heti!

SIHVONEN (häätäänntyneenä antaa kukkaron). Kourista Karihaaraa! Hihhihi—

NEITSY JANNE. Minä en kärsi hihitystäsi! Nyt jalat allesi!

SIHVONEN luikahtaa juoksuun perälle, hyppää yli aidan ja katoaa vasempaan.

NEITSY JANNE (katsoen Sihvosen jälkeen). Huis sika metsään—

EEVA. Hurraa, Janne!

KARIHAARA. Hurraa, jummanni Poikonen!

NEITSY JANNE (menee Karihaaran ja Hilman luo). Matruusi Karihaara, antakaa anteeksi, että puhuttelen tätä teidän neitoanne. (Antaa kukkaron Hilalle.) Hilma Pollari. Janne Poikonen ei tarvitse almuja eikä armolahjoja! (Siirtyen loitommaksi laulaa:)

Taas kun tullaan kotimaamme rantahan,
Siellä neitokaisia on kuin keijukaisia,
Taas kun tullaan kotimaamme rantahan,
Neidot kilvan kaulaan käy.
Hurraa, me Suomen meripoiat,
Meillä ilo ompe aina, eikä surut meitä paina.
Hurraa, me Suomen meripoiat,
Meillä luonto raitis ain!

(Menee perälle kääntyen portista vasemmalle.)

HILMA rupeaa itkemään.

KARIHAARA. Elkkä itkekö. Ei mitään hätää. Tämä väärinkäsitys saadaan helposti korjatuksi.

HILMA. Minulla on hätä siitä, etten nyt saa sormusta, jonka Sihvonen minulta on anastanut. Se on Jannelle muistosormus isävainajalta.

KARIHAARA. Vai niin. Mutta kyllä se saadaan. Minä lähden toveriksenne Sihvosen luo.

HILMA. En tiedä, miten teitä palkitsen.

KARIHAARA. Siten, että pyyhitte kyynelne. Lähdemme hakemaan päällysvaatteenne. (Menevät parvekkeen kautta.)

Sisältä kuuluu ankaraa melua.

ANNA. Mikä se on tuo melu tuolla salissa?

LETTO. Mitäpä se olisi tavallista kummempaa?

ANNA. Ei tuo ole tavallista!

EEVA. Sihvosen virittämä nuotio Onnen kapteenin vaihdosta alkaa viritä.

LETTO rientää parvekkeen kautta.

ANNA. Voi, hyvä Jumala, mihin onnettomuuteen noitten miesparkain piti joutua. Oskari ei olisi

lähtenyt Onneen, mutta Varjakka oli kehoittamalla kehoittanut ottamaan pestin.

ELVIIRA. Kaikki olivat pelänneet, että Onnen pestauksessa Varjakan nimellä on vain viekkaus takana, mutta olivat luottaneet sitten siihen, kun Varjakka oli heitä pyytännyt lähtemään.

EEVA. Silloinpa ei myöskään Varjakka voi vähällä kummalla jättää miehiään tietämäänsä hätään ja vaaraan.

ELVIIRA. Sinäkö et usko, että he ovat kihloissa?

EEVA. Mutta jos ovatkin kihloissa, niin eihän se mitenkään estä Varjakkaa lähtemästä Onnella.

ELVIIRA. Mutta Eliise tahtoo heti naimisiin! Kolmen viikon päästä pidetään komeat häät, ja he lähtevät yhdessä Patrialla.

ANNA. Kertoiko Hilma Pollari niin?

ELVIIRA. Sanasta sanaan. Ja Sihvonenkin oli silloin kuulemassa.

ANNA. Sitten ei ole mitään epäilemistä. Onnen herra lähtee Onnella. (Rupeaa itkemään.)

EEVA. Säästä, Anna, itkusi ja odota kunnes Karihaara ottaa selon Hilma Pollarin puheista. (Menee perälle kiikkulaudalle istumaan)

Alkaa kuulua tanssisoittoa.

ANNA. Mutta nehän jo rauhoittuivat tuolla sisällä, koska rupeavat tanssimaan. Mitähän ne ovat päättäneet? (Menee Elviiran kanssa parvekkeen kautta.)

NEITSY JANNE (tulee maantietä vasemmalta puistikoon, pysähtyy katsomaan parvekkeelle päin). Voi sentään, kun ajatukset lentää, eikä niitä voi estää, ne lähtee sydäimestä...

ONNEN HERRA (tulee maantietä vasemmalta, pysähtyy aidan taakse, huutaen). Hei, siellä!

NEITSY JANNE (kääntyen). Jees. Haudujuduu, mister Ramberg.

ONNEN HERRA. Oletko sinä Onnen miehiä?

NEITSY JANNE. Jees.

ONNEN HERRA. Tunnetko sinä neitsy Eeva Ruskorannan?

NEITSY JANNE. O jees.

ONNEN HERRA. Käy käskemässä hänet tänne. Sano terveisiä kapteeni Rambergilta.

EEVA (nousee ja tulee esiin). Minä olen täällä.

NEITSY JANNE. Oolrait! (Menee parvekkeen luo, istuutuen perimäiselle sohvalle lynkämpäisilleen pöytää vasten.)

ONNEN HERRA (tulee puistikoon). Eeva varmaan on kauan minua odottanut?

EEVA. En osannut odottaa, minä olen aivan hämmästynyt.

ONNEN HERRA. Eikö Eeva ole täällä tanssiaisissa sen muutaman matruusin kanssa?

EEVA. Olen.

ONNEN HERRA. Sehän merkitsi, että hän ei saa kosia Eevaa, vaan minä.

EEVA. Mutta minusta ei ole kapteenin rouvaksi.

ONNEN HERRA. Minä rupeankin kauppiaaksi.

EEVA. Kauppiaaksi? Ettekö lähde Onnella merelle?

ONNEN HERRA. En—

EEVA (riemastuen). Jumalalle kiitos! (Kuin itsekseen.) En tahtonut enää jaksaa uskoa. (Onnen

herralles.) Kiitoksia, kapteeni, että tulitte. Te tulitte kuin enkeli taivaasta. Minä olen pakahtua ilosta.

ONNEN HERRA. Mitä Eeva siitä tykkää, jos Eevasta tulee komersrodinna?

EEVA. En minä rupea komersrodinnaksi! En millään ehdolla. Minä en sellaisesta tykkää. En vähääkään. Hyi!

ONNEN HERRA. Mikä olisi Eevasta kaikkein mieluisinta?

EEVA. Pieni talo, hyvin hyvin pieni, siinä lehmä, lammas, porsas ja korea kukko!

ONNEN HERRA. Aivan niin kuin minä. Sellaisesta minäkin tykkään. Sehän on kaunista kuin saduissa.

EEVA. Mutta mitäs kapteenin mamma siitä sanoisi?

ONNEN HERRA. Mamma sanoi, että minä tulen Eevan kanssa hyvin onnelliseksi, sillä Eeva on harvinainen tyttö ja saanut hyvän kasvatuksen. Mamma on tänään käynyt Eevasta puhelemassa Rajalinskan kanssa.

EEVA. Ohhohhoh!

ONNEN HERRA. Mikä Eevan tuli?

EEVA. Hieman lämmin.

ONNEN HERRA. Eeva on hyvä ja lähtee nyt tuonne meidän huvimajalle. Se on tässä aivan lähellä. Saanko tarjota käsivarteni?

EEVA. Mutta jos lähtisin täältä ennen kuin se muuan matruusi, niin se merkitsisi, että hän saa kosia.

ONNEN HERRA. Se on totta. Minä en tullut sitä ajatelleeksi. Ja hän on sivistymätön ja väkivaltainen ja tyhmä mies. Ei ole kumma, jos Eeva häntä pelkää, sillä minäkin häntä pelkään. Mutta farbruur Junkka kertoi, että muutamalla Onnen jungmannilla on hirveän vankat kourat.

EEVA. Niin on. Hirveän vankat. Hän istuu tuolla.

ONNEN HERRA. Mikä hänen nimensä on?

EEVA. Janne.

ONNEN HERRA. Minä lähden nyt huvimajalle. Minä saan viedä Eevalta terveisiä mammalle ja Eliiselle. He tulivat minun kanssani vaunuilla ottamaan Eevaa vastaan.

EEVA. Herranen aika! Mutta minunhan pitää ensin kysyä kapteeni Junkalta, joka on minun kummini ja holhoojani. Minä en voi tehdä mitään hänen tietämättään ja vastoin hänen tahtoaan.

ONNEN HERRA. Farbruur Junkalle on jo puhuttu. Mamma itse on puhunut. Ja mamma on päättänyt, että huomenillalla pidetään kihlajaiset täällä huvimajalla.

EEVA. Huhhuh!

ONNEN HERRA. Niinkö lämmin?

EEVA. Kuuma, hirveän kuuma. Menkää nyt, kapteeni. Voi tulla se muuan matruusi.

ONNEN HERRA (menee Neitsy Jannen luo). Janne.

NEITSY JANNE. Huot nau?

ONNEN HERRA puhelee hiljaa Neitsy Jannelle.

EEVA (yksinään). Herra jesta! Se palkkaa Jannen!

NEITSY JANNE. Jees. (Lähtee Onnen herran mukaan.)

ONNEN HERRA. Hyvästi, Eeva, vähäksi aikaa. (Menee maantielle ja vasempaan.)

EEVA. Siinä nyt oli seuraus minun sunnuntaillisesta friiailustani! Oli toki onni, ettei setä ole huvimajalla. (Levottomana.) Voi, kun tulisi Yrjö! Minkä vuoksi hän ei tule jo?

HILMA ja KARIHAARA tulevat parvekkeen kautta, edellinen kulkien hiljalleen ja odottelevana maantielle, jälkimäinen jääden puhelemaan Eevan kanssa.

KARIHAARA. Asia on selvä. Kapteeni Varjakalla ei ole välttämätöntä kiirettä teitä nyt tapaamaan, sillä hänet siirretään kapteeniksi Patriaan, joka lähtee vasta kuukauden perästä.

EEVA. Ettepä olekaan erehtymätön profeetta! Kapteeni Varjakka lähtee huomenna Onnella.

KARIHAARA katsoo kysyvästi Eevaan.

EEVA. Katsotte kuin ette käsittäisi puhettani!

KARIHAARA. En käsitäkään. Te sanoitte sillä äänellä kuin olisitte saanut jostakin varmat tiedot, mutta kuitenkin olette iloinen.

EEVA. Minkä vuoksi en voisi olla iloinen?

KARIHAARA. Kapteeni Varjakkaa ei päästetä lähtemään Onnella muussa tapauksessa kuin että hän on kihloissa Eliise mamsellin kanssa, jolloin Eliise lähtee mukaan.

EEVA. Niinkö? (Äänettömyyden jälkeen) Onnen herra kävi täällä aivan äsken, häneltä minä sain tietoni.

KARIHAARA (hämmästyen). Sanoiko Onnen herra, että kapteeni Varjakka lähtee Onnella?

EEVA. Ei, mutta Onnen herra ei lähde.

KARIHAARA. Sehän on aivan eri asia. Ja sehän olisi pitänyt teille olla selvä asia Onnen herran sanomattakin. Minä uskalsin tuolla salissa panna pääni pantiksi, ettei Onnen herra nyt lähde. Onneen tulee joku muu kapteeniksi.

EEVA. Niin tosiaan, onhan niitä muitakin.

KARIHAARA. Joudamme siis täältä pois.

EEVA. En minä lähde maantietä.

KARIHAARA. Hilma Pollarilla on hevonen komesrootin huvimajalla, saamme ajaa kääseillä.

EEVA (nauraen). Mutta siellä minut istutettaisiin vaunuihin. Minä menen oikotietä.

Salista, jossa vähän aikaa sitten on lakannut soitto kuin kesken, kuuluu hurraahuuto.

KARIHAARA (viitaten parvekkeelle päin). Kuulkaa!

EEVA. Mitä se on?

KARIHAARA. Hurraa, me nuoret meripoiat! (Pyörähyttää Eevaa kohona ympäri.)—Nyt teille tuli juhannus! Siellä on kapteeni Varjakka.— Hyvästi. Kiitoksia lyhyestä, mutta hauskaasta tuttavuudesta, hausimmasta mitä minulla koskaan on ollut. Elkää tekään minua pahalla muistelko.

EEVA. Kiitoksia miellyttävästä seurastanne. Toivoisin sydämestäni, että löytäisitte neitokaisen, jossa ei ole vikaa.

KARIHAARA. Hyvä Jumala on pannut minun konttiin vanhanpojan eväät.— Hyvästi. (Rientää perälle kääntyen portista vasempaan. Maantiellä huiskuttaa hattuaan Eevalle.) Hyvästi. Hyvästi.

EEVA (huiskuttaen pikkuliinaansa). Onnea matkalle.

KARIHAARA. Tervetuloa jälestäpäin—Patrialla! (Menee edelleen.)

Salista alkaa kuulua tanssisoittoa.

VARJAKKA (sadetakki käsivarrella tulee parvekkeen kautta puistikoon, viskaa sadetakkinsa etumaisen sohvan selkämykselle ja käy Eevan luo). Hyvää iltaa, Eeva.

EEVA. Sinähän tulet kuin pilvistä pudoten. Et ainakaan tavallista tietä ole tullut, koska ei ole sinua näkynyt tulevaksi. (Istuutuu.)

VARJAKKA. Vesiteitä olen tullut. (Istuutuu. Äänettömyys.) Siitä on herran vuosia, kun me olemme puhelleet.

EEVA (äänettömyyden jälkeen). Minusta tuntuu siltä, kuin emme koskaan olisi puhelleetkaan.

VARJAKKA (äänettömyyden jälkeen). Niin minustakin.

Hetkisen aikaa katselevat toisiaan avonaisesti ruveten kumpikin hymyilemään. Lopuksi Eeva purskahtaa iloiseen nauruun.

VARJAKKA. Jumalan kiitos, että kuulin nauruasi! Kyllä me sittenkin olemme vanhoja tuttuja, olemme entisiä!

EEVA. Ja minä nauran juuri sille, kun kuvittelin meitä entisinä, sellaisina kuin olimme silloin, kun sinä merille lähdit: minä tytönvilli, hurnakko, sinä pojanhuitukka, Ryysy-Saaran kapteeni.

VARJAKKA (nauraa). Ryysy-Saaran kapteeni. Tosiaan. Kapteeni oli tietysti samaa maata kuin hänen laivansakin: paikattu venerähjä, jossa oli säkkikuluista tehdyt purjeet. Sopivan nimen pojat sille keksivätkin. Mutta sillä oli sinun antamasi kaunis nimi: Paul ja Virginea. Ja vene oli minun ylpeyteni, sillä se oli minun omani ja ainoa omaisuuteni. Minä sitä kunnioitin ja rakastin kuin elävää olentoa.

EEVA. Ja minusta tuntui, että se jäi sinua ikävöimään rannalla maalle vedettynä. Kun Pasanteri sen pilkkoi polttopuiksi, niin minä itkin ja olin niin vihassa, etten käynyt Pasanterilla kertaakaan koko talvena.

VARJAKKA. Minä olen usein kauhistuksella muistellut uhkarohkeuttamme. Muistatko vielä viimeistä retkeämme? Sillä kertaa sinä itkit, tosin vasta kotia tultuamme.

EEVA. En minä itkenyt pelkoani, vaan suutuksissani. Mehän olimme lähteneet sinne merensaareen evästettyinä kokopäiväiselle matkalle, leikkimään haaksirikkoutuneita. Muistatko?

VARJAKKA. Sitäpä en muista.

EEVA. Et muista? Ethän sinä sitten, Yrjö kulta, ole meidän retkellämme ollutkaan! Joka oli niin hauskaa ja jännittävää. Leikki oli hyvää vauhtia menossa, minä puuhaan havumajan edustalla ruuan laitossa, kun sinä palaat saaren rannikolta tarkastusmatkalta juosten minkä voit ja jo kaukaa huudat: Joutuin veneeseen ja kiireellä kotia, on tulossa kauhea ukonilma!

VARJAKKA. Jouduimme toki kotia parahiksi siihen, kun rajuin puuska kulki yli. Ihan luultiin maailman lopun tulevan.

EEVA. Mutta minä kotona kuvittelin, miten hauskaa ja jännittävää olisi ollut siellä saarella haaksirikkoisina ukkosilmassa ja myrskyssä. Itkin ettei oltu jääty sinne. Olin sinulle suutuksissani kauan.

VARJAKKA. Vai niin? En minä huomannut.

EEVA. Et huomannut, vaikka minä en ollut suostuvainen lähtemään uudelle retkelle, jota esitit.

VARJAKKA. Minä luulin, että et enää halua.

EEVA. Se oli suuri erehdys. Minä jo varustin eväät ja keitin siirappinekutkin. Mutta sinä et esittänyt toista kertaa—tyhmeliini.

VARJAKKA. Mutta mistä sinä olit minulle suutuksissasi silloin, kun minä merelle lähdin?

EEVA. En minä silloin ollut suutuksissani.

VARJAKKA. Pasanterin Lettu suri, että olit ruvennut häntä halveksimaan.

EEVA. Mistä Paul ja Virginean rohkea ja reipas kapteeni oli sellaista päähänsä saanut?

VARJAKKA. Minä olin lähtöpäivästä odottanut juhlapäivää, kun olin jummanni uuden uudessa puvussa. Mutta jummanni ei saanut sinulle näyttäytyä vilahdukseltaakaan. Ei saanut hyvästiäkään sanoa. Niin kylmillä eväillä piti lähteä matkalle suureen maailmaan.

EEVA (hetkisen äänettömyyden perästä naurahtaa). Kyllä minä kävin rannassa laivanpaatin kaappiin panemassa eväsmytyn.

VARJAKKA. Sinultako se oli? Kiitoksia.

EEVA. Ei kestä kiittää kahdeksan vuoden vanhoista asioista.

VARJAKKA. Ja kiitoksia kirjeistä, joita olen saanut tämän viime matkani aikana. Tuntui omituiselta lukea niitä niin pitkän eromme jälkeen. Kuvittelin, minkälainen on oleva kohtauksemme.

EEVA. Ja katso, se ei sellainen ollut.

VARJAKKA. Ei sinnepäinkään. Yllätyksiä toinen toisensa perästä.

NEITSY JANNE tulee hiljalleen maantietä vasemmalta kääntyen puistikkaan.

EEVA (huomaten Neitsy Jannen). Herranen aika!

VARJAKKA. Mikä nyt?

EEVA. Olen unohtunut tähän! (Nousee.)

VARJAKKA (nousee). Olen sinua estänyt menemästä tanssimaan.

EEVA. Minä olen tämän päivän osalle kyllin tanssinut. (Nojaten kädellään Varjakan olkaan näyttää kenkensä pohjaa.)

VARJAKKA. Kengänpohja puhki, ai ai.

EEVA. Se merkitsee pikaisia häitä. Mutta jos tanssii puhki toisenkin kengän, niin ei saa tanssia omissa häissään. Minun siis pitää lähteä pois, etten joudu vanhaksipiiksi.

VARJAKKA. Mitä tietä te menette?

EEVA. Minä menen yksin.

VARJAKKA. Yksin?

EEVA. Niin. Ja otan tästä kurssin: iistsautiist.

VARJAKKA. Iistsautiist, se on suoraan kaupungin kirkkoa kohti.—Ahaa, sinä aiot Rantalan kautta.—Mutta minulla on purjepaatti.

EEVA (riemastuen). Onko sinulla purjepaatti?

VARJAKKA. Olen Onnen purjepaatilla.

EEVA (hilliten hämmästytyään). Onnen purjepaatilla?

VARJAKKA. Purjehdimme huviksemme ja käymme Onnessa. Minä olen siellä jo järjestänyt kotini.

EEVA (peiteltyyn kylmästi). Vai niin.

VARJAKKA. Lähdemmekö heti?

EEVA. Kiitoksia, mutta minä menen omaa tietäni.

VARJAKKA. Luulin, että olet yhtä innostunut purjehtimaan kuin ennenkin.

EEVA. En tällä kertaa.

VARJAKKA (ihmetellen). Et tällä kertaa?

NEITSY JANNE (saapuu paikalle). Herra kapteeni. Se tuo Onnen herra—ei kuin tuota kapteeni Ramberg käski sanoa, että kapteeni Varjakka olisi hyvä ja tulisi heti käymään tuolla huvimajalla, on tärkeä asia koskeva laivaa.

VARJAKKA. Hyvä on.

NEITSY JANNE. Hän sanoi, että heti. (Yrittää lähtemään.)

EEVA (ojentaa kätensä Varjakalle). Hyvästi.

VARJAKKA. Minä tulen pian takaisin.

EEVA. Minä lähen heti.

VARJAKKA. Suvaitsetko, että tulen huomenna aamupäivällä luoksesi jäähyväisille.

EEVA. Minun pitää matkustaa maalle jo tänä iltana. Hyvästi.

VARJAKKA. Vai niin. Ja mikä on taas tuo sinun katseesi. Sinä katsot kuin minä olisin vain jossakin syrjässä ja aivan matalalla.

NEITSY JANNE (kääntyen takaisin). Neitsy Eeva. Mikä on sen muutaman matruusin nimi, jota minun

käskettiin passata päälle?

EEVA. Hän on jo mennyt.

NEITSY JANNE nyökäyttää päätään, kääntyy ja menee parvekkeen kautta.

VARJAKKA. Minä olen siis sinua viivytttänyt. Tässä on sinun pikkuliinasi, jonka tapasin taskustani vaihdettuna omaani. Se oli kai hetkellistä ajattelemattomuutta, jota nyt kadut.

EEVA. Mistä sinä päätät, että se on minun?

VARJAKKA. Tässä on sinun nimesi.

EEVA (hämmästyen). Ei suinkaan. (Hämillään.) Sepä hassu erehdys!
(Naurahtaa.) Yhdessä ainoassa pikkuliinassani on nimimerkki!

VARJAKKA (kuin mietittyään silmänräpäyksen). Minä pöllö! (Viskaa pikkuliinan vihaisesti maahan.)

EEVA. Mitä tuo merkitsee? (Ottaa pikkuliinan maasta.)

VARJAKKA. Tuo nimimerkkihän sopii monen muun nimelle, mutta en ole tullut sitä ajatelleeksi. Olen ollut hölmö! Kauniiden kuvittelujeni tyhmä narri. (Ottaa Eevalta pikkuliinan ja viskaa aidan yli, luoden katseensa Eevaan.) Sinä katsot minua jonkunlaisella säällillä. Mutta elä sillä vaivaa sydäntäsi. Se on hukkaan heitettyä hyvyttä, sillä sitä en tarvitse. Olen varsin tyytyväinen saatuun opetukseen. Olen ollut herkkäuskoinen kuin lapsi, mutta nyt minulle on puhjennut viisaudenhammas. Ja siitä olen iloinen!

EEVA (ihastuksella ja lähentyvästi). Yrjö—

VARJAKKA. Sinä Eeva vaihdat katseitasi kuin värillinen majakka valojaan. Mutta leiki muitten kanssa, jos se sinua huvittaa, minun kanssani et leiki. Turhaan sinä minulle tuhlaat silmäisi säihkyä.

EEVA (kuin tuskaisen iskun saatuaan). Voi, Yrjö! (Yrittää purskahtamaan itkuun, mutta saa pidätetyksi ja rientää parvekkeen portaille, huiskuttaen kättään jäähyväisiksi ja mielenliikutuksesta väräjävin äänin:) Hyvästi, Yrjö. Onnea matkallesi. Hyvästi, hyvästi. Jumalan haltuun. (Juoksee sisälle.)

VARJAKKA (jää seisomaan tuijottaen Eevan jälkeen). Mitä tämä on?
Untako?

JUNKKA (hattu kädessä ja takki käsivarrella tulee maantietä vasemmalta ja kääntyy puistikkaan). Minä ihmettelin, että mikä patsas tähän on pystytetty! Ja oikeinpa säikähdin, kun liikahdit. (Menee etumaisen sohvan luo, panee hattunsa ja keppinsä pöydälle, viskaa takkinsa sohvalle ja istuu.) Uhhuh. On se aikamoinen urakka näin vanhana opetella kävelemään. Hiidenmoinen hitsi. Jollei muuta keinoa ole täältä palata kaupunkiin kuin jalkaisin, niin saat kantaa minut selässäsi.

VARJAKKA. Voin teidät viedä paatilla kaupunkiin, mutta se vie runsaasti aikaa, sillä paattini on toisella puolen niemen.

JUNKKA. Hyvä on.—Mutta oletko sinä tulossa vai lähdössä, kun seisot niin juhlallisesti?

VARJAKKA. Kapteeni Ramberg lähetti käskyn tulla huvimajalle. Kuului olevan tärkeä asia.

JUNKKA. Vai niin. Kai sinä sen jo olet saanut tietää, että sinut siirretään Patriaan?

VARJAKKA (hämmästyen). Patriaan? Siinäpä se nyt oli! Minut siis pantiin
Onneen vain valekapteeniksi, että saatiin siihen pestatuksi miehet.

JUNKKA. Mitä sinä puhut?

VARJAKKA. Heti alkuaankin sitä epäilin. Enkä minä yksin. Suureksi hämmästykseni ei pestauksessa ollut halukkaita lähtijöitä Onneen. Minun piti heitä kehoittamalla kehoittaa ja muutamia pyydelläkin.

JUNKKA. Niinkö?

VARJAKKA. Kun äsken tulin tänne, niin tanssisaliin astuessani tanssi katkesi kesken, ja kaikki minua katsomaan kuin olisin ollut joku renki tahi sälli, joka olin tullut häpäisemään heidän seuraansa. Ja hyvin uhkaavasti vaadittiin minulta suora vastaus, olenko todella aikonut Onneen ja tulenko. Sanoin, että minä jo Onnessa asunkin. Nyt he saavat sen käsityksen, että olen alun pitäen heitä petkuttanut ja viimeiseen saakka koettanut salata, että heidän kapteenikseen tuleekin Onnen herra. Mutta minä en väisty Onnen herran tieltä kuin väkivallalla.

JUNKKA. Mutta ei Onnen herra tule sinun sijaasi, vaan entisen Toivon kapteeni. Ja hän, vaikka onkin juopottelija, on miesten suosima kuin harva.

EEVA päällystakki yllään ja liina päässä on tullut parvekkeelle ja äänen kuultuaan vetäytynyt takaisin jääden kuuntelemaan keskustelua.

VARJAKKA. Pelastettu!

JUNKKA. Siis onnea Patrian kapteenille!

VARJAKKA. Olkoon vain, mutta se ei kuulu minulle.

JUNKKA. Oletko pätkähullu! Saat paikkakunnan komeimman laivan ja hyvät tulot. Mikä on, ettei pojalle kelpaa nisuleipä?

VARJAKKA. Siinä on toukkia!

NEITSY JANNE (tulee parvekkeen kautta). Suokaa anteeksi, herra kapteeni Varjakka. Siellä huvimajalla sanottiin minulle: Passa ny, poikka, pääll', ett' kapteen Varrjaga lekte häti ja otta se näitsi Eeva följiss'!

VARJAKKA. Sielläkö oli komesrootin rouvakin?

NEITSY JANNE. Jees. Ja mamselli kuin myös hevoset valjaissa vaunujen edessä.

JUNKKA. Janne, mene hakemaan Eeva tänne. Sano, että minä olen täällä ja odotan häntä.

EEVA putkahtaa sisälle.

NEITSY JANNE. Jees. (Menee parvekkeen kautta.)

VARJAKKA. Menettekö Eevan kanssa huvimajalle?

JUNKKA. Perhana! Oli onni, ettet sinä sinne ehtinyt hänen kanssaan. Olisit vienyt hänet suoraan krokotiilin kitaan. Se akka toimittaa Eevaa pojalleen täydellä touhulla. Sen vuoksihan minulle tuli tänne kiire. Käy sinä nyt siellä huvimajalla kuulemassa asiasi, sitten mennään paatilla kaupunkiin kaikin kolmen.

VARJAKKA. Eipä minullakaan ole halua lähteä suoraa päätä krokotiilin kitaan. Komesrootin rouvan ja Eliise mamsellin kanssa olen ajellut enemmän kuin kyllikseni vaunuilla. Siihen lystiin en enää lähde, olkoon Onnen herran asia mikä hyvänsä!

JUNKKA. No, nyt minä ymmärrän, miten maat makaavat. Minä vähän ihmettelinkin, minkä vuoksi komesrooti on peräytynyt aikeestaan myydä Patrian, josta hänelle on tarjottu hyvä hinta. Mutta silloin, poika, tämä laivajuttu on kiusallinen pulma. Sinä saat määräyksen Patriaan, mutta jos et mene kihloihin Eliisen kanssa, Patria myydään ja sinä kapteeni jäät kuivalle maalle.

VARJAKKA. Minä annan palttua kaikille ja lähdän ulkomaan laivoihin vaikka matruusina.

JUNKKA. Ei, poika! Se ei sovi suunnitelmiini. Emmekä anna nyt akalle valtaa. Olisimme huonoja miehiä. Näytetään hänelle pitkä nenä.

VARJAKKA. Millä tavoin?

JUNKKA. Teemme pienen kepposen hänelle. Et mene ottamaan määräystä Patriaan ja muutat Onnen lähdön aamuvarhaiseksi. Ilmoita täällä nyt, että tunnin kuluessa aamurummusta pitää jokaisen olla rannassa. Ja Onni on kaukana merellä siihen, kun muori herää. Hän menee komesrootin luo ja huutaa: Perkkule! Se Varrjaga olla yks vinkkuli mees!

VARJAKKA. Entäs komesrooti?

JUNKKA. Komesrooti on mielissään ja enemmänkin. Hän menee makasiinin ylisille istumaan ja nauraa vesissä silmin lyöden kättä polveensa. Tällaisia onnellisia hetkiä hänellä kuuluu joskus olevan elämässään.— Mene saliin ilmoittamaan asia heti.

VARJAKKA. Sen teen, niin pääsen sitä pikemmin selvälle selälle omaan rauhaani. (Lähtee parvekkeen kautta.)

JUNKKA (huutaen jälkeen). Ja káske heidän lopettaa lystinsä ja mennä yöpuulle, kun lähtö on niin varhainen. (Yksinään.) Saakohan tuo poika toimitetuksi tätä asiaa? Parasta, että lähdän minäkin sinne

varmuudeksi. (Vetää takin ylleen.) Kun ei vain komesrootin Ville sattuisi tulemaan tänne.—Oih, minun jalkojani. Tuntuu kuin ne olisivat yläpäästään irti ja alapäästään kiinni.

NEITSY JANNE (tulee parvekkeen kautta sadetakki yllään). Antakaa anteeksi, herra kapteeni, että Janne on nyt hutikassa. Mutta niinkuin kapteeni tietää, ei monta kertaa lähdetä merelle ensi kertaa.

JUNKKA. Missä Eeva?

NEITSY JANNE. Hän tulee tuossa. (Lähtee perälle päin.)

EEVA (tulee parvekkeen kautta). Setä! Mitä te täällä?

JUNKKA. On muuan tärkeä asia. Mutta minun pitää ensin käydä tuolla sisällä. (Menee parvekkeen kautta.)

EEVA (yksikseen). Ei, setä hyvä! Ei minua viedä huvimajalle! (Yrittää kulmikkopenkille päin.)

ONNEN HERRA (tulee kiireesti maantietä vasemmalta ja vihaisesti huutaa Neitsy Jannelle). Ethän sinä, jeeveli, passannutkaan päälle!

NEITSY JANNE. Jees. Neitsy Eeva on tallella. (Huitoo kädellään etualalle päin. Palaa sitten takaisin ja menee istumaan etumaiselle sohvalle.)

EEVA. Nyt minä olen kuin porsas pussissa!

ONNEN HERRA (rientää Eevan luo). Jannen piti tuoda terveisiä, että Eeva tulee kapteeni Varjakan kanssa. Se matruusi kävi huvimajalla ja sanoi, että kapteeni Varjakka on täällä. Valehteliko hän?

EEVA. Kapteeni Varjakka on tuolla salissa. Menkää sinne.

ONNEN HERRA. Eeva odottaa tässä sen aikaa, kun minä käyn kapteeni Varjakan käskemässä. Mennään sitten kaikin yhdessä.

EEVA. Minä menen sillä aikaa.

ONNEN HERRA. Niin tosiaan. Eeva menee edeltäpäin. (Menee parvekkeen kautta.)

EEVA (kiiruhtaa Neitsy Jannen luo). Janne, mitä te siinä teette?

NEITSY JANNE. Minua itkettää ja nukuttaa.

EEVA. Menkää kotia nukkumaan ja huomenaamalla pyytämään anteeksi Hilma Pollarilta, jota aivan syyttömästi loukkasitte niin pahasti, että hän itki.

NEITSY JANNE. Voi sentään! (Lähtee perälle päin, kääntyy.) Itkikö Hilma?

EEVA. Itki, itki!

NEITSY JANNE. Se Sihvonen siis hihitti valetta, että Karihaara! Minä olin tyhmä! (Kiiruhtaa maantielle kääntyen vasempaan.)

JUNKKA ja ONNEN HERRA tulevat parvekkeelle.

JUNKKA. Kyllä, kyllä, mutta kapteeni Varjakalla on siellä nyt vähän asiaa puhuttavana.

ONNEN HERRA. No, farbruur Junkka sanoo terveisiä kapteeni Varjakalle ja tulee hänen kanssaan. Minä menen edeltäpäin.

EEVA heidän äänensä kuultuaan tyrmistyy, mutta heti tointuu ja pukee ylleen Varjakan sadetakin, vetäen sen päähineen päänsä yli ja istuutuu sohvalle heittäytyen maata pöytää vasten.

JUNKKA. Kyllä me tulemme, kun joudumme. Meillä on vähän asioita. Mene sinä vain edeltäpäin.

Kuuluu kova hurraahuuto.

ONNEN HERRA. Mitä ne hurrasivat? Mennäänpä kuuntelemaan.

JUNKKA. Meripojat hurraavat aina. Se kuuluu heidän tapoihinsa ja luontoon. Tiedäthän sinä sen, merikapteeni. (Tarttuu Onnen herran käsikoukkuun ja taluttaa hänet puistikkuun.)

Hurraa, me Suomen meripojat,

Meillä luonto raitis ain!

ONNEN HERRA. Farbruur Junkka on hausalla tuulella.

JUNKKA. Täytyyhän minun olla.—Mutta minne Eeva on mennyt?

ONNEN HERRA. Eeva on jo menossa huvimajalle.

JUNKKA. Mene sinä hänen jälkeensä. Ja odottakaa minua maantiellä. Minä menen sanomaan kapteeni Varjakalle, että hänkin tietää. Odottakaa minua, minä tulen heti. (Menee sisälle.)

ONNEN HERRA menee maantielle, jossa pysähtyy katselemaan oikealle ja vasemmalle.

EEVA viskaa Junkan hatun ja kepin keskipihalle, kaataa pöydän ja sohvan ja heittäytyy maata kentälle.

JUNKKA (tulee kiireesti parvekkeen kautta). Perhanan poika! Viskannut minun hattuni ja keppini tuonne. (Kiiruhtaa kokoamaan tavaransa. Häristää kepillään.) Kiitä onneasi, että minulla on niin kiire, etten jouda sinua siitä purraamaan! (Rientää maantielle kääntyen vasempaan Onnen herran jälkeen.)

EEVA riisuu sadetakin, jonka napinläpeen pistää kukan rinnastaan, heittää sadetakin kaatuneelle sohvalle, juoksee kulmikkopenkille, nostaa pöydän aidan viereen, nousee penkiltä pöydälle ja siitä hyppää yli aidan.

Kuuluu kuorolaulua:

Hurraa, me Suomen meripoiat,
Meillä ilo omi aina eikä surut meitä paina,
Hurraa, me Suomen meripoiat,
Meillä luonto raitis ain!

Poismenevää tanssiväkeä kulkee maantietä oikealta vasemmalle, joitakin puustikon läpi maantielle. Laulavat kuorossa:

Ja tuon nuoren meripoian mieli
Se maalla ailehtii kuin meri lainehtii.
Ja tuon nuoren meripoian mieli
On kuin aalto Atlantin.
Hurraa, me Suomen meripoiat,
Meillä ilo omi aina eikä surut meitä paina,
Hurraa, me Suomen meripoiat,
Meillä luonto raitis ain!

Laulua kuuluu loittonevasti kuoleutuen vähitellen.

ANNA ja ELVIIRA vielä laulun kestäessä tulevat parvekkeen kautta.

ANNA (pysähtyen). Minne se Oskari jäi?

ELVIIRA. Jäi puhelemaan Varjakan kanssa.

ANNA. Jäi vissiin vielä tarkemmin tiedustelemaan Varjakalta. Oskari ei ottanut uskoakseen, että Varjakka sittenkään lähtee Onnella.

ELVIIRA. Varjakka lähtee morsiamineen. Uskotko?

ANNA. Minä en usko enää rahtuakaan sitä puhetta, että Varjakka ja Eliise ovat kihloissa. Karihaaran Jooseppi oli oikeassa: Varjakka rakastaa Eevaa.

ELVIIRA. Entäs Karihaaran Jooseppi?

ANNA. Sitä en tiedä. Mutta sen voin sinulle varmasti sanoa, ettei Jooseppi sinusta välitä. Sanon sen sinulle sen vuoksi, ettet turhaan toivoisi ja pyörisi hänen edessään.

ELVIIRA. No kuka se on sitten se vesien päällä kulkeva nuorukainen, jonka sydämen minä valtaan?

ANNA. Minultako sinä sitä kysyt? Amaaliahan sitä on sinulle povannut. Ja eilen illallahän sinä puhuit Sihvosesta.

ELVIIRA. Mutta Hilma Pollari rakastaa Sihvosta.

ANNA. Niinhän kerroit Amaalian povanneenkin, että eräs toinen naishenkilö on kiinnittänyt rakkautensa siihen nuorukaiseen.

(Menevät maantielle kääntyen vasempaan.)

LETTO tullen parvekkeen kautta seuraa Annaa ja Elviiraa.

VARJAKKA (tulee parvekkeen kautta, yksinään). Mitähän se ukki oikein supatti korvaani? Mitä täällä on tapahtunut?

JUNKKA (tulee maantieltä vasemmalta puistiksoon). Siinä se nyt oli?

VARJAKKA. Mistä oikeastaan on kysymys?

JUNKKA. Eeva on huvimajalla.

VARJAKKA. Hakekaa pois!

JUNKKA. Helppo sanoa. Mutta ei ole hauska mennä sinne ja ruveta tappelemaan kuin markkinoilla.

VARJAKKA. Minä menen ja kopon Eevan syliini ja kannan tänne luoksenne. Se käy melutta ja näppärästi.

JUNKKA. Se on sukkela keino. Silloin on asia lyhyellä selvä.

VARJAKKA. Siis teidän käskyllänne?

JUNKKA (kummastuen). Mitä? Pitääkö siihen olla minun käskyni?

VARJAKKA. Eihän siihen muuten ole oikeutta minulla, syrjäisellä.

JUNKKA. Syrjäisellä? Vai niin. Silloin on eri asia. (Istuutuu.) Minä siis olen erehtynyt.

VARJAKKA. Mitä tarkoittatte?

JUNKKA. Itselleni minun on helppo erehdyistäni puolustaa. Minulle rakas vainaja laski Eevan muutamien vuorokausien vanhana käsivarsilleni, jättäen hänet huostaani hartailla rukouksilla ja täydellä luottamuksella. Eeva on kasvanut kiinni sydämeeni. Hän on silmäteräni. Hänen onnensa on minulle kalliimpi kuin oma henkeni. Sen vuoksi olin herkkä uskomaan sitä, mitä hänelle hartaasti toivoin. Uskoin, ettet ole Eevalle syrjäinen.

VARJAKKA. En ole osannut aavistaa, että sellaista olette toivonut, niin hyväntekijäni kuin olettekin. Melkein olen pelännyt päinvastaista, kun ette koskaan ole minulle sanallakaan maininnut Eevasta. Ette kertaakaan edes hänen nimeään maininnut.

JUNKKA. Olen tahallani karttanut, etten mitenkään häiritsisi sydämesi vapautta. Sydämenasia on minusta arin asia maailmassa. Ja kuitenkin olen nyt touhunnut päättömästi ja hypännyt yli reilingin.

VARJAKKA. Ette toki.

JUNKKA. Minä tunnustan, että vähintäkään harkitsematta olen asian pitänyt sinun puolestasi aivan selvänä. Niin selvänä, että kun komesrootin rouva minulta kosi Eevaa pojalleen, oli suustani lipsahtaa, että Eeva ja sinä olette kihloissa. Tätä voima-asetta esti minut käyttämästä vain se, että pelkäsin sen jotenkin vaikuttavan sinun laiva-asioihisi.

VARJAKKA. Eeva on ollut minulle kaikki kaikessa, sydämeni ainainen asukas, ajatusteni kompassi, elämäni, toiveitteni kirkas tähti.

JUNKKA. Sinä rakastat Eevaa! Minkä vuoksi sitten odotat käskyä?

VARJAKKA. Minä en ole Eevan sydämen valtias.

JUNKKA. Mies hoi, sinullahan jo sunnuntaina oli taskussasi todistus siitä, että hän sinua rakastaa: hänen pikkuliinansa.

VARJAKKA. Ei se ole Eevan.

JUNKKA. Se on Eevan. Sellaisia pikkuliinoja ei ole koko maapallolla muilla kuin Eevalla. Siitä on vuosia niin paljon kuin Eevalla on ikää, kun minä niitä pikkuliinoja toin puoli tusinaa tarkoittaen tuliaisiksi toiselle Eevalle, tämän Eevan äidille. Minä en niitä ottanut suuresta kasasta, vaan ne olivat ainuvia laatuaan. Minä sen pikkuliinan tunsin heti ensimmäisellä silmäyksellä eilen.

VARJAKKA. Minä luulin, että se on sen mamsellin. (Menee katsomaan aidan takaa.)

JUNKKA. Mitä sinä sieltä haet?

VARJAKKA. Minä viskasin sen tänne.—Ei sitä näy enää.

JUNKKA. Onko teillä Eevan kanssa ollut kohtausta?

VARJAKKA. On.

JUNKKA. Miten se päättyi?

VARJAKKA. Eeva rakastaa toista.

JUNKKA. Ei Eeva ole voinut niin sanoa.

VARJAKKA. Ei hän sanonut. Mutta siihen päätökseen olen tullut. En muuten voi selittää sitä hänen toista katsettaan.

JUNKKA. Onko hänellä niitä kaksi? Sehän on hyvä merkki. Jos kysyisit Karihaaran Joosepilta, niin hän selittäisi näin: Toinen katse on »tykövetoa» ja toinen »kiinnipitoa», joita kumpaakin pitää tytöllä olla, mutta joita Jooseppi on tavannut harvalla.

VARJAKKA. Hän on tavannut Eevalla, näytti tavanneen jo eilen ensi näkemällä Pasanterin pihalla, ennenkuin minä tapasin Eevaa.

JUNKKA. Jooseppiko siis se toinen, jota Eeva rakastaa? Mutta Jooseppi eilen heti, kun Eeva ja sinä tervehditte toisianne, kuiskasi minun korvaani, että teitä ensi sunnuntaina kuulutetaan. Ja Jooseppi on miesten mies, sellainen ettei tapaa kuin yhden tuhannesta. Nämä ovat sinun omat sanasi hänestä. Samoin kuin se on minunkin uskoni.

VARJAKKA. Se ei suinkaan estä Eevaa rakastumasta Jooseppiin, vaan päinvastoin. Eikö niin?

JUNKKA. Niinpä vain. Mutta mitä syytä sinulla on uskoa, että Eeva on häneen rakastunut? Sekö, että hän oli Joosepin kanssa täällä tanssiaisissa?

VARJAKKA. Niin, sekin. Ja juuri se osoittaa, ettei hän minusta välitä.

JUNKKA. Oliko Eevalla ja sinulla ennestään puhutut välit?
Kirjeellisesti?

VARJAKKA. Ei.

JUNKKA. Miten silloin voit vaatia, että Eevan olisi pitänyt istua kököttää kotona ja odottaa kuin kahvikuppi prikalla ottajaa? Eeva ei ole niitä tyttöjä.

VARJAKKA. Eeva tiesi, että tämä on ainoa päivä, jolloin minulla oli tilaisuus häntä tavata.

JUNKKA. Eihän Eeva ole ollut täällä koko päivää.

VARJAKKA (yht'äkkisesti). Nyt minä ymmärrän. Eeva varmaan on nähnyt minut komesrootin rouvan ja mamsellin kanssa vaunuissa. Minua kun kyörättiin ympäri kaupunkia! Ja kun hän eilen Pasanterin pihalla on ollut minua niin lähellä, että sai pikkuliinan vaihtaa, niin hän myös kuuli Joosepin puheet rootien ja raatien tyttäristä ja Eliise mamsellista. Minun asiani on mennyttä.

JUNKKA (kuin itsekseen). Voipipa silloin niin olla. Ja ehkäpä Karihaara Eevaa miellyttää. Hyvin mahdollista.

VARJAKKA (menee ottamaan sadetakkinsa; itsekseen, hämmästyneenä). Kukka minun sadetakissani! Sama kukka, joka Eevalla oli rinnassa.

ONNEN HERRA (tulee kiireellä maantietä vasemmalta puistikkoon). Ei Eeva ollut huvimajalla!

VARJAKKA. Eikö hän sinne mennyt kapteeni Rambergin kanssa?

JUNKKA. Hän oli lähtenyt sillä aikaa, kun Ville ja minä olimme tuolla salissa.

VARJAKKA. Silloin on aivan eri asia! Hän on lähtenyt Rantalan kautta kotiaan.

ONNEN HERRA. Mutta Rantalaan poikkeaa tie meidän huvimajan kohdalta, eivätkä mamma ja Eliise ole nähneet Eevan tulevan maantietä, vaikka he ovat olleet koko ajan maantiellä promineeraamassa.

VARJAKKA. Eeva on mennyt täältä Rantalaan oikotietä.

ONNEN HERRA. Farbruur Junkka. Minä olen täällä käynyt Eevaa kosimassa.

JUNKKA. Vai niin. Mutta hänellä taitaa olla toinenkin kosija. Muuan matruusi.

ONNEN HERRA. Hän ei saa Eevaa kosia.

JUNKKA. Minkä vuoksi ei hän saisi? Tietysti hänellä on oikeus niinkuin muillakin.

ONNEN HERRA (ottaa taskukirjansa ja lukee). Sunnuntaina se 15 päivä tätä kuluva kuuta tehtiin Pasanderin pihalla seuraava sopimus kuin alla on selitetty. Jos neitsy Eeva Ruskoranta ei lähde tanssiaisiin sen muutaman matruusin kanssa, jota Joosepiksi kutsutaan, niin merkitsee se, että tämä matruusi Jooseppi saa tulla neitsy Eevaa kosimaan, mutta jos neitsy Eeva lähtee tanssiaisiin sen miehen kanssa, niin merkitsee se, että tämä edellä usein mainittu mies Jooseppi ei saa kosia neitsy Eevaa, vaan minä allekirjoittanut kapteeni saan tulla neitsy Eevaa kosimaan tanssiaisten aikana. Ja läsnä olivat todistajina puosmanni Pasander sekä hänen sisarensa poika, joka myös on ollut matruusina Patriassa, samoin kuin kaksi naisihmistä, nimittäin neitsy Elviira Parhiala ja toinen vaimonpuoli Anna Vasala, joka hyvin luultavasti myöskin oli neitsy. O. W. Ramberg. Merikapteeni.

VARJAKKA. Sepä mainio protokolla! Kiitoksia, kapteeni Ramberg!

JUNKKA (Varjakalle merkitsevästi). Ei ole siis Joosepilla oikeutta kosia.

VARJAKKA. Ei ole. Mutta minulla on!

ONNEN HERRA. Aikooko kapteeni Varjakka kosia neitsy Eevaa?

VARJAKKA. Aion. Ja minä jo yritinkin, mutta keskeysi. Mitä määräyksiä kapteenilla on minulle komesrootilta? Siirretäänkö minut Patriaan?

ONNEN HERRA. Ei, ei, ei. Ei ole enää mitään muita määräyksiä kuin että kapteeni Varjakan on lähdeävä huomenna puolenpäivän aikaan, niinkuin on ollut puhe.

JUNKKA. Eikö saa lähteä jo varemmin?

ONNEN HERRA. Sitä parempi, mutta viimeistään puolenpäivän aikaan. Farbruur Junkka on hyvä ja menee huvimajalle, minä käyn Rantalassa.

JUNKKA. Mitä sinä Rantalassa teet?

ONNEN HERRA. Minä olen siellä nähnyt hyvin korean kukon.

JUNKKA. Paistiksiko? Pitääkö se olla korea? Ei suinkaan sitä höyhenineen syödä?

ONNEN HERRA. Ei paistiksi, vaan oikeaksi kukoksi.—Mistä se menee oikotie Rantalaan?

VARJAKKA. Tuosta näkyy Eeva menneen, missä on pöytä aidan vieressä. Siitä yli aidan.

JUNKKA. Tuota tiheää metsääkö hän on lähtenyt kahlomaan. Sinne hän on voinut eksyäkin. Meidän pitää lähteä heti ottamaan selko.

ONNEN HERRA. Ei tarvitse, sillä minähän menen Rantalaan, minä otan samalla selon. (Kiiruhtaa aidan yli. Toiselta puolen aittaa.) Farbruur menee huvimajalle. Minä tulen sinne pian.

JUNKKA. Kuule, Yrjö. Valehtelitko sinä tuolle Villelle?

VARJAKKA. En. Eeva aikoi lähteä tuota tietä. Tästä on puolikymmentä kaapelinmittaa Rantalaan. Siitä hän on ottanut soutajan lahden yli. Hän on pian kaupungissa.

JUNKKA. No, hyvä on. Tämähän päättyi mainiosti.

VARJAKKA. Ei ole päättynyt mainiosti.

JUNKKA. Vieläkö sinä epäilet, ettei hän sinua rakasta?

VARJAKKA. Mutta minä olen väärinkäsityksestä, ymmärtämättömyydessäni, typeryydessäni Eevaa niin syvästi loukannut, että jollemme tapaa toisiamme ennen lähtöäni, on kaikki hukassa. Ja kuitenkin välimme voisi selvitä yhdellä sanalla ja sanattakin, kun vain saisimme nähdä toisemme.

JUNKKA. Tapaatthan te toki toisenne vielä. Eihän Onnen nyt ole pakko lähteä mereen kuin vasta

puolenpäivän aikaan.

VARJAKKA. Mutta Eeva aikoi matkustaa jo tänä iltana maalle.

JUNKKA. Hänen matkansa pitää saada estetyksi. Minä lähden komesrootilaisten vaunuissa.

VARJAKKA. Siihen kuin te huvimajalta vihdoin viimein ehditte taipaleelle, on Eeva jo maantiellä. Mutta lähtekää Rantalalan kautta. Siitä poikki lahden on lyhyt matka.

JUNKKA. Miten minä näillä jaloilla rämpimään tuota metsää? Se on mahdottomuus.

VARJAKKA. Minä kyyditsen teitä maantietä Rantalaan. Tuolla krouvin pihalla huomasin pienet käsikärryt. Niillä rullaan teidät kuin pumpulipaalin.

JUNKKA. Mutta kuule! Hei Lotalla on hevonen päättäen siitä, että näin hänen tänään miehineen ajelevan kaupungissa. Mennään tiedustelemaan.

Vasemmalta kuuluu etäinen huhuilu.

JUNKKA. Mikä se on tuo huuto? Minä olin äskenkin kuulevinani.

Huuto uudistuu.

JUNKKA. Kuule!

VARJAKKA. Kapteeni Rambergin ääni.

JUNKKA. Eihän vain se tyttö ole eksynyt.

Kuuluu naisäänen huhuilu.

JUNKKA. Kuulitko? Naisen ääni! (Vastaten huutoon.) Ohooi! Tänne näin! Tänne, ohooi!

VARJAKKA purskahtaa nauramaan.

JUNKKA. Minä sanon sinulle, poika, että minulla on tuska ja hätä siitä työstä!

VARJAKKA. Mutta tuo huuto, johon vastasitte, oli krokotiilin ääni.

JUNKKA. Komesrootin rouvako? En kaipaa!

HEI LOTTA (tulee parvekkeen kautta). Mikä täällä huutaa? Ketä täällä vielä on? Sun sumperi! Kapteeni Junkka! Siitäpä on aikaa, kun minä teitä olen nähnyt. Onpa lysti, että vielä kerran elämässäni pääsin puheille oikean miehen kanssa. Nyt se puhe sujuukin. Ja saan kuulla oikeita Itä-Intian uutisia ja asioita. Se mies se sitten reissaa. Mutta eipä vain löydä toista puoliskoaan. Eikö siellä Itä-Intiassakaan ollut sopivan värisiä naisia? Minkähän värinen sen pitäisi teille olla, hohhoh, se olisi soma kuulla ja vielä somempi nähdä, hohhohhoh—

JUNKKA. Hei Lotta—

HEI LOTTA. No sanokaahan, ja ihmeekseni minä kuuntelen. Sillä ette osaa enää sen väristä mainita, jota ette ole nähnyt. Teidän on pitänyt jo nähdä kaikenkarvaisia—

JUNKKA. Hei Lotta! On aivan samantekevä, minkä karvainen se on ja vaikka olisi karvatonkin, kunhan sillä pääsee kaupunkiin.

HEI LOTTA. Häh?—Sus siunatkoon!

JUNKKA. Onko teillä hevonen?

HEI LOTTA. Sus siunatkoon!—Onhan meillä hevonen ja hyvä onkin. Mutta miten on teidän päävärkinne, kapteeni?

JUNKKA. Minun päävärkkini käy huonosti, jos ei Hei Lotan Nestori lähde minua kyytiin kaupunkiin sen tuhannella kiireellä.

HEI LOTTA. Sus siunatkoon! Mutta kun Nestori ei ole kotona, hän on—

JUNKKA. Hei Lotta, ei tarvitakaan kyytimiestä, minä osaan itse ajaa ja kaupungista panen jonkun tuomaan takaisin hevosenne.

HEI LOTTA. Eei, hyvä kapteeni, meidän Polle tarvitse tuojaa kaupungista. Se on tullut sieltä yksinään monta kertaa. Jo hyvän matkan päässä se hirnuu, että nyt hän tulee. Uskotteko, kapteenit, että meidän Polle kävi kerran aivan ypöyksin hakemassa kaupungista olutkuorman. Se nähkääs kävi niin—

JUNKKA. Hei Lotta, osaako Polle itse valjastaakin itsensä?

HEI LOTTA. Sus siunatkoon!

JUNKKA. Kyllä minä vielä jotenkin osaan. Pääasia on, että hevosen häntäpuoli tulee ajajaan päin. Eikö niin? (Menee kiireesti parvekkeen kautta.)

HEI LOTTA (lyö molemmin käsin Varjakan olkapäihin aivan kuin nojatakseen häneen nauraessaan makeasti). Hohhohhoh, se onkin kumma, ettei herrasväelle valjasteta hevosta toisin päin, varsinkin kun niitä on kaksi yhtä aikaa, niinkuin teilläkin oli päivällä. Sanon minä, hohtimet ja muut värkit, että siinä piti olla prytinä ja prätinä, ja ankara meno ja paha siivo! Lykkyä tykö vain, kapteeni. Hohhoh.—Mutta minne se Junkan kapteeni katosi?

VARJAKKA. Hän meni valjastamaan hevosta. Ettekö lähde auttamaan?

HEI LOTTA. Mutta eihän meidän Polle ole kotona. Se on kaupungissa. Nestori on sillä joka toinen viikko tekemässä kyytejä kieverille, ja tällä viikolla on hänen kyytivuoronsa—

ONNEN HERRAN hoilaus kuuluu aivan läheltä. VARJAKKA syöksyy parvekkeen kautta.

HEI LOTTA (huutaen jälkeen). Pelkääkö nuori kapteeni mullikkaa korkean aidan takanakin? Hohhohhoh. (Yksikseen.) Taisi luulla pirusi. Hohhohhoh. (Yrittää lähtemään parvekkeen kautta.)

ONNEN HERRA (näkymättömissä aidan takana). Hoi, ihminen, elkää menkö!

HEI LOTTA. Sus siunatkoon! Puhuva mullikka!

ONNEN HERRA. Mikä tämä talo on?

HEI LOTTA. Mitä se sitten sinua liikuttaa, mullikka?

ONNEN HERRA. Minun pitäisi saada korea kukko.

HEI LOTTA. Sus siunatkoon! (Yrittää lähtemään.)

ONNEN HERRA. Ihminen, ihminen, ei saa mennä!

HEI LOTTA. Minä teen ristinmerkin tähän maahan ja sen takaa kysyn sinulta: Mikä olet sinä?

ONNEN HERRA. Minä olen kapteeni Ramberg.

HEI LOTTA. Sus siunatkoon, kapteeni Ramberg!

VARJAKKA vetää pienissä käsikärryissä JUNKKAA maantietä oikealta vasemmalle.

HEI LOTTA. Ja tuolla toinen kapteeni vetää kolmatta kapteenia käsikärryissä. Niin paljon kapteeneita ja kaikki hulluttelevat. Mitä tämä meno merkitsee?

Kuuluu vasemmalta naisen ääni huhuilevan.

HEI LOTTA. Varmaankin jossakin merellä suuri laiva förliisaa.

ONNEN HERRA (joka on kiivennyt aidan yli, vastaa huhuiluun). Ohooi! Onko se Eeva? Täällä on Rantala! Ohooi! (Hei Lotalle.) Onko tämä Rantala?

HEI LOTTA. Sus siunatkoon! Rantalahan on tuolla päin, selkänne takana.

ONNEN HERRA. Siellähän on Ilolan krouvi. (Katselee ympärilleen.)

HEI LOTTA. Nyt on Hei Lotan päävärkki aivan pilalla.

ONNEN HERRA (kuin itsekseen ihmetellen.) On ihmeellistä.

HEI LOTTA. Enkä minä kuitenkaan ole juonut niin paljon kuin ennen. Mutta kai sitä vanhempana ei enää niin paljoa kestä. Ja se on surkeaa ja surullista, että ihmisen vanhetessaan pitää kasvaa alaspäin kuin lehmän häntä.

Esirippu.

KOLMAS NÄYTÖS.

Kaupungin rantasilta toriaukkoineen. Vasemmalla puisto, sen edessä perällä kulmikas suojuskatos, etualalla puutarhasohva. Oikealla makasiinirakennuksia, perimäisenä pakkahuoneen pääty. Perällä pollareilla varustettu rantasilta. Keskellä toriaukkoa lyhtypylväs, jota vasten on tikapuut pystyssä. Taustassa näkyy meri saarineen ja niemineen, jonka takaa näkyy laivain mastoja.

Aamuruskosta punertava taivas.

NEITSY JANNE (tulee vasemmalta kantaen olallaan merimiesarkkua, jonka laskee lyhtypylvään juurelle ja menee sitten laiturille katselemaan). Siinä Onnen isopaatti odottaa miehiään. (Nojautuen pollariin laulaa:)

Ei taloni rakettu tantereelle
Vierelle kukkaisen tien,
Vaan aukeilla aalloilla, korkeilla kuohuilla
Keinuu mun majani pien'.

Siell' vaivat on vainen mun tuttavina,
Hauta ain avoinna työss',
Käy polkuni köysillä tuiskussa,
myrskyssä päivin ja synkässä yössä'.

Pien' tähtönen kaukana koillisessa
Yli aalton vilkkunsa luo,
Se rakkailta rannoilta, kultani kummuilta
Kaihooni terveiset tuo.

PASANTERI (tulee oikealta työntäen käsikärriyssä pärevasua). Hyvää huomenta, Janne. Sinä olet ensimmäisenä paikallasi.

NEITSY JANNE. Toin arkkuni valmiiksi, kun minun pitää vielä käyttää aamurumpu. Uusi rumpari on sairaana, ja Romppaisen ukko oli mennyt kalalle, niin tulivat minua pyytämään. Taitaa pian alkaa ollakin aamurummun aika. (Menee vasempaan.)

PASANTERI (kantaa vasun laiturilta alas, nousee hetkisen kuluttua ja yrittää kärryineen oikealle, mutta pysähtyy katsellen vasemmalle). Junkka tänne astelee. Mitä hän täällä näin varhain tekee?

JUNKKA (tulee vasemmalta). Huomenta, puosu. Kenen tavaroita sinä tuot?

PASANTERI. Toin Onnen kapteenille herkkuja. Vasullisen jokapäiväistä leipää. Muori oli saanut päähänsä, että meidän leipä on muka herkkua Yrjölle. Samalla tulin Yrjön kortteeritalon ohi aikoen ottaa kärryilleni hänen tavaransa, mutta koko talo nukkui täydessä rauhassa.

JUNKKA. Yrjö on jo eilen tavaroineen muuttanut laivaan. Siellä hän on ollut yötäkin. Meidän oli puhe tavata täällä aamurummun aikaan. Minä näet lupasin hänelle tuoda ilosanoman.

PASANTERI. Vai niin. Mutta mikäs se oli se eilinen ilosanoma, jonka lupasit ilmoittaa tänään muorille ja minulle? Eikö sitä jo saa kuulla?

JUNKKA. Olipa hyvä, etten sitä eilen sanonut. Olisin tullut luvanneeksi liikaa, Eevan ja Yrjön häitä jo tänä kesänä. Mutta täytyykin tyytyä vähempään, kihlajaisiin.

PASANTERI. Olipa sitä iloa aluksi siinäkin. Mutta kuinka ja koska se tapahtuu, kun Onnen lähtö on muutettu näin aamuvarhaiseksi?

JUNKKA. Onni ei silti nosta ankkuriaan ennen kuin puolenpäivän aikaan. Sitä ennen käymme laivassa me, Eevat, Junkat, Rajalinskat, Pasanterit ja hänen muorikultansa, siis hela herskapi, syömässä laivahernettä. Eikö tule vesi suuhusi?

PASANTERI. Mutta morsianhan on lähdössä matkalle, sinne veljesi pappilaan. Olisi jo eilen illalla

matkustanut, jos ei kyytihevonen karannut portilta.

JUNKKA (nauraa). Juuri sitä ilosanomaahan olen tuomassa Yrjölle.

PASANTERI. Eivätkö heidän välinsä ole oikein selvillä?

JUNKKA. Hyvä ei tule koskaan vähällä valmiiksi.

PASANTERI. Mitenkä sitten kihlajaiset, kun kuulin Eevan eilen illalla Hei Lotan Nestorin kanssa tekemän sopimuksen, että lähtevät taipaleelle heti aamurummulta.

JUNKKA. Elä hiidessä! Minun pitää lähteä taas estämään Eevaa matkalta. Jää sinä tänne odottamaan Yrjöä ja káske hänen heti tulla sinne Rajalinskan luo.

PASANTERI. Mitähän tietä Yrjö tulee?

JUNKKA. Hän tulee Rantalasta poikki lahden.

PASANTERI. Katsotaanpa, olisiko hän jo tulossa lahdella. (Menee katselemaan oikealle makasiinien välitse.)

Rummunpärinä alkaa kuulua ensin lähempää, sitten loitoten.

JUNKKA. Joko se tuokin alkoi päristä. Nyt tuli kiire. Kyllä tämä maalla olo on surkeaa, kun aina vain pitää kävellä ja juosta.

PASANTERI. Ei näy muuta kuin yksinäinen soutaja, uistimenvetäjä tahi mikä lie. (Vetäytyy kiireesti rakennuksen suojaan.) Kuule! Eeva kulkee tuolla rantoja pitkin. Tulee tännepäin.

JUNKKA. Eevako? (Menee Pasanterin luo kurkistelemaan.) On kuin onkin Eeva. (Vetäytyy takaisin tuoden Pasanterin mukanaan.) Tule pois. Ja lähde sinä nyt kärryinesi, minä jään tänne. Minä pidättelen Eevaa, kunnes Yrjö tulee, sinä toimita Hei Lotan Nestori hevosineen tiehensä ja káske hänen tulla perimään minulta palkka eilisestä koirankuristanikin, kun päästin Pollen karkuun.

PASANTERI. Sinäkö sen teit? Hei Lotan Nestori sanoikin, ettei Polle ollut voinut mitenkään saada sellaista solmua auki, vaan joku pojan viikari oli siinä löytänyt itselleen mieluisen työpaikan.

JUNKKA. Jos pojilla on kepposistaan niin suuri ilo kuin minulla oli, niin enkeleillä ei ole niin lysti kuin pojanviikareilla.

PASANTERI (ottaa kärrynsä). Mutta jos ei Eeva tulekaan tänne, vaan kääntyy takaisin kotiaan, niin minä en osaa mitään tehdä.

JUNKKA (saattaen Pasanteria oikealle). Tänne hän tulee, siitä olen varma. Hän on valinnut sellaisen ajan, ettei ole Yrjöä eikä muita. Hurskas rukoilee yksin kammiossaan.

PASANTERI. Sellaiseksi olen minäkin huomannut Eevan, ettei hän laske syrjäistä kurkistelemaan sydänkammioonsa. (Menee oikealle.)

JUNKKA (kurkistellen makasiinien lomitse oikealle). Tuossahan hän jo tuleekin. Mahtaa olla tyttöparalla sydämessä tuska. (Vetäytyy piiloon makasiinien suojaan.)

EEVA tulee pakkahuoneen siltaa oikealta ja katseltuaan ympärilleen laskeutuu laiturilta portaita alas näkymättömiin.

JUNKKA hiipii laiturille kurkistelemaan alas pollarin suojasta. Hetkisen perästä peräytyy puistoon päin. Pyyhkien kyyneleitä silmistään menee puistoon.

EEVA (hetken kuluttua nousee laiturille ja jää seisomaan merelle päin, sitten käy istumaan penkille). Oi, kun saisin rauhassa itkeä. Se huojentaisi.

JUNKKA tulee puistosta perällä hyräillen ja muka huomaamatta Eevaa menee laiturille seisomaan katsellen merelle.

EEVA yrittää puikahtamaan puistoon, mutta pysähtyy äkkiä, pyyhkäisee silmänsä ja istuu.

JUNKKA (kuin itsekseen puhuen). Kaunis aamu. Mikähän tuuli tulee päiväksi?

EEVA (kääntyen selin Junkkaan päin ja katsellen taivaalle). Uestnorthuust.

JUNKKA (kääntyen). Kas! Oletko sinä tuulen tietäjä?

EEVA (kääntyen). Melkolainen.

JUNKKA. Mutta tapanahan on sanoa hyvää huomentakin.

EEVA. Eikö lankea luonnostaan, että se sanoo ensin, joka toisen näkee ensimmäisenä?

JUNKKA. Sinähän tuulta ennustit minun selkäni takana.

EEVA. Mutta tähän tulitte laulaen minun selkäni takaa.

JUNKKA. Laulaessani katselin toisaalle, tuonne merelle.

EEVA. Ja minä tuulta ennustaessani katselin taivaalle. Mutta toisakseen nuorempana: Hyvää huomenta, setä.

JUNKKA. Hyvää huomenta, lapseni. Kuule, minne sinä eilen katosit?

EEVA. Minulla oli kiire kotia, sillä aioin matkustaa maalle. Mutta muuan pojanviikari päästi kyytihevosen karkuun meidän portiltamme. Kyllä minä sen hänelle kostan.

JUNKKA. Jos sattuu syyttömään?

EEVA. Minäpä hänet hyvin tunnen. Näin, kun hän päästi Pollen irti ja evästi sitä kepillä lautasille. Hänellä oli samallinen keppi kuin sedällä ja yhtä komea partakin.

JUNKKA (yllätettynä). Minkä vuoksi et puhunut mitään, kun näit?

EEVA. Hän hiipi kiireellä seinänvierustaa tiehensä.

JUNKKA. Joka paikassa sinulla on silmät!—Miten sinä kostat?

EEVA. Siten, että lähden kuin lähdenkin maalle.

JUNKKA. Ja hän sen sinulle kostaa siten, että lähtee sinun mukanasasi.

EEVA. Oikeinko totta? Silloin pyydän anteeksi pojanviikarilta. Luulin, että hän tahtoi minua estää lähtemästä muun asian vuoksi.

JUNKKA (hämillään). Muunko asian vuoksi? (Lähtee toiselle puolen näyttämöä, itseksensä.) Se poika, kun ei tule!

EEVA. Mitä asiaa teillä on Paavolle?

JUNKKA. Paavolleko?

EEVA. Ettekö odota sitä Rantalan huutolaispoikaa, joka soutaa kulkijoita tästä yli lahden? Vai ketä poikaa te sieltä tulevaksi odotatte?

JUNKKA. Niin, niin. Sitä Rantalan poikaahan minä odottelen. Minulta jäi eilen venekyyti maksamatta, kun ei ollut pientä rahaa.

EEVA. Eikö sen tärkeämpää asiaa?

JUNKKA. On minulla muutakin asiaa. (Katselee makasiinien lomitse.) Tuleekin jo lähempänä kuin luulinkaan.

EEVA. Setä, sanokaa nyt, onko teillä tosi aikomus lähteä maalle?

JUNKKA.. Yhdestoista käsky kuuluu: Ei sinun pidä hätäilemän. (Katselee makasiinien lomitse.)

EEVA (itseksensä). Mitähän sanoisitte, jos minä jäisin tämäniltaihin kihlajaisiin ja panisin toimeen sellaisen himphampun, että koko kaupunki nauraisi?

JUNKKA. Mitä sanoit?

EEVA. Että minua alkaa houkuttelevasti huvittaa teidän hommanne, setä.

JUNKKA. Voi, kuin olen siitä iloinen.

PAAVO (nuori poikanen, yllään paita ja väljät aikamiehen housut, tulee oikealta makasiinien välitse kantaen pänsä päällä kannellista pärekoppaa, pidellen toisella kädellä koppaa ja toisella housujaan).

Hyvää päivää!

JUNKKA. Päivää, poika!

PAAVO (katsellen ympärilleen). Se—tuota noin, mikä se onkaan—Onnen kapteeni, hän sanoi, että tänne tulee joku, joka ottaa tämän kopan.

JUNKKA. Kyllä minä sen otan huostaani. Mutta missä on kapteeni itse?

PAAVO. Hän meni Alakaakosta porsaan ostoon.

JUNKKA. Porsaan ostoon? Ja Alakaakosta!

PAAVO. Siellähän niitä toki on, kun kuului porsineen täyden tusinan. Ja sieltä hän saa lampaankin.

JUNKKA. Mitä se mies hulluttelee? Aikooko hän laittaa koko Noakin arkin!

EEVA (itseksensä). Tuossa kopassa on varmaankin se korea kukko!

JUNKKA. No, mitä siinä kopassa on?

Kukko kiekuu.

PAAVO. Se itse vastasi. Se sitten on juupeli viisas kukko!

JUNKKA. Perhana! Onnen herran korea kukko!

PAAVO. Korea se on, oikein korea. Mutta nyt se on märkä kuin uitettu kissa. Se juupeli karkasi kopastaan tuolla lahdella ja pudota maiskahti mereen. Minne tämä viisas ja korea kukko pannaan?

JUNKKA. Pane mihin tahdot. Ei kuulu minuun, vaikka löisit seinään.

EEVA. Mutta tähän aiotte ottaa sen huostaanne.

JUNKKA. Minä en ole Onnen herran kukon vartija!

PAAVO. Ei tätä nyt vartioda tarvitse, kun kopan kansi on sidottu. Siihen minun piti uhrata housunvyönaruni, josta minun oikeastaan pitäisi saada maksu.

JUNKKA. Maksuksi syö koko kukko, suolineen, sorkkineen.

PAAVO. Kuka tämän sitten ottaa? Tuo neitsykö?

EEVA. En huoli. (Menee rannalle seisomaan katsellen merelle.)

PAAVO. Minä jätän tämän tänne. Ottakaa, kapteeni, koppa ja pankaa se johonkin sopivaan paikkaan.

JUNKKA. Jos et, poika, oikealla usko, niin minä annan sinulle keppiä!

PAAVO. Elkää hiidessä, hyvä kapteeni, muuten tulee viimeiset kummat. (Laskee kiireellä molemmin käsin kopan lyhtypylvään juurelle, jolloin housut putoavat nilkkoihin.) Katsokaas nyt. Jos olisitte alkanut minua kepillä koputella, niin olisi joko kukon käynyt huonosti tahi minun pitänyt jättää housuni. Siinä se nyt saa kukko olla minun puolestani. Sillä talon rannassa voi olla ylikulkijoita odottamassa. (Yrittää lähtemään oikealle perälle.)

JUNKKA. Elä mene, poika. Minulla on maksamatta sinulle se eilinen kyyti. (Antaa rahaa.)

PAAVO. Koko kourallinen. Kiitoksia. Mutta mihin minä näitten rahojen kanssa nyt pääsen? Saakelin housut, sanon minä. (Kuin äkkiä keksien istahtaa maahan.) Nyt eivät housut putoa! (Ottaa taskustaan kukkaron, johon panee rahat.)

JUNKKA (kahdenkeskisesti). Kuulehan. Kapteeni Varjakka on luultavasti Rantalassa odottamassa venettä. Ja jos ei ole siellä, niin toimita vaikka millä keinoin sana Onneen, että kapteeni Varjakan pitää joutua kuin henkensä edestä ja suoraan Rajalinskan luo. Ymmärrätkö?

PAAVO. Kyllä minä ymmärrän, mutta minä en tunne sitä kapteenia.

JUNKKA. Se on se, joka minua eilen illalla kyyditsi Rantalaan käsikärryillä.

PAAVO. Minä juuri ennen tänne lähtöäni näin sen teidän kaksijalkaisen hevosenne istuvan Hei Lotan Nestorin kanssa kärryissä ja ajavan kaupunkiin. (Nousee.)

JUNKKA (itseksensä). Hei, hurei! Nyt ei hätää mitään. Hän on Rajalinskan luona. (Paavolle.) Paavo,

sovitaan pois ne äskeiset vihat. (Irroittaa vyönsä.) Ja sopiaisia minä annan sinulle vyön.

PAAVO. Entäs housunne?

JUNKKA. Ei minulta housut jouda!

PAAVO. Tarkoitin vain, että onko kapteenin housut sellaisella taklaasilla, että pysyvät vyöttäkin? Kai ovat, koskapa vyö joutaa.

JUNKKA. Tuossa.

PAAVO. Kiitoksia, kiitoksia. Tämähän on niin komea vyö, että voisi olla housuittakin!—Hih, kuin tuntuu elämä huolettomalle ja helpolle. Nyt minä voisin vaikka tanssia engelskaa. (Tanssii muutamia otteita.) Enkö minä ole nyt vähän niin kuin meripoika, kun on tällainen vyö? (Laulaa:)

Ja kun tullaan Italian rantahan.
Siellä flikka friiataan, meitä viikko fiirataan,
Ja kun tullaan Italian rantahan,
Pohjanpoiat kreivejä on!

Hurraa me Suomen meripoiat j.n.e.

(Menee oikealle perälle.)

JUNKKA. Lähdemme siis nyt, Eeva.

EEVA. Setä...!

JUNKKA. Mitä nyt?

EEVA. Minun on tehtävä teille tunnustus.

JUNKKA (itseksensä). Mitä merkillistä nyt? (Menee Eevan luo.) Puhu, lapseni.

EEVA. En kehtaa silmiinne katsoa.

JUNKKA. Katsothan sinä.

EEVA. En minä katso kuin hattuanne. (Ottaa hatun Junkan päästä.)
Tämähän on saanut pahan kuhmun.

JUNKKA. Janne Poikonen eilen illalla siellä Ilolan krouvin pihalla heitti sen kentälle hutikkapäissään.

EEVA (paneerit hatun Junkan päähän). Ei se ollut Janne Poikonen. Minä se olin sen sadetakin sisässä, joka oli humalainen jummanni.

JUNKKA. Sinäkö se olit? Kaikkia sinun päähäsi pälkähtää.

EEVA. Ei ollut muuta pakopaikkaa siinä kiireessä.

JUNKKA. Mutta mitä olisit sanonut, jos tulin ja annoin sinulle kepeistäni.

EEVA. Olisin kärsivällisesti kestänyt.

JUNKKA. Mitä? Ethän vain ole luullut, että minä olin Onnen herran kanssa samassa komplotissa!

EEVA. Tunnustan, että ajattelin aivan teidän sanoillannekin.

JUNKKA. Mutta tyttö! Mitä sinä oletkaan ajatellut minusta! En tiedä kuinka kauniisti sinun pitäisi pyytää voidakseni antaa sinulle anteeksi oikein täydestä sydämestäni. Sinuahan on kerrassaan vaivannut järjen puutos.

EEVA purskahtaa nauramaan.

JUNKKA. Eeva!—Minua ei tämä naurata yhtään!

EEVA. Rakas setä! Antakaahan minä selitän, mille minä nauroin. Kun sanoitte, että minua on vaivannut järjen puutos, niin muistui mieleeni tapaus Ulla mamsellin koulusta. Hän kysyi kerran: Kun viidestä otetaan pois neljä, paljoko jää jällelle? (Näyttää käsin erottaen pois neljä sormeaa.)

JUNKKA. Ja sinä vastasit?

EEVA. Jää jällelle—peukalo.

JUNKKA (nauraen). Se sitten ei ollutkaan tuhma vastaus.

EEVA. Tuhmahan se oli. Ulla mamsellin mielestä hyvin tuhma. Hän käski minut eteensä. Minua hävetti ja pyysin anteeksi, mutta hän sanoi: Järjen vähyys ei parane anteeksi pyytämällä ja antamalla, vaan siten, että päätät klaarataan. Ja hän tukisti minua ja napahutti päähän. Tukistakaa tekin, setä.

JUNKKA. Tukista sinä minua.

EEVA. Eipä teitä olekaan vaivannut järjen puutos.

JUNKKA. Onpahan ja aivan juuri äsken: olin suutuksissani, kun minun olisi pitänyt olla iloissani.

EEVA. Iloissanne minun tuhmuudestani?

JUNKKA. Siitä, että sinä pidät sedästäsi niin paljon: olisi kärsinyt kepinlyöntejäkin, ennenkuin asettunut minua vastaan sotajalalle.

EEVA. Minulla ei ollut vain sopivaa jalansijaa.

JUNKKA. Tietysti sinullakin on joku, jota rakastat.

EEVA. Tietysti minullakin. (Nousee.)

JUNKKA (nousee). Lähdemmekö siis nyt valmistautumaan matkaan?

EEVA. Minä en mene enää kotia. Meillä oli Hei Lotan Nestorin kanssa sellainen sopimus, että ensimmäisen virstanpylvään luona tapaamme toisemme. Se odottaa, joka ensin tulee. Minä nyt menen sinne ja palautan hänet hakemaan teitä.

JUNKKA. Niin ollen istutaan vielä vähän ja puhellaan tässä entisen jatkoksi.

EEVA. Eihän entisellä ole enää jatkoa. Se tuli selville. On vain jälellä molemminpuolinen tukistaminen.

JUNKKA. Minä haluaisin tietää jatkoa siihen, kuka on se poika, jota rakastat.

EEVA. Se on muuan meripoika. Mutta siitä eteenpäin se on minun salaisuuteni ja semmoisena pysyy.

JUNKKA. Hauska on tietää, että sukuun tulee.—Annahan se korea pikkuliinasi, jonka sinulla äsken näin.

EEVA (katsoo pitkään Junkkaa). En minä anna.

JUNKKA. Minkä vuoksi et?

EEVA. Teillä on joku pojanviikarin kuje mielessänne.

JUNKKA. Ei toki. Minä vain pyyhin tuon pienen vesihelmen, joka on silmäripsessäsi. Se on siihen jäänyt äskeiseltään, kun sinä tuolla Onnen paatissa—rukoilit.

EEVA (luo pitkän katseen Junkkaan tuskan valtaamana.) Setä...!

JUNKKA. Lapseni, on kysymyksessä elämäsi onni.

EEVA. Hyvä, rakas setä, jätetään asia tähän.

JUNKKA. Minulla on enemmän elämäkokemusta kuin sinulla. Asian jättäminen koituisi sinun onnettomuudeksesi ja sen meripoikasi onnettomuudeksi. Ja teidän onnettomuudessanne minä joutuisin uudelleen elämään raskaan kohtaloni.

EEVA. Odotetaan, setä. Odotetaan toista aikaa. Aika korjaa asian.

JUNKKA. Aika korjaa, mutta aika myös särkeekin. Usein, hyvin usein se säälimättömällä kädellä erottaa ne, jotka pitäisi yhdistää. Katsokaa toisianne avonaisesti silmiin silloin, kun aika sen vielä sallii.

EEVA. Sepä se, etten minä saa enkä minä voi häntä katsoa silmiin.

JUNKKA. Eikö tuollaisilla silmillä voisi toista katsoa kasvoista kasvoihin? Terveet ja kirkkaat silmät! Kunhan sinä häntä katsot vain kirkkaasti. Vai eikö hän sitä ansaitse?

EEVA itkien peittää kasvonsa pikkuliinaan.

VARJAKKA tulee oikealta etualalla.

JUNKKA (menee Varjakkaa vastaan, kahdenkeskisesti). Minä menen kutsumaan kihlajaisvieraat. (Ääneen, osoittaen Eevaa.) Sopiva tuuli! (Menee oikeaan etualalla.)

EEVA (silmästen pikkuliinansa takaa). Yrjö! (Varjakan lähestyessä nousee ja pitäen molemmin käsin pikkuliinaa kasvojensa suojana kuin varjostinta rientää Varjakalle syliksi.)

VARJAKKA. Onko tämä totta vaiko vain suloista unta?

EEVA (kohottaa katseensa Varjakkaan). Totta tahi unta: elinkautista.

VARJAKKA. Rakas Eeva, anna minulle anteeksi—

EEVA. Rinnassasi kukka, jonka sinulle eilen illalla jätin, on anteeksiantamus ja anteeksipyyntö.

VARJAKKA. Kuinka ovat nyt sinun silmäsi tutut! Tämän kahdeksan vuoden aikana olen ne nähnyt aina ja kaikkialla, merellä ja maalla, kannella ja raalla. (Istuutuvat Neitsy Jannen arkulle.)

EEVA. Minkähän vuoksi minun piti paeta silloin, kun tulit meidän pihalle?

VARJAKKA. Niin, minkä vuoksi sinä pakenit?

EEVA. En osaa sitä nyt selittää itsellenikään. Odottaessani sunnuntaina tuloasi tuntui minusta aivan mahdottomalta, että elän, kunnes tulet. Ja kun kuulin jonkun mainitsevan, että olet kadulla tulossa, luulin kuolevani siihen paikkaan, jos katson taakseni. Maa näytti vilisten kulkevan jalkaini alta, niin että minusta tuntui, kuin olisi minun pitänyt juosta, juosta, juosta pysyäkseeni paikallani.

VARJAKKA. Mutta sehän oli hirveä tuska sinulle.

EEVA. Oli se.

VARJAKKA. Ja sitten toivat sinut sillä tavoin keskelle joukkoa.

EEVA. Ei minusta sitten enää tuntunut vaikealta, kun olin kuullut äänesi ollessani poikain laivassa. Siellä minua halutti nousta yht'äkkiä ja kääraistä pikkuliina kasvojesi yli ja sitten nousta vähitellen, vähitellen. Ja nyt tuntuu, kuin olisi vain vähän aikaa siitä, kun lähdit merille, ja niinkuin olisimme olleet yhdessä jo kauan, kauan.—Mutta se on julmaa, että sinun pitää nyt lähteä!— Milloin sinä palaat, jos Jumala suo?

VARJAKKA. Olen kotona ensi kesän lopulla, jos kaikki käy niin kuin olen ajatellut.

EEVA. Täytyyhän senkin ajan kulua. Tunti tunnilta, päivä päivältä, viikko viikolta, sitten kuukausissa. Tämän kesän perästä talvi, sitten epämääräisen toivon kesä, sitte ehkä vielä pitkä, pimeä talvi.

VARJAKKA. Eihän meillä ole talvea. Meillä on lämmin ja kirkas ja kukkaisu kesä, onnemme kun on ehyt ja häiritsemätön.

Kukko kiekuu.

EEVA. Hyi, kuin säikähdin!

VARJAKKA. Se oli kunnian kukko, joka meille lauloi! Mutta missä se on, kun se kuului aivan kuin olisi kiljunut niskassani?

EEVA. Se on tuossa kopassa pylvään juurella. Onnen herran korea kukko. Tuotiin äsken Rantalasta.

VARJAKKA. Hän lähti eilen illalla kovalla touhulla Rantalasta ostamaan koreaa kukkoa. Minä luulin, että hän vain sanoi sen syyksi lähteäkseen sinun jälkeesi. Mitähän se aikoo tuolla?

EEVA. Hän kosiessaan minua kuvaili minulle loisteliasta elämää. Päästäkseni kerralla hänestä irti sanoin pitäväni köyhästä mökkiläiselämästä porsaineen ja koreine kukkoineen. Nyt sanon hänelle, että tuo kukko ei ole läheskään niin korea kuin minulle pitää olla. Eikä hän sinun poissa ollessasi löydä tarpeeksi koreaa kukkoa, vaikka mistä etsisi.

VARJAKKA. Kyllä hän lakkaa hakemasta, kun kuulee, että olemme kihloissa.

EEVA. Sitä ei saa antaa heille tiedoksi, ei aavistustakaan siitä.

VARJAKKA. Silloinhan pääset heistä rauhaan. Minä jo eilen illalla sanoin Onnen herralle, että aion

sinua kosia.

EEVA. Voi, rakas Yrjö, minkä teit! Se oli suuri erehdys, jolla on pahat seuraukset.

VARJAKKA. Mitkä pahat seuraukset?

EEVA. En tiedä, mutta minua peloittaa.

VARJAKKA. Mutta johan sinä olet aivan suunniltasi. Sinä, joka olet rohkea ja järkevä!

HILMA (tulee vasemmalta kiireellisesti, mutta muuttuu arkailevaksi ja epäroiväksi). Hyvää huomenta.

VARJAKKA. Näyttää kuin teillä olisi minulle asiaa. Komesrootiltako?

HILMA. Ei komesrootilta.

VARJAKKA. Komesrootin rouvaltako sitten tahi joltakin muulta huoneenne jäseneltä?

HILMA. Minä oikeastaan tulin tapaamaan muuatta tuttavaani, joka lähtee merelle. Mutta aikomukseni oli puhutella kapteenia, jos suinkin sattuisi tilaisuutta.

VARJAKKA. Ei mikään nyt estä.

HILMA. Asiani on juoruamista. Mutta mielestäni olisi väärin, jos en puhuisi.

EEVA. Puhukaa, joutuin.

HILMA. Eliise mamselli aikoo matkustaa Onnessa Tukholmaan.

VARJAKKA. Niiltä ei tempu lopu!—Mutta minä en häntä ota.

EEVA. Rakas Yrjö, eihän sinulla ole oikeutta kieltää Eliise mamsellia tulemasta isänsä laivaan. Ja minkä vuoksi kieltäisit? Kyyditse hänet kauniisti Tukholmaan ja sillä hyvä. Tuo ei ole asia eikä mikään.

VARJAKKA. Ikävä hän on pasaseerarina, kun tietää, mikä on tarkoitus.

HILMA. Ja jos tarkoitus ei toteudu, niin Onnea ei lasketa kotimaahan palaamaan ennen kuin neitsy Eeva menee naimisiin kapteeni Rambergin kanssa.

VARJAKKA. Mitä!

EEVA. Siinä se nyt oli! (Purskahtaa itkemään.)

VARJAKKA (synkkänä ja toivottomana). Tätä minä en osannut ottaa lukuun. (Jää seisomaan tuijottaen yhteen kohtaan.)

HILMA. Olenko tehnyt tyhmästi, väärin ja pahasti? Luulin tekeväni hyvää. Uskoin, että keksitte jonkun keinon heitä vastaan.

EEVA. Tietävätkö komesrootilla, että Onni lähtee näin varhain?

HILMA. Eivät sitä tiedä, mutta touhussa siellä ollaan.

EEVA. Hyvä! Minulla on keinoja. Jos ei yksi auta, niin toinen.

HILMA. Jumalan kiitos!

EEVA (Hilmalle). Kiitoksia, että tulitte sanomaan. Teitte oikein hyvän työn. (Varjakalle.) Minne setä meni?

VARJAKKA. Rajalinskan luo.

EEVA. Mitä sinne?

VARJAKKA (nolona). Hommaamaan niitä meidän kihlajaisiamme.

EEVA (nauraen). Meidän kihlajaisia ja me täällä? (Hilmalle leikillisesti.) Ne ovat niitä miesten hommia: jättävät perunat pois vellistä! (Varjakalle.) Lähdetään toki mekin, että saamme olla mukana. (Rientää Varjakan kanssa oikealle etualalle.)

HILMA (yksin, lukee arkun kannesta). Janne Poikonen. Siinähan on Jannen arkku. Kai hän sitten pian tulee. (Silmää vasemmalle.) Tuolla jo tuleekin. Minnekähän minä menisin piiloon? (Menee suojakatokseen.)

NEITSY JANNE (tulee vasemmalta, katsellen ympärilleen). Eihän täällä ole ketään, vaikka näytti kuin täällä olisi liikuttu. (Katsoo oikealle etualalla.) Tuollapa meneekin. Kapteeni Varjakka ja joku neito. Onkohan meidän kapteenilla morsian? (Huokaa.) En saanut tavata Hilmaa. (Menee istumaan arkkunsa kannelle ja laulaa.)

(HILMA yhtyy lauluun kahden ensimmäisen säkeistön aikana.)

Ja meitä oli kaksi, poika ja neitonen,
Kun taipui rakkahaksi luontomme iloinen.

(Puhuu ihmetellen) Tässöpä omituisesti kaikuu. Noista makasiineista kai se vastaa. (Laulaa)

Jo piennä ollessani tuon tulin kokemaan,
Ett' hälle rinnassani syän sykki nopeaan.

(Puhuu) Jopa kaikuu ihmeen kauniisti! (Laulaa)

Ah voi, mun tyhmyyttäni; se sai sen aikahan:
Vieroitin ystäväni kauniin ja rakkahan.

(Puhuu.) Nyt ei enää vastannutkaan? (Laulaa.)

Nyt on mun mielestäni kaikk' ilo puuttunut,
Kun kallein ystäväni on mulle suuttunut.

HILMA (on viimeisen säkeistön aikana lähestynyt Neitsy Jannen selän taakse ja laulun loputtua panee kätensä hänen silmilleen, matkii rumpua). Sutiputi, sutiputi sukkaan kenkään, aamulla varhain vaatetta selkään, torille, torille rumpu se käsä, merelle, merelle Janne kun läksi. (Päästää kätensä, nauraa.) Minkä vuoksi sinä meidän talon kohdalla rummutit niin hassusti: ensin hiljaa, sitten kovasti, sitten taas hyvin hiljaa ja taas kovasti?

NEITSY JANNE (iloisen hämmästyksen vallassa). Sinä et olekaan minulle vihassa?

HILMA. Olin minä hyvin pahoillani, kun sinä et minua kutsunut pariksesi lähtiäisiisi. Mutta eihän minulla ollut mitään oikeutta olla sinulle vihassa.

NEITSY JANNE. Silloin minun syntini on kahta kauheampi.

HILMA. Selitä toki, että ymmärrän suuttua ja sitten antaa anteeksi.
(Istuutuu arkulle.)

NEITSY JANNE. Hilma, minä sinua rakastan.

HILMA. Ja siitähän minun pitäisi olla vihassa? Sinähän vaadit tavattomia!

NEITSY JANNE. Mutta minähän sinua eilen siellä tanssiaisissa loukkasin pahoin: muistolahjasi toin sinulle takaisin ja sillä tavoin.

HILMA. Minä siitä olin iloinen. Sillä siitä huomasin, että sinä minusta pidät. Tässä on kukkarosi.

NEITSY JANNE (hämmästyneenä). Täällähän on paksu tukku rahoja?

HILMA. Ne olivat siellä.

NEITSY JANNE (antaa kukkaron takaisin). Ne eivät ole minun.

HILMA. Siellä oli myöskin tämä sormus, jonka Sihvonen oli minulta ryöstänyt. Tämä on sinulle. Isävainajani tahdon mukaan se on muistoksi koko perheen puolesta, jonka sinä silloin kovana aikana pelastit nälkäkuolemasta.

NEITSY JANNE. En minä ole koskaan ajatellut sitä niin suureksi asiaksi, mutta minusta on ollut hauska muistella sitä aikaa.

HILMA. Se oli autuuden aikaa. Monta kertaa tuskan vedet silmiini kiertyivät, kun minua aneluretkillämme paleli ja kun sinä kadulla lumella hieroit paleltuvia käsiäni tahi poskiani, mutta sydän oli tulvillaan iloa. Se oli ihanaa aikaa. Oli paljon niin suuria ja ihmeellisiä tapauksia kuin saduissa. Jos minulle sanottaisiin, että minulla on ainoastaan yksi päivä enää elettävänä, mutta saan valita elämästäni minkä päivän hyvänsä sellaisena kuin olen sen elänyt, niin valitsisin jonkun tuollaisen pahimmista pakkaspäivistä, jolloin kuljimme talosta taloon palaten kotiin onnellisina siitä ilosta, mikä siellä meidät ympäröi.

NEITSY JANNE. Mutta eteenpäin elävän mieli. Meillä on ilon ja onnen päiviä edessämme. Eikö niin?

HILMA. Jumala suokoon.

NEITSY JANNE. Jumala venettä viepi, miehen on mela kädessä. (Laulaa:)

Riemulla me käymme maailmaan
Elämän kohtaloita koettamaan,
Tokko myrskytuulin, vaiko hymyhuulin
Onni osaksemme rientänee.

HILMA. Kuule, Janne, jätä minulle se rintarahasi talteen. Siihen kiintyy elämäni onnellisimmat muistot.

NEITSY JANNE. Se ei ole minulla mukana, mutta minä käyn sen hakemassa.
(Menee vasempaan juosten.)

ELVIIRA tulee oikealta etualalla.

HILMA (iloisena). Elviira! Hyvää huomenta.

ELVIIRA. Eikö täällä olekaan vielä muita?

HILMA. Ei nyt tällä kertaa. Mutta äsken täällä oli Eeva Ruskoranta ja kapteeni Varjakka. He ovat kihloissa.

ELVIIRA. Joko he ovat kihloissa?

HILMA. Ovat. Minä puhelin heidän kanssaan. Ja minä olen niin iloinen ja onnellinen heidän puolestaan.

ELVIIRA. Minkä vuoksi?

HILMA. Sen vuoksi, kun saavat toisensa ne, jotka toisiaan rakastavat. He sopivat niin toisilleen. Minä olen Eeva Ruskorantaan hurjasti mielistynyt. Jos minä olisin poika, niin varmaan rakastuisin häneen niin, että tulisin hulluksi!

ELVIIRA. Hirveän suuri teeskentelijä. Oli olevinaan kuin ei olisi ketään rakastanut ja kuitenkin mielisteli kaikkia poikia.

HILMA (nauraen). En muistanutkaan sitä Amaalian povausta! Sinä olet pahalla tuulella, kun se ei toteutunut.

ELVIIRA. Tuommoinenko sinä oletkin?

HILMA. Mimmainen?

ELVIIRA. Sinä olet iloinen ja onnellinen, että hypit ja tanssit, kun muut joutuvat kihloihin, mutta minua sinä pilkkaat ja kiusoittelet. (Itkien.) Ja minä olen sinua pitänyt luotettuna ystävänä.

HILMA. Rakas Elviira, minä hartaasti toivon ja uskonkin, että kyllä sinäkin löydät sen nuorukaisen, jonka sydämen valtaat, mutta eihän sitä pidä povauksen mukaan etsiä.

ELVIIRA. Sinä et soisi minulle ketään.

HILMA. Kenen tahansa muun paitsi yhtä, joka on minun.

ELVIIRA. Ei se ole vielä sanottu, että Sihvonen on sinun.

HILMA (nauraa). Jos sinä Sihvosta rakastat, niin minun puolestani vapaasti.

ELVIIRA. Mutta jopa sinä olet teeskentelijä ja kavala ihminen!

HILMA. Mitä sinä puhut!

ELVIIRA. Sinä koetat minulta salata, että rakastat Sihvosta. Niinkuin minä en olisi eilen illalla nähnyt, että sinulta pääsi itku, kun Neitsy Janne ajoi Sihvosen pois tanssiaisista. Ja nyt minä ymmärrän, minkä vuoksi tulit sinne niin myöhään ja minkä vuoksi et olisi halunnut jäädä sinne: sen vuoksi, että pelkäsit minulta Sihvosta.

HILMA. Meillä ei tule riitaa Sihvosesta, kunhan vain hänestä sovit sen

Amaalien kanssa.

ELVIIRA. Sinä olet aivan samallinen kuin Eeva!

HILMA. Kiitoksia!

ELVIIRA. Aivan kuin Eeva, ihan justiin! (Menee suuttuneena laiturille.)

SIHVONEN (tulee oikealta etualalla, pää kenossa ja ruumis jäykkänä). Hyvää huomenta, Hilma. Minä toivotan Hilmalle onnea ja lykkyä.

HILMA. Kiitoksia. Mutta mistä Sihvonen tietää minulle onnea toivottaa?

SIHVONEN. Minähän näin teidän Karihaaran kanssa ajelevan kääseillä eilen illalla. Ja olenhan minä ollut vähän niinkuin puhemiehenäkin. Minähän Hilmalle sanoin, että Karihaara tykkää Hilmasta ja että toista se on Karihaara kuin se rumpari.—Minä tulin tapaamaan sitä rumparia.

HILMA. Mitä varten?

SIHVONEN. Eikö Hilma näe, miten minun pääni on?

HILMA. Sitähän minä olen tässä ihmetellyt!

SIHVONEN. Se rumpari pahus minua eilen illalla kouristi niskasta, että sain siihen jäsenvian. Ja sitten hän ryösti minulta rahoja ja sen Hilman sormuksen. Tulin sanomaan hänelle, että jos hyvässä sovussa antaa sen takaisin, niin saa asia minun puolestani raueta, mutta jos ei, niin minä hänet vangitsen.

HILMA. On jo vangittu. Joutuu elinkautiseksi.

SIHVONEN. Vai on hän sellaiset rötökset tehnyt?

HILMA. Tuossa ovat rahanne, ja kukkaron saatte pitää puhemiespalkkaa. (Antaa kukkaron Sihvoselle.)

SIHVONEN. Mutta siltä rumparilta minä oikeudessa vaadin kipurahoja!

HILMA. Mitäpä te vähistä kivuista, kun olette nyt niin komean ja ylpeän näköinen, että luulisi teitä vähintään kuvernöörin kuskiksi. (Menee vasempaan.)

Oikealta etualalla saapuu pari vanhanpuoleista merimiestä, kummallakin saattajana vaimo, ja lapset työntävät käsikärryjä, joissa on kaksi merimiesarkkua, sadetakkeja ja täytetty säkki. Menevät laiturille, jossa tavarat kannetaan alas laiturilta, jäävät perälle puhelemaan. Sitten saapuu tuon tuostakin Onnen miehiä, nuoria ja vanhoja tavaroineen ja saattajineen vasemmalta perällä, niiden mukana LETTO Annan kanssa ja KARIHAARA äitinsä kanssa. Kaikki jäävät perälle muodostaen eri ryhmiä.

SIHVONEN (yksin). Olisi ollut rikas ja nätti tyttö, mutta Karihaara ehti siepata. No, eipä nyt ole Elviiralla toivoa Karihaarasta.

ELVIIRA (tulee perältä ja kuin kiertäen ja kaukaa katselee Sihvosta oudoksuen). Onko se Sihvonen?

SIHVONEN. Eikö Elviira ollut minua tuntea?

ELVIIRA. Minkä vuoksi Sihvonen on minulle noin ylpistynyt?

SIHVONEN. En minä ole Elviiralle ylpistynyt, en toki. Sanotaan päivää oikein kädestä pidellen. Ja istutaan tuohon arkulle. (Istuutuu ja vetää Elviiran vierelleen.)

ELVIIRA. Hilmalleko Sihvonen on suuttunut?

SIHVONEN. En minä suuttunut ole, mutta muuten ylpistynyt. Elviira vilkkaalla luonnollaan on voittanut minun sydämeni puoleensa. Saanko minäkin omistaa Elviiran hellän ja lempeän sydämen ja suloisen olennon, jota minä rakastan suurella rakkaudella. (Syleilee.)

Kukko kiekuu.

SIHVONEN (säikähtäen kyyristyy kuin odottaisi jonkun tulevan niskaansa). Elviira katsoo, kuka siellä kiljaisi minun niskassani.

ELVIIRA. Ei tässä lähellä ole ketään.

SIHVONEN (kuin itsekseen). Minä säikähdin, että se on Amaalial!

AMAALIA, krinuliinissa ja muuten tavattoman koreasti puettu, tulee vasemmalta etualalla.

ELVIIRA (nousten, iloisena). Amaalia!

SIHVONEN (tyrmistyy, itseksseen). Perhana!

ELVIIRA (Amaalialle). Nyt se on tapahtunut! Sihvonen ja minä olemme kihloissa.

AMAALIA. Ette ikinä! Minulla on kaksi todistajaa sen päälle, että Sihvonen on mun.

ELVIIRA. Voi kauheaa!

AMAALIA. Oma syysi, kun olet niin valmis jokaisen pojan edessä pyörimään hameenhelmat hampaissa! (Istuu Sihvosen viereen.) Amaalia on se flikka, joka ei anna perään!

SIHVONEN. Minulla on niskassa tuska ja pää sekaisin,—minä luulen, että minusta tulee uskovainen.

AMAALIA. Ei se haittaa mitään! (Syleilee.)

SIHVONEN. Ai ai ai! Varo minun niskojani.

NEITSY JANNE ja HILMA tulevat vasemmalta.

NEITSY JANNE (syöksähtäen Sihvosen eteen). Ähäts! (Paukahuttaa kämmeniään.) Huts!

SIHVONEN säikähtyneenä juoksee kuin hurjistunut laiturille, jossa horjahtaa laiturilta alas.

AMAALIA. Mitä sinä kouhoilet ja säikyttelet ihmisiä?

NEITSY JANNE. Arkkuni kannelta ajan pois varikset ja harakat.

HILMA. Hyvänen aika, Sihvonen putosi mereen!

NEITSY JANNE. Taisi muistaa katkismuksestaan, että se vanha Aatami on upotettava.

AMAALIA. Herjesta, mikä sille Jeremiakselle on tullut? (Menee perälle.)

HILMA. Elviira, tässä se on se nuorukainen, joka on minun.

NEITSY JANNE. Minä olen sinun ja sinä olet minun ja meidän on maa ja taivas!—Ja yhdeksi merkiksi panen minä sinulle tämän rahan rintaasi: ihmissydämen pelastamisesta.

ELVIIRA (itseksseen, itkien). Kaikki muut ovat onnellisia...

NEITSY JANNE. Ka, itkeekö tuo Elviira? (Menee Elviiran luo.) Mitä sinä neitonen itket?

ELVIIRA. Tytöt—ovat—kaikki—

NEITSY JANNE. Tytöt ovat kaikki? Sittenhän sinulla vasta olisi syytä itkeä, jos pojat olisivat kaikki.

HILMA. On sinulla, Elviira, parempia kuin Sihvonen, joka on niellyt ketun ja hännän pää jäänyt suusta roikkumaan.

NEITSY JANNE. Istuhan kotonasi kangaspuissa ja kutoa helskyttele ahkerasti, niin näet, että poikia alkaa kulkea akkunasi ohi, sellaisia oikeita poikia.

HILMA. Janne, viedään nyt arkku paattiin. (Kantavat yhdessä arkun laiturille.)

ELVIIRA (yksin). En ikinä usko povauksiin. (Menee oikealle.)

SIHVONEN puikahtaa esiin puistosta vasemmalta ja lähtee kuin varkain oikealle etualalla.

ENSIMÄINEN MERIMIES (tulee oikealta etualalla). Ahaa, Sihvonen! Sinä siedät saada pienen tärskäyksen, kun eilen illalla panit sellaisen valheen liikkeelle, että Onnen herra tulee meille kapteeniksi. Olimme tehdä pahat rötökset. (Uhkaavasti.) Pieni pommi leukaasi, että tiedät mikä näillä mailla on tapana miesten kesken!

SIHVONEN (peräytyen vasemmalle). Sano sitten minun valhetelleen, kun ensin näet, kuka teille tulee kapteeniksi.

TOINEN MERIMIES (on tullut perältä). Letto epäilee, että on vain joku viekkaus siinä, kun Onnen lähtö muutettiin näin varhaiseksi.

SIHVONEN. Varjakka on viisas mies. Hän muutti Onnen lähdön varhaiseksi, ettei kukaan epäilisi mitään, vaan kaikki tulisivat tänne rantaan.

ENSIMÄINEN MERIMIES. Sillä hän ei olisi paljon voittanut, sillä kukaan ei astuisi paattiin, jos Onnen herra tulisi.

SIHVONEN. Varjakka vie teidät puuriinkin. Mutta siellä hän sanoo: Minun pitää vielä käydä kaupungissa. Ja kaupungissa hän sanoo Onnen herralle: Mene nyt, lankomies, laivaasi. Hihhihhih.

TOINEN MERIMIES. Meidät paha perii!

SIHVONEN. Jos olisitte uskoneet minua ja maksaneet vähän miehestä, niin minä olisin kruuvannut Onnen herran niskoja, niin ettei hän olisi nähnyt taivasta eikä tähtiä, vaan kulkenut kuin kaarikaula hevonen leuka rinnassa kiinni. Mutta nyt se on myöhäistä. Menkää vain laivaan elkääkää tehkö rötöstä. Siitähän minä kielsin teitä eilenillallakin. Enkö kieltänyt?

ENSIMÄINEN MERIMIES. Missä on Karihaara? (Menee perälle.)

TOINEN MERIMIES. Karihaara ei sanonut nyt tietävänsä mistään mitään. (Seuraa ensimmäistä merimiestä.)

SIHVONEN (yksin). Aina sitä miehistä irti pääsee, hihhihhihhih. (Yrittää oikealle.)

AMAALIA (tulee puistosta vasemmalla.) Jeremias! Katsotaan poikain komeata menoa. Kapteeni lähtee morsiamineen.

SIHVONEN. Morsiamineen?

AMAALIA. Niin. Tapasin Hei Lotan Nestorin. Hän vei tavaroita laivaan. Sanoi morsiamen tulevan tämän kautta kapteenin kanssa.

SIHVONEN. Jää sinä tänne katsomaan. Minun pitää mennä kortteeritaloon. Minulla on housut märät.

AMAALIA. Mennään minun luo. Minulla on siellä lunastamatonta panttitavaraa, takkeja ja housuja jos kuin paljon. Pukeudut oikein komeaksi ja mennään sitten päivällä pappilaan panemaan kuulutuksiin. (Kynkästä vie Sihvosta vasemmalle.)

SIHVONEN karkaa juosten oikealle.

AMAALIA. Et sinä, Jeremias, minulta pakoon pääse! (Juoksee Sihvosen jälkeen.)

KARIHAARA (tullen perältä Hilman kanssa puhellen). Vai niin päättyi Onnen herran kosintaretki?

HILMA. Komesrootin rouva oli vihassa, että kihisi ja kähisi ja huusi Suomen, Ruotsin ja Saksan paholaiset Varjakan niskaan. Mutta sitten hän keksi keinon: Onnea ei lasketa palaamaan kotimaahan ainakaan viiteen tahi kuuteen vuoteen.

KARIHAARA. Se onkin paholaisen neuvoma keino! Ja se on hänen helppo toteuttaa. Voi onnettomia, meitä kaikkia Onnen miehiä!

HILMA. Mutta neitsy Eeva sanoi keksineensä keinon ja lähti täältä iloisena ja aivan varmana. Menivät neuvottelemaan kapteeni Junkan kanssa.

KARIHAARA. Minä nyt arvaan: kapteeni Junkka Varjakan sijaan. Ukki lähtee mielelläänkin neitsy Eevan takia.

HILMA. Se ei käy. Kapteeni Junkka oli eilen illalla myöhään komesrootilla ja ymmärtääkseni sitä varten. Mutta siellä riideltiin niin kauheasti.

KARIHAARA. Sitten se Onni jääkin Lentäväksi Hollantilaiseksi, joka ei koskaan pääse maihin.

HILMA. En usko.

KARIHAARA. Mutta ei puhuta tästä kenellekään. Se voisi olla pahaksi. Sillä kaikki tuntuvat olevan hyvin levottomia ja epäluuloisia. En ymmärrä miten heidät saa hillityksi, jos alkavat hurjistua. Lettokin kuohuu kuin käypä taikina, ja hän on sellainen härkäpää. Minä aivan odotan, milloin ne puhkeavat huutamaan ja meluamaan.

HILMA. Minä menen katsomaan, eikö jo kapteenia näy. (Rientää oikealle etualalla.)

LETTO (tulee Karihaaran luo). Missähän se meidän kapteenimme viipyy?

KARIHAARA. Eipä täällä näy vielä perämiestäkään.

LETTO. Perämies on mennyt hevosella tavaroineen. Varjakka aikoi olla täällä aamurummulta, että päästään lähtemään heti, kun kaikki miehet ovat koolla. Ja täällä jo kaikki ovatkin, mutta kapteenia ei kuulu ei näy. Mikä on tarkoitus?

KARIHAARA. Tarkoitus on hyvä: että Annasi kanssa saat sitä pitempään puhella. Elä siis turhiin hukkaa kallista aikaa.

LETTO. Saat nähdä, Jooseppi, että meitä nyt huiputetaan oikein kelpo tavalla. Varjakalla on tarjolla niin suuri rikkaus ja mahtavuus, että—

KARIHAARA. Että se on pannut sinun pääsi pyörälle!

NEITSY JANNE (tulee perältä Leton ja Karihaaran luo). Nuo miehet ovat aivan päättömiä: uskottelevat, että Onnen herra tulee meille kapteeniksi.

KARIHAARA. Oikein sanottu, Janne, päättömiä ovat. (Menee perälle.)

NEITSY JANNE. Ei kapteeni Ramberg uskalla jättää neitsy Eevaa.

LETTO. Ovatko he kihloissa?

NEITSY JANNE. En valalleni ota, mutta sen tiedän, että meiningit ovat kovat. Kapteeni Ramberg tuli eilen illalla hakemaan neitsy Eevaa tanssiaisista oikein vaunuilla, ja huvimajalla oli vastaan ottamassa itse komesrootin rouva ja Eliise mamselli.

LETTO. No silloin on selvä asia, että Varjakka ja Eliise mamsellikin ovat kihloissa. (Annalle, joka tulee Leton luo.) Minäpäähän olin oikeassa ja sinä, Anna, väärässä. Ei puhuttakaan, että Varjakka ja Eeva olisivat kihloissa!

ENSIMÄINEN MERIMIES (vasemmalla, huutaa äänekkäästi). Pojat, hei! Onnen herra tulee tänne.

Kaikkien huomio kääntyy vasemmalle, jonne ahtautuvat katsomaan, ja syntyy kasvava melu.

HILMA (rientää oikealta etualalle Neitsy Jannen luo, joka on jäänyt oikealle). Kapteeni Varjakka ja neitsy Eeva tulevat. Pelastettuja! (Syleilee riemuissaan Neitsy Jannea.)

ONNEN HERRA tulee vasemmalta etualalla. Joukko uhkaavasti saartaa hänet heti, ja Onnen herra kuin paeten vetäytyy lyhtypylvään luo ja nousee tikapuille.

Melun ohessa joukko laulaa:

Nuorena jummannina olin minä kerran
Onnen herran skuunarissa kuukauden verran.
Portoriikoon asti läksi,
Jäikin paljon tännemmäksi.

VARJAKKA ja EEVA tulevat kiireisesti oikealta etualalla.

VARJAKKA (huutaa). Hei, Onnen miehet! Pojat, hei!

Osa joukosta tulee Varjakan ympärille meluten.

ÄÄNIÄ: Petkutusta!—Onnen herraa ei huolita kapteeniksi.

VARJAKKA. Minä tulen kapteeniksi.

TOINEN MERIMIES. Valekapteeniksi puuriin asti!

ENSIMÄINEN MERIMIES. Mutta teidät paha perii!

VARJAKKA (juoksee makasiinin portaille, josta koettaa ruveta puhumaan).
Tänne tulkaa ja kuulkaa kaksi sanaa!

Kukaan ei välitä Varjakasta. Melun kiihtyessä joukko virittää lauluun jatkoksi:

Hampurissa kapteeni suuret pidot laittoi,

Toiselta timperiltä käsivarren taittoi,
Puosua hän löi ja sätti,
Miehet yöllä laivan jätti.

EEVA (rientää lyhtypylvään luo ja tunkeutuen väkijoukon läpi nousee tikapuille Onnen herran alapuolelle, huiskuttaen pikkuliinaa). Hei, Onnen miehet! Hei!

Melu vaimenee.

EEVA. Tänne, Onnen miehet, tänne! Kaikki Onnen miehet tänne!

ENSIMÄINEN MERIMIES. Täällä ollaan!

EEVA. Ovatko kaikki?—Missä Kuusisto?

ÄÄNI. Minä!

EEVA. Entäs Vantti?

ÄÄNI. Minä.

EEVA. Minä en näe siellä missään Lettoa.

LETTO (lyhtypylvään juurella). Tässä minä olen.

EEVA. Siinähan sinä olet, lähempänä kuin luulinkaan—No, kuulkaa! Ne Onnen miehet, jotka tahtovat kapteeni Varjakan päälliköksen: olkaa ääneti! Ne Onnen miehet, jotka tahtovat kapteenikseen jonkun muun: nostakaa kätenne ja huutakaa!—Ei kuulu mitään eikä näy merkkiäkään. Kaikki siis tahtovat kapteeni Varjakan. Te hänet saatte.

LETTO. Hurraa!

ENSIMÄINEN MERIMIES. Onko teillä, neitsy, valta määrätä?

LETTO. On sillä neitsyellä valta määrätä, minä nyt tiedän sen teille sanoa.

ONNEN HERRA. Neitsy Eeva Ruskorannalla on valta määrätä.

TOINEN MERIMIES. Mitäs varten kapteeni Ramberg sitten on tänne tullut?

EEVA. Kapteeni Rambergille on tänne tuotu Rantalasta kukko.

ONNEN HERRA. Sitä varten minä tulin.—Joko se on tuotu?

EEVA. On tuotu.

Kukko kiekuu. Naurua ja lyhyt hurraahuudon remahdus.

ONNEN HERRA. Onko porsaskin tuotu?

EEVA. Porsasta ei ole kuulunut.

ENSIMÄINEN MERIMIES. Mitä niillä kukolla ja porsaalla?

ONNEN HERRA. Minä menen naimisiin.

TOINEN MERIMIES. Onnea ja menestystä!

LETTO (nousten tikapuille). Kapteeni Rambergin kauniille morsiamelle hurratkaa?

Joukko hurraa innokkaasti ja hajaantuu. Onnen miehet menevät hurraamaan Varjakalle, joka on jäänyt seisomaan makasiinin portaille, ja joitakin heistä jää puhelemaan Varjakan kanssa.

ONNEN HERRA hyvätuulisen näköisenä seuroittelee Eevaa, joka iloisesti puhelee Onnen herran kanssa, mutta näyttää rauhattomalta ja levottomana liikkuu paikasta toiseen.

KARIHAARA on äitinsä ja HILMAN kanssa oikealla.

KARIHAARAN LESKI. Vai ovat he kihloissa, tämä neitsy Eeva ja kapteeni Ramberg.

KARIHAARA. Ei, äiti kulta. Ei ole sinnepäin piiputkaan. Siinä tuli Letolle suuri erehdys. Ja tuli paha hämminki, kun joutuivat kaikki väärään uskoon. Neitsy Eeva näyttääkin levottomalta.

HILMA. Niin, tosiaan, hänellä näyttää olevan hätä. Menkää, Karihaara, puhelemaan hänen kanssaan ja tiedustamaan.

KARIHAARA. Se voisi olla vahingoksi. Kyllä neitsy Eeva itse suoriutuu. Odotetaan.

EEVA (Onnen herran kanssa puhellen, ottaa taskustaan kirjepaperin). Mutta suokaa anteeksi, minulle eilen illalla oli tullut kirje, jota en ole vielä lukenut. Se voi olla hyvin tärkeä. Menkää siksi aikaa puhelemaan Leton ja hänen morsiamensa kanssa.

ONNEN HERRA. Vai on Letto kihloissa. Minä menen häntä onnittelemaan ja kiittämään puolestani. (Menee peremmälle Leton ja Annan luo ja heidän kanssaan puhellessaan luo tuon tuostakin silmäyksen Eevaan.)

EEVA (siirtyen jonkun verran oikealle lukee muka kirjettä tarkoituksella salata Onnen herralta puhelunsa Hilman kanssa.) Neitsy Hilma!

HILMA yrittää Eevan luo.

EEVA. Elköö herran nimessä tulko lähelle! (Kääntyy selin Hilmaan.)

HILMA (pysähtyen). Minkä vuoksi? En minä puolestani pelkää komesrootilaisia, vaikka tietäisivätkin, että olen juorunnut.

EEVA. Rakas Hilma. Tottele minua. Tee kaikki mitä käsken.

HILMA. Minä teen mitä hyvänsä!

EEVA. Istu siihen maahan.

HILMA. Tässä minä nyt istun.

EEVA. Ja ole olevinasi niinkuin et puhelisikaan minun kanssani. Sano aina, kuulitko.

HILMA. Kuulin ja ymmärsin.

NEITSY JANNE (tulee ja kiepsahtaa istumaan Hilman viereen). Vielä hetkinen isänmaan kamaralla armaan vieressä.

EEVA. Jannelta suu kiinni!

HILMA. Kuulin.—Suusi kiinni, Janne. (Tekee eleitä Neitsy Jannelle.)

EEVA. Nyt luullaan, että minä olen Onnen herran morsian.

HILMA. Kuulin. Siinä väärässä uskossa ovat kaikki.

NEITSY JANNE. Eikö hän olekaan?

HILMA. Ei ikinä! Oletko sinä höperö?

EEVA. Minun pitää päästä Onneen ja merille.

HILMA. Kuulin. Mainio keksintö. Sitä minä ajattelin. Hyvä keino.

EEVA. Ainoa.

NEITSY JANNE (Hilmalle). Minä nyt ymmärrän. Jees. Meidän kapteeni ja neitsy Eeva!

EEVA. Mutta herra on täältä toimitettava pois, muuten syntyy pahempi villitys kuin äsken. Sitä ei sitten hillitse kukaan ja on mahdoton selittää heille heidän erehdystään. Kaikki menee myttyyn.

HILMA. Kuulin.—Se olisi kauheaa!

EEVA. Keksi, rakas Hilma, keino, että herra lähtee. Kuulitko?

HILMA. Kuulin. Mutta, rakas—, minä olen tuhma kuin sammakko!

NEITSY JANNE. Minä myös. Saakeli sentään!

EEVA. Minun on mahdotonta nyt. En pääse liikahtamaan, en kenenkään kanssa puhelemaankaan, sillä herra seuraa minua kuin varjo.

HILMA. Kuulin ja näen. Minä menen selittämään asian kapteenillesi.

EEVA. Ei ei ei! Häntä ei nyt uskota. Olisi vain huonot seuraukset, kuulitko?

HILMA. Kuulin.—Voi taivas, mikä nyt neuvoksi?

EEVA. En ymmärrä. Minä en arvannut, että herra osaa olla täällä ja että syntyi tuo meteli. Minä odotan pelvolla ja vavistuksella, mitä tuleman pitää.

ONNEN HERRA (tulee Eevan luo). Eeva, missä se on se kukko?

EEVA. Tuossa pärekopassa lyhtypylvään juurella. Ei suinkaan se vain ole kuollut, kun ei enää laula.

ONNEN HERRA. Se olisi vahinko. Se on hyvin korea kukko. (Menee lyhtypylvään luo.)

PAAVO (on tullut oikealta makasiinien välitse ja saapuu Onnen herran luo). Nyt minä toin sen Alakaakosta lähetetyn porsaanne. Se on laatikossa tuolla rannalla. Saanko minä nyt maksun vaivoistani?

ONNEN HERRA suorittaa maksun.

EEVA (Hilmalle kuin edellä). Jannelle, että porsas karkuun ja kauas!

NEITSY JANNE. Kuulin. Minä olen ottavinani kiinni. Luottakaa minuun! (Juoksee makasiinien välitse oikealle).

EEVA. Minä olen siitä iloinen!

ONNEN HERRA (Paavolle). Poika, tuo se laatikko tänne.

PAAVO. En minä sitä yksin jaksa kantaa. Vaivalla sain sen veneestä hilatuksi rannalle.

ONNEN HERRA. Käske joku apulaiseksesi.

PAAVO. Eipä täällä ole minun käskyläisiäni. Mutta kapteeni itse käskee. Täällähän on teidän miehiänne kuin Viron susia.

Porsas vinkuu.

EEVA (Onnen herralle). Nyt on porsas karussa!

ONNEN HERRA. Jeeveli sinua, poika!

PAAVO. Ei ole minun syyntä. Minua vain käskettiin soutaa porsas tänne rantaan ja minä olen sen soutanut kunnialla, ja sillä minä olen kuitti. (Menee perälle.)

EEVA. Jos sen koira tappaa!

ONNEN HERRA hätäytyneenä juoksee makasiinien välitse oikealle.

EEVA. Hilma!

HILMA. Eeva! (Syleilevät toisiaan.)

EEVA. Minua peloitti kauheasti, että hän kieltää Onnen lähtemästä ennen kuin Eliise mamselli ehtii mukaan. Ja sen hän olisi tehnyt, jos olisi saanut vähänkään vihiä minun lähdestäni.

HILMA. Niin tietystikin.

VARJAKKA (tulee Eevan ja Hilman luo). Kiitoksia, neitsy Hilma! Te olette pelastusenkelimme.

HILMA. Oli omakin asiani kysymyksessä. (Osoittaa rahaa rinnassaan.)

VARJAKKA. Toivotan sydämestäni onnea.

KARIHAARA äitinsä kanssa tulee toivottamaan onnea Eevalle ja Varjakalle.

KARIHAARAN LESKI. Jumalan siunausta teille, kaunis pari.—Niin ne muut nuoret liittyvät ja onnensa löytävät. Minä tälle Joosepille hänen kotia tultuaan heti ensimmäisiksi sanoikseni lausuin: Etsi nyt, poikani, itsellesi mieluisesi, niin käyt useammin kotona ja opit viihtymään maajallassakin. Mutta eihän tämä.

KARIHAARA. Minä olin kuuliainen poika: etsin ja ehdin löytää jo kaksikin, mutta tuossa he ovat. Kummallakin on omansa.

EEVA ja HILMA (tarttuen Karihaaran käsiin). Kiitoksia avustanne.

VARJAKKA. Minunkin on sydämellinen tarve puristaa kättäsi omasta puolestani: kiitos, kunnon toveri, ystävä ja oivallinen puhemies.

KARIHAARAN LESKI. Hyvä kapteeni, ruvetkaa te nyt neuvomaan Jooseppia, että hänkin itselleen hankkisi toverin. (Karihaaralle.) Olisi minunkin yksinäiset talveni lyhemmät, kesäni paljon kirkkaammat sinun kumppanisi kanssa täällä.

KARIHAARA. En minä nyt tähän hätään voi mitenkään teille, äiti kulta, hankkia sitä kumppania. Mutta palattuani. Ja me palaamme nyt pian.

KARIHAARAN LESKI. Jumalan armolla.

KARIHAARA. Ja kapteenimme tarmolla ja hänen morsiamensa onnella, jonka saamme näkyväisessä hahmossa mukaamme. Eikö niin, neitsy Eeva?

EEVA. Kunhan vain päästäisiin laivaan.

VARJAKKA. Minkä vuoksi emme sinne nyt pääsisi?

EEVA. Te kyllä, mutta minä voin joutua jäämään rannalle kuin kalamiehen koira.

KARIHAARA. Niin, jos Eliise mamselli ehtii mukaan. Nyt, kapteeni, kiireellä puuriin ja ankkuri ylös!

NEITSY JANNE (juoksee etualalla Eevan luo). Porsas juoksee pitkin katuja jälessä koiralauma ja kapteeni Ramberg.

EEVA. Kiitoksia, Janne.

NEITSY JANNE. Kiitetty olkoon porsas!

RAJALINSKA JUNKAN taluttamana ja PASANTERI ja PASANTERSKA tulevat oikealta etualalla.

VARJAKKA. Onnen miehet! Jättäkää hyvästi!

Joukko laulaa kuorossa ja laulun aikana tapahtuu hyvästely.

Kuoro:

Meit' kapteeni puuriin nyt vaatii lähtemään
Ja, ystävämme rakkaat, taas teidät jättämään.
Tuoll' lahden suussa laiva jo meitä oottelee,
Se meidät kotimaasta taa merten saattelee.

Meill' laiva kotimaana ja tuuli tuttava,
On armaanamme aalto tai ehkä hautana.
Jo monen monta poikaa on aalto peiteltyt
Ja monen neidon silmiin veet vetreet heiteltyt.

Jos kuulet kuolleheksi, tee risti rantahan,
Vie punaruusun kukka sen viereen santahan.
Kun joskus kesäilloin sen luo käyt istumaan,
Se rakkautemme hellän saa mielees muistumaan.

Ei surra mun nyt auta, vaan täytyy lähteä,
Ja kaihon tunteet, huolet, rintaani kätkeä.
Hyvästi armas kulta, hyvästi tuttavat,
Hyvästi kotiseutu, sun rantas rakkahat!

VARJAKKA (laulun loputtua). Valmiit paattiin! Onnen miehet asettuvat perälle kahteen riviin laiturille johtavaksi kujaksi.

VARJAKKA ja EEVA lähtevät käsikädessä astumaan laiturille päin. Jonkun matkaa jällempänä RAJALINSKA JUNKAN taluttamana.

Väkijoukossa syntyy liikehtimistä.

ÄÄNIÄ: Minne Onnen herran morsianta viedään?—Viedäänkö hän laivaan?—
Ensin morsian ja sitten itse Onnen herra!—Petkutusta!—Elkää lähtekö,
Onnen miehet!

Onnen miehet poistuvat riveistään, KARIHAARA ja NEITSY JANNE jäävät paikalleen.

JUNKKA (syöksyen Onnen miesten luo). Mitä te miehet hulluttelette?

ENSIMÄINEN MERIMIES. Me emme lähde puuriin!

TOINEN MERIMIES. Herrat eivät meitä saa nyt petkutetuksi!

LETTO. Aiotko sinä, Eeva, lähteä mukaan?

EEVA. Aion!

ERÄS MERIMIEHEN VAIMO (seisten lähellä lapsiensa ympäröimänä). Kukas silloin Onnen herran porsaas hoitaa ja kanat ruokkii?

Väkijoukko nauraa.

LETTO. Sinä et saa tulla!

ONNEN MIEHET. Ei, ei! Ette tule!

EEVA (Varjakan avulla nousee pollarin päähän). Minä en ole Onnen herran morsian!

ERÄS MERIMIEHEN VAIMO. Vaikeapa on toisin luulla saati uskoa!

EEVA. Toisin ämmät maalla luulee, toisin merellä tuulee!

LETTO. Olihan sinua Onnen herra käynyt eilen illalla Ilolan krouvissa tanssiaisten aikana kosimassa. Eikö, ole totta?

EEVA. Kävi hän ja kosi. Mutta eihän, Letto, sinun Annasikaan voi olla kaikkien niiden morsian, jotka häntä ovat kosineet. Vai aiotko pakottaa hänet rupeamaan morsiameksi heillekin?

LETTO. Sinuahan oltiin oikein vaunuilla hakemassa tanssiaisista!

EEVA. Minäpä en vaunuihin mennyt, vaan karkasin krouvilta toista tietä omalle maalleni.

ENSIMÄINEN MERIMIES. Miten teillä, neitsy Eeva, sitten oli äsken valta määrätä?

EEVA. Jos minulla olisi ollut valta määrätä, niin minä olisin jättänyt maihin kapteeni Varjakan ja teille määrännyt kapteeni Junkan. Kapteeni Varjakka on minun sulhaseni. Ja minun on pakko lähteä mukaanne.

LETTO. Mikä pakko?

EEVA. Jos minä jään tänne, niin tulee siitä pitkä ero. Mutta ei yksin minulle. Te Onnen miehet ette silloin näe kotiseutuanne, ette saa kohdata omaisianne, ystäviänne pitkiin vuosiin, jollen minä mene naimisiin Onnen herran kanssa.

ENSIMÄINEN MERIMIES. Minnekä Onnen herra on täältä kadonnut, koska ei kuulu?

EEVA. Hän tulee tänne pian, kun odotatte. Mutta silloin hän antaa sellaisen määräyksen, etten minä enää pääsekään mukaanne, vaikka tahtoisittekin. Hänen sisarensa valmistautuu lähtemään Onnella Tukholmaan.

ONNEN HERRA tulee oikealta katsellen ympärilleen kuin etsien Eevaa.

EEVA. Tuolla on kaipaamanne susi! (Hyppää pollarilta.) Pitkän eromme hetki lyö! Hyvästi, Yrjö! (Syöksyy Varjakan kaulaan.)

ANNA. Vei sinua, Oskari, kun et minua uskonut! Voi teitä, Onnen miehet! (Rupeaa itkemään.)

ONNEN HERRA (äänekkäästi). Onko neitsy Eeva vielä täällä?

EEVA. Jumalan haltuun, Yrjö! (Menee itkien Rajalinskan luo.)

ERÄS MERIMIEHEN VAIMO (Eevalle). Antakaa anteeksi, neitsy, erehdyksemme. Menkää, menkää

kiireesti.

Onnen miehet juoksevat riveihinsä.

ONNEN HERRA (tullen Eevan luo). Eeva, porsas on kiinni! Se on nyt pussissa.

KARIHAARA. Hurraa kapteeni Varjakalle ja hänen morsiamelleen!

Onnen miehet hurraavat tulisen innokkaasti.

VARJAKKA sieppaa Eevan käsivarrelleen ja kantaa hänet Onnen miesten rivien välitse laiturille ja alas Onnen miesten seuratessa parittain.

ONNEN HERRA (kuin hätähuutoa). Sinnekö Eeva vietiin?

JUNKKA. Sinne vietiin. Tulevana sunnuntaina kolmasti kuulutetaan ja sitten Tukholmassa vihitään.

ONNEN HERRA. Se ei saa tapahtua! Onni ei saa vielä lähteä!

JUNKKA. Onko komesrootilta sellainen määräys?

ONNEN HERRA. Mutta mamma, kun saa tietää, kieltää laivan lähtemästä.

JUNKKA. Mammasta ei välitetä. Onni lähtee.

ONNEN HERRA. Mutta Eliisen pitää päästä mukaan. Onnen pitää odottaa.

JUNKKA. Sinun orderisi ei kelpaa, sen pitää olla komesrootilta.

ONNEN HERRA. Farbruur on hävytön! (Ottaa hatun Junkan päästä ja lyö maahan.)

Kukko kiekuu. ONNEN HERRA potkii kukkokopan oikealle makasiinin portaitten luo, juoksee sitten oikeaan makasiinien välitse.

PASANTERSKA. Kuka se oli tuo meripoika, joka tuota koria potki? Olipa se ottanut hyvät aamutropit?

PASANTERI. Muori kulta, se oli muuan meripoika, joka olisi nainut meidän tyttäreemme, jos meillä olisi ollut tuollainen kuin tuo Eeva.

PASANTERSKA. Tuommoiselle me emme olisi antaneet tytärtämme, emmehän, ukko!

PASANTERI. Eipä tiedä. Hän on kapteenimies.

PASANTERSKA. Mikä kapteeni se tuommoinen on?

PASANTERI. Kapteeni Ramberg.

PASANTERSKA. Herra siunaa! Mikä sille kapteeni Rambergille nyt tuli?

PASANTERI. Ikävä Eevaa. Mutta mennäänpä mekin nyt tuonne lähemmäksi, että edes jotakin näet. (Lähtevät laiturille päin.)

Porsas vinkuu kovasti.

PASANTERSKA. Hyi, missä nyt sikaa tapetaan!

PASANTERI. Porsaspa tuo vain kuulostaa olevan.

PASANTERSKA. Mutta se raukka huutaa henkensä lähtöä. (Menevät laiturille.)

EEVA (Eevan ääni kuuluu kuin kaukaa laiturin takaa). Hyvästi, täti!

RAJALINSKA. Hyvästi, minun päivänpaisteeni, minun kesäni, leivoseni.
Jumalan haltuun.

EEVA. Hyvästi, setä!

JUNKKA. Hyvästi, lapseni, minun reipas tyttöni!

EEVA. Kuulkaa, setä, mikä vahinko! Meiltä tässä kiireessä jäi se toistemme tukistaminen. Mutta suoritetaan se ensi töiksemme, kun palaan.

JUNKKA. Ja kuulehan, Eeva. Tuo minulle uusi hattu tuliaisia. Tämä nyt on aivan pilalla!

ONNEN HERRA tulee oikealta makasiinien välitse synkkänä ja allapäin, sitten alkaa kuunnella Eevan ääntä.

EEVA. Mitäs Pasanterille tuliaisia?

PASANTERI. Puhemiespalkaksi yksi rulla Tanskan kuninkaan pikanellitupakkaa.

EEVA. Hyvästi, Pasanterska.

PASANTERSKA. Hyvästi, hyvästi. Hellallettu!

EEVA. Anna terveisiä Oskarilta!—Ja Jannelta terveisiä muutamalle tytölle, ja meiltä kaikilta sydämelliset kiitokset, minulta ensin, niinkuin ymmärrät.

HILMA. Kuulin!—Eeva, hyvästi. Onnea matkalle. Ja terveisiä sinulle kaikilta täällä rannalla.

ERÄS MERIMIEHEN VAIMO. Jumala teitä varjelkoon ja suojelkoon, hyvä ja kaunis kapteenska. Kiitoksia omasta ja lasteni puolesta.

ONNEN HERRA on kavunnut tikapuille.

EEVA. Hyvästi, kapteeni Ramberg!

ONNEN HERRA nostaa hattuaan, sitten kääntyy tikapuilla pyyhkien kyöneleitä.

Kukko kiekuu.

ONNEN HERRA. Minä niin kovasti rakastin, etten enää voi koskaan ketään rakastaa. (Laskeutuu tikapuilta, nostaa kukkokopan makasiinin portaille, istuu sen viereen lynkämpäisilleen polviensa varaan.)

Laiturin takaa Onnen miesten laulu:

Meripoiat me paatistamme hurraamme
Noille maalle jääville, kyynelsilmä neidoille,
Meripoiat me paatistamme hurraamme
Suomen neidon kunniaks'!

Laiturin takana jonkun matkan päässä nousevat airot kauniisti ja säännöllisesti pystyyn ja kuuluu kolminkertainen hurraahuuto. Airot alas.

Rannalla kuoro:

Hurraa, te Suomen meripoiat,
Teillä ilo ompi aina eikä surut teitä paina,
Hurraa, te Suomen meripoiat,
Teillä luonto raitis ain!

ONNEN MIEHET:

Ja tää toinen hurraa on laivalle,
Merten valloittajalle, meidän asuinmajalle,
Ja tää toinen hurraa on laivalle
Tuonne merten kuohuihin.

Hurraahuudot kuin edellä.

Rannalla kuoro:

Hurraa, te Suomen meripoiat.
Teillä ilo ompi aina eikä surut teitä paina,
Hurraa, te Suomen meripoiat,
Teille luonto raitis ain!

KAIKKI:

Vielä raikas hurraa Suomelle,
Meidän kotimaallemme, aina kaivatullemme,
Vielä raikas hurraa Suomelle,

(Airot pystyyn.)

Isänmaamme eläköön!

Hurraa, me Suomen meripoiat,
Meillä ilo on aina eikä surut meitä paina,
Hurraa, me Suomen meripoiat,
Meillä luonto raitis ain!

Esirippu.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MERIPOIKIA: KOLMINÄYTÖKSINEN
HUVINÄYTELMÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

**Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™
electronic works**

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations

concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116,

(801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.